

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

**ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
8^η Ε.Σ. ΔΙ.ΜΑ.**

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**«Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ “ΠΥΡΗΝΙΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ”. Η
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ»**

**ΑΠΟ ΤΟ
ΣΧΗ (ΕΜ) ΣΤΥΛΙΑΝΟ ΛΑΜΠΑΚΗ**

ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΟΣ ΚΕΝΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΟΨΗ	
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
Εισαγωγή	1
Σκοπός	5
Προϋποθέσεις	5
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΑΝΑΛΥΣΗ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1° : Η Πυρηνική Διπλωματία και Στρατηγική Πηγή Ισχύος και Αποτροπής	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° : Ιστορική Αναδρομή, Διεθνείς Δρώντες και Ανάδυση Εργαλείων Πυρηνικής Διπλωματίας Β. Κορέας	9
Ιστορική Αναδρομή	9
Διεθνείς Δρώντες	12
Ανάδυση Εργαλείων Πυρηνικής Διπλωματίας	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3° : Ακτινογραφία Πολιτικού, Διπλωματικού και Πυρηνικού Σκηνικού Πιονγιάνγκ	16
Διπλωματική και Διαπραγματευτική Στρατηγική	17
Ανάλυση Πυρηνικών Δυνατοτήτων	21
Συμβατικές Δυνάμεις και Κυβερνοεπίθεση ως Συμπληρωματικά «Πυρηνικά» Εργαλεία	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4° : Μελλοντική Πυρηνική Στρατηγική και Προθέσεις Β. Κορέας	26
Σενάρια Σύγκρουσης στην Κορεατική Χερσόνησο και Σύνοδοι Αντικειμενικοί Σκοποί	28
Θεωρία της Βορειοκορεατικής «Νίκης» και Επαγωγικές Επιπτώσεις	30
Αναθεωρητικός Διπλωματικός Πυρετός Β. Κορέας Πολιτικός Ρεαλισμός ή Μαθήματα Διπλωματίας	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ως Πυλώνες Επιρροής και Πυρηνικής Αποτροπής	34
Διατήρηση Δυνατότητας «Περιορισμένου Πολέμου»	36
Τρωτότητα Θεωρίας «Νίκης» της Β. Κορέας	38
Συντονισμός Συμμαχικής Δράσης ως Στρατηγικό Κέντρο Βάρους	40
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°: Συμπεράσματα - Προτάσεις	42
Γενική Ανασκόπηση	42
Συμπεράσματα	43
Προτάσεις	44

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
«Α» Βιβλιογραφία	
«Β» Οργάνωση Ενόπλων Δυνάμεων Βόρειας Κορέας	
«Γ» Εξέλιξη Εδαφικής Κατανομής Δυνάμεων Κορεατικής Χερσονήσου	
«Δ» Διηπειρωτική Τροχιακή Εμβέλεια Βαλλιστικών Πυραύλων	
«Ε» Διπλωματική και Στρατιωτική Επίδειξης Ισχύος ΗΠΑ – Βόρειας Κορέας	
«ΣΤ» Διαγραμματικός Πίνακας Πυραυλικών Δοκιμών	

ΣΥΝΟΨΗ

Η πυρηνική εποχή δεν υπήρξε η πρώτη τεχνολογική επανάσταση στην ιστορία. Η ιστορική πορεία κατασκευής και χρήσης όπλων υπήρξε μακρά και με ιδιαίτερη σημασία στην οργάνωση των ανθρώπινων κοινωνιών από τη χρήση αρχικά, του λίθου, των οστών και των ξύλων και στη συνέχεια των μετάλλων, ως τα πυροβόλα όπλα των νέων χρόνων. Στη φεουδαρχική εποχή οι μικρές πολιτικές οντότητες δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν το κόστος των τεχνολογικών καινοτομιών.

Έτσι εμφανίστηκαν μεγαλύτερες πολιτικές μονάδες και τελικά τα κυρίαρχα κράτη των νεότερων χρόνων, η ισορροπία των οποίων καθιερώθηκε από τη συνθήκη της Βεσφαλίας (1648). Ως παρακολούθημα της ιστορικής αυτής εξέλιξης των διεθνών σχέσεων τίθεται σήμερα το θέμα των επιπτώσεων της πυρηνικής διπλωματίας και στρατηγικής στην πολιτική ζωή, καθώς η πυρηνική εποχή δημιούργησε με τη σειρά της έναν νέο τύπο πολιτικών μονάδων στις διεθνή σχέσεις, νέες δομές και ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο.

Στην παρούσα διατριβή, κατεβλήθη προσπάθεια, μέσα από μία λεπτομερή, τεκμηριωμένη και πολυδιάστατη μελέτη και επεξεργασία των γεγονότων, να διερευνηθεί ιστορικά, να διηθηθεί γεωπολιτικά και να αποτυπωθεί στρατηγικά μία όσο το δυνατόν πληρέστερη παρουσίαση της επανεμφανιζόμενης πυρηνικής διπλωματίας ως θεμελιακός στρατηγικός πυλώνας και επιχειρησιακός άξονας στρατηγικής ισχύος. Συνακόλουθα και υπό το φως της ερμηνείας της στρατηγικής της Βορείου Κορέας στο παγκόσμιο γίγνεσθαι και ειδικότερα έναντι των ΗΠΑ, να εξαχθούν ουσιαστικά συμπεράσματα κατανόησης και αιτιολόγησης της πολιτικής θέσης της Βόρειας Κορέας και των επιδιώξεων αυτής στη διεθνή σκακιέρα.

Τέλος, η μελέτη συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της ανάλυσης και επεξεργασίας, καταλήγει σε συγκεκριμένα (μετρήσιμα) συμπεράσματα σχετικά με το σύμπλοκο «Πυρηνική Διπλωματία - Βόρεια Κορέα» ενώ υποβάλλονται και προτάσεις αξιοποίησης των συμπερασμάτων αυτών καθώς και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και στρατηγική ενδοσκόπηση.

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΟΣ ΚΕΝΗ

Σχης (ΕΜ)
Στυλιανός Λαμπάκης
του Χρυσάφη (ΑΜ:49841)
Σπουδαστής 8^{ης} Ε.Σ. ΔΙ.ΜΑ.
Λάρνακα, 01 Ιουνίου 2018

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΘΕΜΑ: Η Επιστροφή της «Πυρηνικής Διπλωματίας». Η Περίπτωση της Βόρειας Κορέας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα μέσα Ιουλίου 1945 γίνεται η πρώτη πετυχημένη πυρηνική δοκιμή στην έρημο του New Mexico των Η.Π.Α όπου ολοκληρώνεται το άκρως απόρρητο Manhattan project του εργαστηρίου Los Alamos.¹ Με το συγκεκριμένο τρόπο η ανθρωπότητα θα μπει στην πυρηνική εποχή. Τον Αύγουστο του 1945, οι δύο πρώτες πυρηνικές βόμβες με την ονομασία Littleboy και Fatman χρησιμοποιούνται από τις Η.Π.Α για να βομβαρδίσουν τις ιαπωνικές πόλεις Χιροσίμα και Ναγκασάκι. Ο θάνατος εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων καθώς και η πυρηνική καταστροφή αναγκάζει την Ιαπωνία να δεχτεί την άνευ όρων συνθηκολόγηση και οδηγεί το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στην οριστική λήξη του τσαρικού επεκτατισμού.

Η πυρηνική εποχή δεν υπήρξε βέβαια, η πρώτη τεχνολογική επανάσταση στην ιστορία. Η ιστορική πορεία κατασκευής και χρήσης όπλων υπήρξε μακρά και με ιδιαίτερη σημασία στην οργάνωση των ανθρώπινων κοινωνιών από τη χρήση αρχικά, του λίθου, των οστών και των ξύλων και στη συνέχεια των μετάλλων, ως τα πυροβόλα όπλα των νέων χρόνων. Στη φεουδαρχική εποχή οι μικρές πολιτικές οντότητες δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν το κόστος των τεχνολογικών καινοτομιών. Έτσι εμφανίστηκαν μεγαλύτερες πολιτικές μονάδες και τελικά τα κυρίαρχα κράτη των νεότερων χρόνων, η ισορροπία των οποίων καθιερώθηκε από τη συνθήκη της Βεσφαλίας (1648). Ως παρακολούθημα της ιστορικής αυτής εξέλιξης των διεθνών σχέσεων τίθεται σήμερα το θέμα των επιπτώσεων της πυρηνικής διπλωματίας και στρατηγικής στην πολιτική ζωή, καθώς η πυρηνική εποχή δημιούργησε με τη σειρά της έναν νέο τύπο πολιτικών μονάδων στις διεθνή σχέσεις, νέες δομές και ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο.

---

¹ Scott Sagan, The Korean Missile Crisis, Council of Foreign Affairs, p.14

Αρχικά, το πυρηνικό μονοπώλιο το κατείχαν οι Η.Π.Α και κατά συνέπεια είχαν τη δυνατότητα μονομερούς πυρηνικής αποτροπής. Ο Στάλιν διακήρυξε το 1946, ότι η χώρα θα χρειαζόταν τουλάχιστον έξι χρόνια για την αποκατάσταση των ζημιών που υπέστη καθώς και την ανοικοδόμηση των κατεστραμμένων περιοχών της. Παράλληλα ήθελε συνεργασία με τις Η.Π.Α για την κοινή διαμόρφωση του μεταπολεμικού κόσμου από τις μεγάλες δυνάμεις.

Μετά το τέλος του πολέμου η Σοβιετική Ένωση μέσω των κατασκόπων της αλλά και της τεχνολογίας που αντιγράφει από τη Γερμανία, καταφέρνει το 1949 να κατασκευάσει την πρώτη πυρηνική βόμβα της και αυτό γίνεται χρόνια πριν από ότι προέβλεπε ο μεγάλος αντίπαλος της.² Έτσι το μονοπώλιο της πυρηνικής αποτροπής χάνεται από τις Η.Π.Α και ολόκληρη η γη γνωρίζει για πρώτη φορά την αμοιβαία πυρηνική αποτροπή. Η δύναμη των Σοβιετικών αν και λιγότερη από αυτή των Αμερικανών ήταν αρκετή για να πυροδοτήσει μια ανταγωνιστική κούρσα εξοπλισμών. Το 1951 οι Η.Π.Α. απαντούν στους Σοβιετικούς με τη δοκιμή της πρώτης βόμβας υδρογόνου, με πολλαπλάσια ισχύ από τις μέχρι τότε πυρηνικές βόμβες. Ένα χρόνο μετά και η Σοβιετική Ένωση κάνει την πρώτη δοκιμή βόμβας υδρογόνου από αεροπλάνο.

Ο ψυχρός πόλεμος κλείνει οριστικά και μια χώρα περίπου 25 εκατομμυρίων ανθρώπων, η Βόρεια Κορέα αναφύεται ως ένα από τα πιο ενοχλητικά και επίμονα προβλήματα στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ κατά την περίοδο μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν είχαν ποτέ επίσημες διπλωματικές σχέσεις με τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας (Βόρεια Κορέα). Οι διαπραγματεύσεις για το πρόγραμμα πυρηνικών όπλων της Βόρειας Κορέας κατέλαβαν τις τρεις τελευταίες διοικήσεις, καθώς ορισμένοι αναλυτές προέβλεπαν την κατάρρευση του διπλωματικά απομονωμένου καθεστώτος στην Πιονγκιάνγκ. Η Βόρεια Κορέα ήταν και ο αποδέκτης εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων βοήθειας από τις ΗΠΑ (η επίσημη βοήθεια έπαψε το 2009) και ο στόχος δεκάδων αμερικανικών κυρώσεων. Αφού εξεταζόταν ένα λείψανο του Ψυχρού Πολέμου, η διαιρεμένη κορεατική χερσόνησος είχε καταστεί μια αρένα με πιο λεπτό στρατηγικό και οικονομικό ανταγωνισμό μεταξύ των εξουσιών της περιοχής.

Τα συμφέροντα των Η.Π.Α. στη Βόρεια Κορέα περιλαμβάνουν σοβαρά προβλήματα ασφάλειας, πολιτικής και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι διμερείς στρατιωτικές συμμαχίες με τη Δημοκρατία της Κορέας (Νότια Κορέα) και η Ιαπωνία υποχρεώνουν τις Ηνωμένες Πολιτείες να υπερασπιστούν αυτούς τους συμμάχους από οποιαδήποτε επίθεση από το Βορρά. Δεκάδες χιλιάδες στρατιώτες των Η.Π.Α. που καταλαμβάνουν τις μεγαλύτερες στρατιωτικές βάσεις των ΗΠΑ στον Ειρηνικό βρίσκονται εντός του βεληνεκού βόρειοκορεατικών πυραύλων.³ Ένα ξέσπασμα σύγκρουσης στην κορεατική χερσόνησο ή η κατάρρευση της κυβέρνησης στην Πιονγκκιάνγκ θα είχε σοβαρές επιπτώσεις στην περιφερειακή -

² David Straub, North Korea Policy and Recommendations for Trump's administration, Korean Economic Institute of America, p.22

³ Hickey Michael, Ο Πόλεμος της Κορέας, Γκοβόστη, Αθήνα 2002, σ.23-33.

αν όχι στην παγκόσμια οικονομία. Οι διαπραγματεύσεις και η διπλωματία που περιβάλλουν το πρόγραμμα πυρηνικών όπλων της Βόρειας Κορέας επηρεάζουν τις σχέσεις των ΗΠΑ με όλες τις μεγάλες δυνάμεις στην περιοχή και έχουν καταστεί παράγοντας που περιπλέκει τους δεσμούς μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας.

Κατά τα επόμενα χρόνια, η Βόρεια Κορέα θα αποτελέσει ένα από τα πιο δύσκολα προκλήσεις αποτροπής για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Το καθεστώς Kim Jong Un εμφανίζεται ιδιαίτερα εχθρικό και επιθετικό έναντι των Ηνωμένων Πολιτειών καθώς και της Νότιας Κορέας και της Ιαπωνίας, τους περιφερειακούς δηλαδή συμμάχους των Η.Π.Α και εξακολουθεί να παραβιάζει πολυάριθμους κανόνες ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και αντίστοιχα ψηφίσματα του Συμβουλίου. Έχει επίσης ένα από τα μεγαλύτερα στρατεύματα στον κόσμο, σημαντικό απόθεμα χημικών όπλων και σε ταχεία πρόοδο, πρόγραμμα πυρηνικών όπλων που παρουσιάστηκε πρόσφατα κατά την πέμπτη πυρηνική του δοκιμή τον Σεπτέμβριο του 2016.⁴

Οι υποστηρικτές των πυρηνικών δυνάμεων δικαιολογούν την ύπαρξη τους μέσω της συνεισφοράς τους στο παιχνίδι της σταθερότητας της στρατηγικής ισορροπίας. Όσο περισσότερα είναι τα αυτόνομα κέντρα πυρηνικών αποφάσεων, λόγω της διασποράς των ατομικών όπλων, τόσο πιο σύνθετη είναι η δομή της πυρηνικής αποτροπής, με την έννοια ότι ο στρατηγικός υπολογισμός του επιτιθέμενου γίνεται αβέβαιος και ενίοτε παρακινδυνευμένος. Αντί λοιπόν, να αποσταθεροποιείται επικίνδυνα η διπολική πυρηνική ισορροπία, οι πυρηνικές δυνάμεις συμβάλλουν στη γενική αποτροπή, καθιστώντας την ισορροπία του τρόμου πολύπλοκη και πολυπολική, με αποτέλεσμα οι πρωταγωνιστές να επιδεικνύουν μια πιο μετριοπαθή στάση. Το επιχείρημα αυτό έρχεται σε αντίθεση με το παραδοσιακό επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο ο πολυπολικός χαρακτήρας των συμβατικών όπλων (στην πολυπολική ισορροπία δυνάμεων) αποτελεί αποσταθεροποιητικό παράγοντα.⁵

Οι υποστηρικτές των πυρηνικών δυνάμεων θεωρούν επίσης, ότι ο αυστηρά εθνικός χαρακτήρας της ασφάλειας, της οποίας το κόστος είναι δυσβάστακτο, καθιστά τις συμμαχίες αναχρονιστικές ή αναξιόπιστες. Η αναξιοπιστία αυτή δεν αφήνει άλλη επιλογή στα μικρά κράτη που διαθέτουν τεχνογνωσία και τεχνολογική ικανότητα από το να καταφύγουν στο πυρηνικό οπλοστάσιο. Το επιχείρημα της αναξιοπιστίας των συμμαχιών στη πυρηνική εποχή αφορά κατά μείζονα λόγο την παγκόσμια συμμαχία, δηλαδή τη συλλογική ασφάλεια.

Ένα άλλο επιχείρημα υπέρ των πυρηνικών δυνάμεων συνδέεται με τη θεωρία της διακινδύνευσης (ρίσκου).⁶ Η τελευταία μεταφέρει σε στρατηγικό επίπεδο αυτό που ονομάστηκε προειδοποίηση στο πλαίσιο της σχέσης ισχύος. Η προειδοποίηση είναι η απειλή του αδύναμου που επωφελείται από την ίδια

⁴ Stemen Bradner, North Korea Strategy, Strategic Studies Institute, p.56-57

⁵ Warden John, North Korea Nuclear Posture, An Evolving Challenge for U.S. Deterrence, p.10

⁶ Ηλίας Κουσκουβέλης, Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις, Ποιότητα, 2007, σ.44-45

του την αδυναμία. Έτσι, λόγω αυτής της καταναγκαστικής αδυναμίας, οι μικρές πυρηνικές δυνάμεις (όπως η περίπτωση της Β. Κορέας) υποστηρίζουν: << Δεν ωφελεί η καταστροφή μια μικρής πυρηνικής δύναμης από μία μεγάλη πυρηνική δύναμη εφόσον πρόκειται στη συνέχεια να βρεθεί η ίδια αποδυναμωμένη, καθώς τα αντίποινα της μικρής πυρηνικής δύναμης βοηθούν τις άλλες μεγάλες πυρηνικές δυνάμεις να αποκτήσουν πλεονέκτημα>>. ⁷ Από αυτή την άποψη η αποτροπή του αδύναμου προς τον ισχυρό είναι έμμεση, ενώ το επιχείρημα της εξισωτικής δύναμης που προσφέρει η πυρηνική επιλογή είναι άμεσο και διμερές, καθώς προϋποθέτει ένα μοναδικό παιχνίδι μεταξύ του αδύναμου και του ισχυρού. Το βασικό επιχείρημα (η εξισωτική δύναμη της πυρηνικής ενέργειας) βρίσκεται έτσι ενισχυμένο εις διπλούν: Αφενός από το επιχείρημα της αναλογικής αποτροπής και αφετέρου από τη θεωρία της διακινδύνευσης (ρίσκου), σύμφωνα με την οποία ένας τρίτος δρών παραφυλάει, έτοιμος να αδράξει την ευκαιρία.

Η θεωρία της διακινδύνευσης προσεγγίζει το επιχείρημα του πυροκροτητή. Σύμφωνα με αυτό, ένας ενδεχόμενος πόλεμος ή κάθε άλλη σύγκρουση μεταξύ μιας μικρής και μιας μεγάλης πυρηνικής δύναμης, λειτουργώντας σαν πυροκροτητής, δεν μπορεί να αφήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα αδιάφορες τις άλλες μεγάλες πυρηνικές δυνάμεις. Και μόνο η προοπτική ή ο κίνδυνος εμπλοκής τους επηρεάζει εξαρχής τον στρατηγικό υπολογισμό των αντιπάλων. Η μεγάλη πυρηνική δύναμη, καθώς βρίσκεται αντιμέτωπη από την αρχή του παιχνιδιού με ένα μέτωπο μεταβλητής γεωμετρίας, δεν μπορεί παρά να είναι ιδιαίτερα προσεκτική. Η δύναμη των αδυνάτων, περιλαμβανομένης και αυτής των μικρών πυρηνικών δυνάμεων, δεν βρίσκεται μόνο στην αποφασιστικότητα τους, που φτάνει ενίοτε έως τον παραλογισμό, αλλά έγκειται και στην τακτική τους ικανότητα να οικειοποιούνται τη δύναμη άλλων μονάδων, ακόμη και υπό την μορφή ενός απλού κίνδυνου που διατρέχουν από τους αντιπάλους τους.

Οι επικριτές της διασποράς των ατομικών όπλων προβάλλουν τα ακόλουθα επιχειρήματα: προσάπτουν στις μικρές πυρηνικές δυνάμεις την αναγκαστικά προληπτική και μαζική (κατά πόλεων) χρήση του ατομικού όπλου, χρήση που τις καθιστά σημαντικό παράγοντα αποσταθεροποίησης της πυρηνικής ισορροπίας. Σε περίπτωση κρίσης, μια μικρή πυρηνική δύναμη βρίσκεται παγιδευμένη στο δίλλημα να κάνει πρώτη χρήση του ατομικού της οπλοστασίου επιτιθέμενη αιφνιδιαστικά ή να βρεθεί σε θέση απόλυτης αδυναμίας σε περίπτωση αιφνιδιαστικού πλήγματος του αντιπάλου λόγω του ευάλωτου του πυρηνικού της οπλοστασίου. ⁸ Το ίδιο δίλλημα με τη σειρά του, μπορεί να προτρέψει το εν δυνάμει θύμα να προβλέψει και να προλάβει το πρώτο πλήγμα προερχόμενο από μία μικρή πυρηνική δύναμη. Η κριτική κατά των μικρών πυρηνικών δυνάμεων που θεωρούνται υπεύθυνες για τον κίνδυνο αποσταθεροποίησης της πυρηνικής ισορροπίας, προέρχεται τόσο από τους

⁷ Daniel Poneman, American Nuclear Diplomacy Forging a New Consensus for Climate Change and Weapons Proliferation, p.76

⁸ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από την Αρχαιότητα Έως Σήμερα, σ.232-234

συμμάχους τους όσο και από τους δυνητικούς τους αντιπάλους.

ΣΚΟΠΟΣ

Η παρούσα διατριβή, μέσα από μία λεπτομερή, τεκμηριωμένη και πολυδιάστατη μελέτη και επεξεργασία των γεγονότων, αποσκοπεί να διερευνήσει ιστορικά, να διηθήσει γεωπολιτικά και να παράσχει στρατηγικά μία όσο το δυνατόν πληρέστερη παρουσίαση της επανεμφανιζόμενης πυρηνικής διπλωματίας ως θεμελιακό στρατηγικό πυλώνα και επιχειρησιακό άξονα στρατηγικής ισχύος. Συνακόλουθα και υπό το φως της ερμηνείας της στρατηγικής της Βορείου Κορέας στο παγκόσμιο γίνεσθαι και ειδικότερα έναντι των ΗΠΑ, να εξαχθούν ουσιαστικά συμπεράσματα κατανόησης και αιτιολόγησης της πολιτικής θέσης της Βόρειας Κορέας, των επιδιώξεων αυτής στη διεθνή σκακιέρα και να αποτυπωθούν εύστοχες, εμπειρίστατες και μετρήσιμες προτάσεις κατευνασμού και επιρροής της πυρηνικής διπλωματίας προς αποκατάσταση της ισορροπίας ισχύος του διεθνούς συστήματος και περιβάλλοντος.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Παρά την λήξη του Ψυχρού πολέμου, η πυρηνική διπλωματία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία πολιτικής ισχύος και θα εξακολουθεί να αποτελεί καθοριστικό στρατηγικό εργαλείο των διεθνών δρώντων στο μεσομακροπρόθεσμο μέλλον.

Η πυρηνική διπλωματία απαιτεί πολλά περισσότερα από την επίδειξη βαλλιστικών πυραύλων και επιχειρησιακών δοκιμών ανάλογων οπλικών συστημάτων. Απαιτεί αποτελεσματική επικοινωνία και αξιοπιστία προθέσεων, δηλαδή έμπρακτη ικανότητα διεξαγωγής και επιβιωσιμότητας ενός πυρηνικού χτυπήματος.

Η στρατηγική του βορειοκορεάτη ηγέτη Κιμ Γιονγκ Ουν εδράζεται στη δημιουργία μίας στρατιωτικής δύναμης και ανάπτυξης ενός ισχυρού πυρηνικού οπλοστασίου προκειμένου να αποτελέσει μοχλό πίεσης τόσο της Διεθνούς Κοινότητας, της Νοτίου Κορέας και ειδικότερα των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής.

Η υφιστάμενη ηγεσία της Βόρειας Κορέας (σε αντιδιαστολή με τη φανταστική εκδοχή που μερικοί δυτικοί θα ήθελαν να διαπραγματευτούν) δεν πρόκειται ποτέ να εγκαταλείψει την πυρηνική τους στρατηγική πολιτική. Τυχόν **πλήρης** αποπυρηνικοποίηση θα ισοδυναμούσε με την εγκατάλειψη της ιερής αποστολής της ενοποίησης της Κορέας.

Η θεσμική διπλωματία πρέπει να έχει και θα έχει πάντοτε ρόλο. Ωστόσο η ιδέα μιας «μεγάλης συμφωνίας» με την Πιονγκγιάνγκ - **στην οποία όλα τα αμοιβαία συμφέροντα τακτοποιούνται ταυτόχρονα** - δεν είναι και δεν αποτελεί τίποτε περισσότερο από ένα σενάριο επιστημονικής φαντασίας.

Οι πραγματικοί πολιτικοί, εθνικοί και στρατηγικοί στόχοι της ασκούμενης πυρηνικής διπλωματίας από τον Ηγέτη της Β. Κορέας εξακολουθούν να παραμένουν άγνωστοι, διότι κανείς επίσημα δεν έχει μέχρι σήμερα συνομιλήσει μαζί του και δεν υφίσταται καμία γνώση του τρόπου με τον οποίο σκέφτεται.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η Πυρηνική Διπλωματία ως Στρατηγική Πηγή «Σκληρής» Ισχύος

Η πυρηνική διπλωματία είναι ένα πεδίο που έχει υπερφορτωθεί με τεχνική ορολογία και κατά συνέπεια φαίνεται πιο δύσκολο από ότι είναι. Η πυρηνική διπλωματία και στρατηγική αποτελεί ένα από τα απλούστερα κομμάτια της στρατηγικής. Όσο για τη σημασία του αντικειμένου, θα πρέπει να επισημανθεί ότι παρά τη λήξη του Ψυχρού πολέμου τα πυρηνικά όπλα εξακολουθούν να βρίσκονται κοντά μας και θα συνεχίσουν να είναι κοντά μας στο προβλεπτό μέλλον. Για την ακρίβεια το ζήτημα της διασποράς των πυρηνικών όπλων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα της διεθνούς πολιτικής.

Το βασικό χαρακτηριστικό των πυρηνικών όπλων είναι η τεράστια καταστρεπτικότητα τους, πολύ μεγαλύτερη από αυτή των άλλων όπλων μαζικής καταστροφής (χημικών και βιολογικών).⁹ Με τα μέχρι στιγμής δεδομένα, το γεγονός αυτό εξασφαλίζει τις χώρες που κατέχουν πυρηνικά όπλα από το ενδεχόμενο ξένης στρατιωτικής επέμβασης και κατάκτησης, αν και όχι από ξένες ένοπλες επιθέσεις ή από εξωτερική αποσύνθεση. Το ότι η κατοχή των πυρηνικών όπλων επιτρέπει σε ένα κράτος όπως η Βόρεια Κορέα να κρατά σε απόσταση την μοναδική εναπομείνασα υπερδύναμη, λείει πολλά για τα οφέλη που προσδίδει ένα πυρηνικό εργοστάσιο, η διατήρηση του οποίου εδράζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες: Την απόκτηση, την επιβιωσιμότητα και την διεισδυτικότητα.¹⁰

Αναφορικά με την απόκτηση, τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ, έχουν καταστεί εφικτοί δύο τρόποι απόκτησης πυρηνικών όπλων, η κλοπή και η αγορά. Το ενδεχόμενο κλοπής ή αγοράς ολοκληρωμένων πυρηνικών όπλων είναι κάτι σχετικά καινούργιο και συνδέεται βασικά με τα πυρηνικά εργοστάσια της πρώην ΕΣΣΔ και του Πακιστάν. Επιπρόσθετα, αξίζει να σημειωθεί ότι σήμερα χιλιάδες άνθρωποι σε όλο τον κόσμο έχουν τις τεχνικές γνώσεις κατασκευής πυρηνικών όπλων και η όποια δυσκολία κατασκευής τους είναι περισσότερο δυσχέρεια απόκτησης του σχάσιμου υλικού παρά κατανόησης και εφαρμογής της σχετικής τεχνολογίας.

⁹ Nicolas Eberstadt, *From the Engagement to Threat Reduction, Moving Towards a North Korea Strategy that Works*, p.56

¹⁰ Παναγιώτης Κονδύλης, *Θεωρία του Πολέμου*, Θεμέλιο, Αθήνα 1998, σ.39-42

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι να εξασφαλισθεί η επιβιωσιμότητα ενός πυρηνικού οπλοστασίου. Ο συνηθέστερος τρόπος είναι η αύξηση του αριθμού των πυρηνικών όπλων.¹¹ Ανάλογο μέτρο είναι η αύξηση του τύπου τους. Εδώ εμφανίζεται η έννοια της πυρηνικής τριάδας, δηλαδή ύπαρξης πυρηνικών όπλων σε ξηρά, θάλασσα και αέρα. Άλλα μέτρα της επιβιωσιμότητας είναι η αραίωση, η απόκρυψη και η κινητικότητα των πυρηνικών όπλων και συστημάτων μεταφοράς τους, η κάλυψη και επίγεια προστασία των σιλό όπου είναι τοποθετημένοι οι πύραυλοι και πυρηνικές κεφαλές και τέλος ο αυξημένος βαθμός ετοιμότητας των πυρηνικών όπλων, προκειμένου να εξαπολυθούν πριν το εχθρικό πλήγμα.

Η διεισδυτικότητα των πυρηνικών όπλων φαίνεται να είναι εν πολλοίς εξασφαλισμένη. Συγκεκριμένα μέχρι την παρούσα χρονική στιγμή δεν έχει βρεθεί κανείς που να αμφισβητήσει ότι τα πυρηνικά όπλα ενός δυνητικού αντιπάλου θα κατορθώσουν να διεισδύσουν στο έδαφος της. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 έχει αυξηθεί το ενδιαφέρον για τη αντιβαλλιστική άμυνα. Ωστόσο παρά την μεγάλη πρόοδο που συντελείται σε αυτό τον τομέα, οι υπάρχουσες αντιβαλλιστικές άμυνες δε δύνανται να αντιμετωπίσουν τα μεγάλα πυρηνικά εργοστάσια. Δεδομένου ότι το κόστος ενός αντιβαλλιστικού πυραύλου είναι πολλαπλάσιο ενός αντίστοιχου βαλλιστικού, ο επιτιθέμενος μπορεί να επιφέρει τον κορεσμό στο σύστημα της αντιβαλλιστικής άμυνας με μεγάλο αριθμό εισερχόμενων πυραύλων εκ των οποίων μάλιστα ελάχιστοι μπορούν όντως να φέρουν πυρηνικές κεφαλές. Με άλλα λόγια και με τα μέχρι τώρα δεδομένα, η αντιβαλλιστική άμυνα είναι μία οικονομικά ασύμφορη επιλογή που υπό εξαιρετικές συνθήκες μπορεί να αντιμετωπίσει μόνο μικρά πυρηνικά οπλοστάσια.

Στην πυρηνική στρατηγική, υπάρχουν ορισμένοι βασικοί όροι. **Δυνατότητα πρώτου πλήγματος**, είναι η δυνατότητα να πλήξεις με πυρηνικά όπλα τον αντίπαλο και το ανταποδοτικό σου χτύπημα να προκαλέσει αφόρητη ζημιά. Η δυνατότητα πρώτου πλήγματος, είναι περίπτωση συνώνυμη του αφοπλιστικού πρώτου πλήγματος. **Δυνατότητα δεύτερου πλήγματος**, είναι η δυνατότητα να προκαλέσεις στον αντίπαλο αφόρητη ζημιά ακόμη και αν έχεις δεχθεί εσύ το πρώτο αιφνιδιαστικό χτύπημα. Η δυνατότητα δεύτερου πλήγματος συνίσταται στη διατήρηση του πυρηνικού οπλοστασίου με μεγάλη επιβιωσιμότητα (λόγω του μεγάλου αριθμού πυρηνικών κεφαλών και μέσων μεταφοράς τους).¹² Δύο άλλοι σημαντικοί ορισμοί της πυρηνικής στρατηγικής είναι οι αγγλικοί όροι «counterforce» και «countervalue». Η χρήση των όρων αυτών έχει διευρυνθεί και σε πεδία εκτός πυρηνικής στρατηγικής, αλλά στα πλαίσια της πυρηνικής στρατηγικής αναφέρονται στους πιθανούς στόχους των πυρηνικών όπλων. **Counterforce** ονομάζονται τα πυρηνικά όπλα (στρατηγική) που έχουν στόχο τα πυρηνικά όπλα του εχθρού, ενώ **countervalue** ονομάζονται τα πυρηνικά όπλα που έχουν στόχο τις πόλεις του εχθρού. Βάσει των παραπάνω προκύπτει ότι τυχόν πρώτο πυρηνικό χτύπημα θα έχει ως στόχο τα εχθρικά πυρηνικά όπλα σε

¹¹ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από την Αρχαιότητα Έως Σήμερα, σ.237-239

¹² Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, Η Στρατηγική Σκέψη Από την Αρχαιότητα Έως Σήμερα, σ.252-255

μία προσπάθεια αφοπλισμού του εχθρού, ενώ τυχόν δεύτερο ανταποδοτικό χτύπημα εκτιμάται ότι θα έχει ως στόχο τις εχθρικές πόλεις σε μία προσπάθεια τιμωρίας του εχθρού για το πρώτο πλήγμα και έγκαιρης χρήσης των εναπομεινάντων πυρηνικών όπλων της πλευράς που πρώτη δέχθηκε το πλήγμα.

Όσο και αν φαίνεται περίεργο, εξακολουθούν και υπάρχουν δύο αναπάντητα ερωτήματα. Το πρώτο είναι «Πόσα όπλα επαρκούν».¹³ Σε αυτό έχουν δοθεί διαφορετικές απαντήσεις. Ενώ οι δύο υπερδυνάμεις του Ψυχρού πολέμου έφτασαν να συσσωρεύσουν γύρω στις 20.000 πυρηνικές κεφαλές η καθεμία για “counterforce – countervalue” πλήγματα και χρήση στο πεδίο της μάχης, οι υπόλοιπες πυρηνικές χώρες περιορίστηκαν σε αυτό που ονομάζεται «ελάχιστη αποτροπή» ή αλλιώς «πεπερασμένη αποτροπή», δηλαδή στη διατήρηση ενός σχετικά μικρού οπλοστασίου εναντίον των εχθρικών πόλεων. Το δεύτερο ανακύπτων ερώτημα είναι «τι θα γίνει αν αποτύχει η αποτροπή». Σε αυτή την περίπτωση υπάρχει σοβαρό πρόβλημα αξιοπιστίας της πυρηνικής αποτροπής απέναντι σε έναν αντίπαλο που διαθέτει εξασφαλισμένη δυνατότητα δεύτερου πλήγματος.

Ο πυρηνικός εξοπλισμός τέλος, επηρεάζει αρνητικά τις συμμαχίες, όπου μετέχουν πυρηνικές και μη πυρηνικές δυνάμεις. Για μια πυρηνική δύναμη (σύμμαχο) η συμμαχία είναι άχρηστη και επικίνδυνη. Είναι άχρηστη, με την έννοια ότι η πυρηνική δύναμη εγγυάται την ασφάλειά της από μόνη της μέσω της δικής της πυρηνικής ικανότητας, η οποία παραμένει ανεπηρέαστη από την ποσοτική ανάλυση, δηλαδή από την ενίσχυση που αντιπροσώπευε η ποσοτική δύναμη των συμμάχων στην προατομική εποχή. Είναι άχρηστη επίσης, με την έννοια ότι η ασφάλεια της πυρηνικής δύναμης δεν επηρεάζεται άμεσα στην περίπτωση κατά την οποία ένας σύμμαχος, μη πυρηνική δύναμη, επιλέξει να προσχωρήσει στο στρατόπεδο του αντιπάλου. Επικίνδυνη είναι τέλος, καθώς οι διακινδυνεύσεις που προέρχονται από μια ενδεχόμενη παροχή συνδρομής σε έναν σύμμαχο, θύμα επίθεσης από το κράτος με πυρηνική δύναμη είναι τεράστιες. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια την αναξιοπιστία της υπόσχεσης βοήθειας ενός συμμάχου-πυρηνικής δύναμης.

Συμπερασματικά, στην σημερινή πυρηνική εποχή το ιδιαίτερο των δρώντων είναι η στρατιωτική τεχνολογία.¹⁴ Η ισορροπία δυνάμεων και συλλογική ασφάλεια εντάσσονται στο πλαίσιο της πυρηνικής αποτροπής με την έννοια ότι ο επιτιθέμενος ενδέχεται να εγκαταλείψει το στόχο του, λόγω της αυξημένης πιθανότητας επιβολής τιμήματος αισθητά υψηλότερου της αξίας διακύβευσης. Η πυρηνική αποτροπή συνίσταται στο ότι μία ορθολογική δύναμη αναγκάζει ένα άλλο ορθολογικό παράγοντα να εγκαταλείψει τις επιθετικές του προθέσεις υπό την απειλή της ολοκληρωτικής τους καταστροφής. Συνεπώς η βάση της πυρηνικής αποτροπής, δεν είναι άλλη από το απαγορευτικό κόστος που μπορεί να επιβάλλει ως αντίποινα, το άτρωτο μέρος της πυρηνικής δύναμης του κράτους που δέχεται επίθεση. Αυτό φυσικά προαπαιτεί ότι το κράτος που δέχεται επίθεση

¹³ Bruce Cumings, The Origin of Korean war, p.23-27

¹⁴ Stemen Bradner, North Korea Strategy, p.66

με πυρηνικά όπλα έχει την ικανότητα προβολής της πυρηνικής του δύναμης, ώστε να επιφέρει με τη σειρά του ένα ανάλογο χτύπημα στον αντίπαλο και σε μία εμβέλεια ικανή να πλήξει το θύτη στο έδαφος του. Ως εκ τούτου, οι μικρές πυρηνικές δυνάμεις συμβάλλουν στην γενική αποτροπή καθιστώντας την ισορροπία τρόμου πολύπλοκη και πολυπολική, με αποτέλεσμα οι πρωταγωνιστές να επιδεικνύουν μία μετριοπαθή στάση. Το εν λόγω επιχείρημα έρχεται σε αντίθεση με το παραδοσιακό επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο ο πολυπολικός χαρακτήρας των συμβατικών όπλων αποτελεί γενικευμένο αποσταθεροποιητικό παράγοντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Ιστορική Αναδρομή, Διεθνείς Δρώντες και Ανάδυση Εργαλείων Πυρηνικής Διπλωματίας Β. Κορέας

Ιστορική Αναδρομή

Η Κορέα η οποία από το 1910 έως το 1945 ήταν ιαπωνική αποικία, αποτέλεσε το πεδίο αντιπαράθεσης των δύο κόσμων που προέκυψαν μετά τον Β΄ΠΠ: τον δυτικό-καπιταλιστικό και τον κομμουνιστικό. Οι πρώτες προσπάθειες διευθέτησης του μέλλοντος της Κορέας μετά τον Β΄ΠΠ έγιναν πολύ πιο πριν κατά την επίσημη έναρξη του πολέμου, όταν το 1943 οι Σύμμαχοι στο Κάιρο σχεδίαζαν τον μεταπολεμικό παγκόσμιο χάρτη, με τον τότε ΥΠΕΞ των ΗΠΑ, Άντονι Ήντεν, να προσπαθεί να επιστήσει τη προσοχή της κυβέρνησης Ρούσβελτ στο μέλλον των εδαφών τα οποία είχε προσαρτήσει η Ιαπωνία.¹⁵ Στην προσπάθειά του αυτή πρότεινε τη δημιουργία μιας διεθνούς επιτροπείας για αυτές τις περιοχές, στην οποία θα συμμετείχαν τρεις εγγυήτριες δυνάμεις: οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Κίνα (του Τσιανγκ Κάι-Σεκ).

Η αύξηση της επιρροής των κομμουνιστών του Μάο στην Κίνα σε συνδυασμό με την λαϊκή δυσaréσκεια που εισέπραττε το διεφθαρμένο εθνικιστικό καθεστώς του Τσιανγκ Κάι-Σεκ, αφύπνισε τις ΗΠΑ οι οποίες αναγνώρισαν πλέον την ανάγκη εγκαθίδρυσης ελεγχόμενης από αυτές κυβέρνησης στην Κορέα μετά την αποχώρηση της Ιαπωνίας, με σκοπό την εξασφάλιση των συμφερόντων τους στην Ασιατική ήπειρο.¹⁶ Η μεταστροφή αυτή της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής διεγνώσθη έγκαιρα από τη Ρωσία, η οποία δια στόματος Στάλιν κατά τη συνδιάσκεψη της Γιάλτας τον Φεβρουάριο του 1945, πρότεινε την εγκατάσταση κοινής εγγυήτριας δύναμης στην Κορέα που θα αποτελούσαν από τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Κίνα και τη Ρωσία, πρόταση η οποία δεν έγινε δεκτή από τον Ρούσβελτ καθώς δεν επιθυμούσε την εμπλοκή του ΗΒ. Απόφαση τελικώς δεν ελήφθη, με την Αγγλία να αγνοεί παντελώς τα διαμειφθέντα. Στην επόμενη διάσκεψη των Συμμάχων τον Ιούλιο του 1945 στο ισοπεδωμένο Πότσδαμ, η Κορέα δεν υπήρχε στην ατζέντα των συνομιλιών.

¹⁵ Michael Hickey, Ο Πόλεμος της Κορέας, σ.32

¹⁶ Γενικό Επιτελείο Στρατού, Ο Πόλεμος της Κορέας, σ.34-42

Η απόφαση του Προέδρου Τρούμαν να χρησιμοποιήσει την ατομική βόμβα για την καταστροφή της Ιαπωνίας τον Αύγουστο του 1945, με σκοπό αφενός την αποσόβηση μιας ανώφελης αιματοχυσίας στις ιαπωνικές νήσους σε περίπτωση Συμμαχικής εισβολής, αφετέρου την αποφυγή υποχρεωτικής παραχώρησης εδαφών στους Σοβιετικούς, όπως έγινε στην περίπτωση της Γερμανίας και της Αυστρίας, επιτάχυνε την επέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης στην Κορέα, η οποία στις 10 Αυγούστου 1945 με την 25^η Ρωσική Στρατιά εισέβαλε καταλαμβάνοντας όλες τις βόρειες επαρχίες μέχρι την Πιονγκγιάνγκ. Οι πλησιέστερες αμερικανικές δυνάμεις βρίσκονταν χιλιάδες μίλια μακριά, στην Οκινάουα. Σε μια απέλπιδα προσπάθεια ανάσχεσης της Ρωσικής προέλασης, οι ΗΠΑ πρότειναν την χάραξη μεθοριακής γραμμής από τα ανατολικά προς τα δυτικά κατά μήκος του 38^{ου} παράλληλου, πρόταση η οποία, προς έκπληξη των αμερικανών, έγινε αποδεκτή από τους Ρώσους. Το XXIV Αμερικανικό Σώμα Στρατού αποβιβάστηκε στην Κορεατική χερσόνησο ένα μήνα μετά, στις 08 Σεπτεμβρίου 1945.¹⁷

Η ρωσική πλέον παρουσία στη Βόρεια Κορέα και η αμερικανική στη Νότια, διαμόρφωσε την *de facto* διχοτόμηση της χώρας στα δύο, παρά τις αντιρρήσεις και τη δυσαρέσκεια των κορεατών. Η διείδυση όμως των σοβιετικών στην Βόρεια Κορέα ήταν αποτελεσματική με αποτέλεσμα μέχρι την τυπική αποχώρησή τους το 1948, να έχουν συγκροτήσει ένα κομμουνιστικό κράτος με δομή και οργάνωση, πράγμα που δεν κατάφεραν να κάνουν οι ΗΠΑ στη Νότια Κορέα.¹⁸ Στα δεδομένα αυτά στηρίχθηκε ο βορειοκορεάτης ηγέτης Κιμ Ιλ Σουνγκ για να σχεδιάσει την εισβολή στην Νότια Κορέα με σκοπό τη δημιουργία ενός ενιαίου κομμουνιστικού κράτους, προσπάθεια την οποία επικρότησε η ΕΣΣΔ και η Κίνα δίνοντας το πράσινο φως για την έναρξη του Πολέμου.

Στο κέντρο της περίπλοκης γεωστρατηγικής διασταύρωσης της Κορεατικής Χερσονήσου με την οποία οφείλουμε να ασχοληθούμε, βρίσκεται ένα απομονωμένο, ολοκληρωτικό καθεστώς. Η ηγεσία της Πιονγκγιάνγκ, η οποία σήμερα είναι ο «Μεγάλος Διάδοχος» του ιδρυτή του κράτους αυτού του Κιμ Ιλ Σουνγκ, είναι απρόβλεπτη και σκοτεινή. Πολύ λίγα είναι γνωστά για τον ηγέτη Κιμ Γιονγκ-Ουν και το σύστημα λήψης απόφασης της Β. Κορέας.

Το 2011 και δεδομένης της επιδείνωσης της υγείας του κυβερνώντος Βορειοκορεάτη ηγέτη Κιμ Γιονγκ Ιλ (πατέρας του σημερινού προέδρου), ο Κιμ Γιονγκ Ουν προωθείται με ταχύτητα στην ιεραρχία της πολιτικής και της στρατιωτικής ηγεσίας. Αναλαμβάνει γενικός πρόεδρος της κεντρικής στρατιωτικής επιτροπής του Εργατικού Κόμματος και μέλος της κεντρικής επιτροπής. Όταν ο πατέρας του πεθαίνει από καρδιακή προσβολή το Δεκέμβριο του 2011, κληρονομεί το τέταρτο μεγαλύτερο στρατό στον κόσμο, ένα πυρηνικό οπλοστάσιο και τον απόλυτο έλεγχο της Β. Κορέας. Σε ηλικία 30 ετών, αποτελεί το νεώτερο αρχηγό κράτους στον κόσμο.

¹⁷ Michael Hickey, Ο Πόλεμος της Κορέας, σ.61

¹⁸ Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Αμερικανικό Σύστημα και Εξωτερική Πολιτική, σ.39-42

Γεννημένος το 1982, ζει τα πρώτα παιδικά του χρόνια στην Πατρίδα του. Στη συνέχεια μεταβαίνει στην Ελβετία όπου και αλιεύει τη σχολική και φοιτητική εκπαίδευση. Χαρακτηρίζεται από τους συμμαθητές τους ως «ήπιος» με ανεπτυγμένη αίσθηση χιούμορ και έντονη κοινωνικότητα, ακόμη και με αυτούς “αντιπάλων” Χωρών. Αποφεύγει συζητήσεις για την πολιτική και περνά το μεγαλύτερο ελεύθερο χρόνο του μόνος του. Με την επιστροφή του από την Ελβετία παρακολουθεί το στρατιωτικό πανεπιστήμιο “ KIM IL SUNG” και συχνά συνοδεύει τον πατέρα του σε στρατιωτικές επιθεωρήσεις. Επιδιώκει και υπερκεράζει το αδελφό του Κιμ Γιονγκ Χολ αναρριχώμενος στην εξουσία.¹⁹

Με την ανάληψη της εξουσίας, επιδεικνύει εξαιρετική ωμότητα, δογματικότητα, διάθεση στυγνής ηγεμονίας και χειραγώγησης του Λαού του. Προχωρεί σε μαζικές εκκαθαρίσεις πολλών αξιωματούχων, συμπεριλαμβανομένης της εκτέλεσης του θείου του Γιανγκ Σονγ Τεκ το 2013. Το Μάιο του 2015 εκτελεί τον υπουργό άμυνας και προχωρά σε αντικατάσταση περισσοτέρων από 200 στρατιωτικών και διπλωματικών αξιωματούχων. Αποφεύγει επιμελώς τη συνάντηση με οιονδήποτε υπουργό εξωτερικών και απορρίπτει συνειδητά **και μέχρι προσφάτως (παρατηρούμενη αναθεωρητική πολιτική και διπλωματική στροφή του Ηγέτη της Βόρειας Κορέας)**, κάθε ταξίδι στο εξωτερικό.²⁰ Από το 2013 ξεκινά ένα πρόγραμμα πυρηνικών πυραυλικών δοκιμών, διακηρύσσοντας προς κάθε κατεύθυνση και ειδικότερα προς τις Η.Π.Α την πυρηνική του κυριαρχία, και στρατιωτική φονικότητα του Λαϊκού Κορεατικού Στρατού.

Όσον αφορά στην πρώτη του επιδίωξη, η Β. Κορέα είναι πλέον το μόνο αμιγώς κομμουνιστικό κράτος. Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία όπως είδαμε δημιούργησε αυτό το κράτος, και την Κίνα η οποία αποτέλεσε τον κύριο υποστηρικτή της, αλλά πλέον υιοθετεί πολιτικές ελεύθερης αγοράς που την οδηγούν με γοργούς ρυθμούς στην φιλελευθεροποίηση και στον καπιταλισμό, η Πιονγιάνγκ είναι το τελευταίο προπύργιο του κομμουνισμού. Δεν είναι μόνο το θέμα του πολιτεύματος το οποίο προσπαθεί να διατηρήσει, είναι και το θέμα της επιβίωσης της Δυναστείας των Γιουνγκ, η οποία ουσιαστικά «ευθύνεται για την ύπαρξη του κράτους αυτού.²¹

Η αποκαθήλωση των απολυταρχικών καθεστώτων, ειδικά με την Αραβική άνοιξη και την άμεση εμπλοκή της διεθνούς κοινότητας (ΗΠΑ, ΝΑΤΟ, Ρωσία κλπ) έπεισε τον Κιμ Γιονγκ Ουν ότι η Δύση επιφυλάσσει την ίδια τύχη και γι αυτόν. Μάλιστα, η πεποίθησή του αυτή ενδυναμώθηκε εισέτι περαιτέρω μετά την τύχη του Καντάφι, ο οποίος αφού επείσθη να εγκαταλείψει το πυρηνικό του πρόγραμμα είχε την κατάληξη που όλοι γνωρίζουμε. Η διατήρηση λοιπόν της υφιστάμενης κατάστασης εξασφαλίζει την επιβίωση του καθεστώτος και την τοιαύτη βιολογική του ηγέτη του.

¹⁹ Stueck Williams, The Korean War an International History, p.54

²⁰ CNN Greece Newsroom, Αναθεωρητική Πολιτική και Στάση Β.Κορέας, Μάιος 2018

²¹ Παναγιώτης Κονδύλης, Πλανητική Πολιτική Μετά το Ψυχρό Πόλεμο, σ.58

Ο δεύτερος σκοπός είναι αυτός της αλλαγής του status quo στην περιοχή. Η Πιονγιάνγκ επιδιώκει την υπογραφή με τις ΗΠΑ της «Συνθήκης Ειρήνης» η οποία θα τερματίσει επίσημα τον πόλεμο στην Χερσόνησο, καθόσον από το 1953 μόνο Συνθήκη Ανακωχής και Κατάπαυσης του Πυρός έχει υπογραφεί. Αν οι ΗΠΑ συμφωνήσουν στην υπογραφή της Συνθήκης Ειρήνης, σημαίνει ότι οι δυνάμεις της θα αποχωρήσουν από την Ν. Κορέα και θα διαλυθεί η συμμαχία μεταξύ ΗΠΑ-Ν. Κορέας, η οποία είχε συναφθεί υπό τον κίνδυνο της εξωτερικής απειλής, (Κομμουνιστικής – Β. Κορέας), καθόσον η απειλή αυτή θα εκλείψει. Κατά αυτόν τον τρόπο η Β. Κορέα θα επιτύχει τον στόχο της χωρίς να έχει ρίξει μια ντουφεκιά, εφαρμόζοντας πλήρως την τελειότερη στρατηγική κατά Σουν – Τσου, αυτή της νίκης χωρίς μάχη. Το πραγματικό λοιπόν, *raison d'être* του Β. Κορεατικού καθεστώτος είναι η επανένωση των δύο χωρών.²² Η εγκατάλειψη του πυρηνικού προγράμματος της, υπακούοντας στις εκκλήσεις της Δύσης, θα σήμανε αυτόματα την απονομιμοποίηση και την αποσταθεροποίησή του, που θα είχε ως αποτέλεσμα την εσωτερική αμφισβήτηση καθώς και την εξωτερική απόρριψη, γεγονός το οποίο με μαθηματική ακρίβεια θα οδηγούσε στη βίαιη ανατροπή του.

Ο ηγέτης της Β. Κορέας επιδιώκει την επανένωση υπό τους δικούς του όρους και χωρίς να δέχεται κανενός είδους διαπραγματεύση, καθόσον εκτιμά ότι το παρόν status quo δεν είναι βιώσιμο υπό τις παρούσες συνθήκες. Ο Κιμ Γιονγκ Ουν γνωρίζει πολύ καλά ότι, η Ν. Κορέα με τους ρυθμούς ανάπτυξης που έχει θα την ξεπεράσει κατά πολύ (ήδη την έχει ξεπεράσει) και ότι οι πολίτες της Β. Κορέας θα εναντιωθούν όταν διαπιστώσουν την τεράστια αυτή διαφορά. Επίσης, στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων η Πιονγιανγκ δεν θα μπορέσει να αποφύγει τον εκδημοκρατισμό του πολιτεύματος της.²³

Διεθνείς Δρώντες

Το κράτος της Β. Κορέας όπως γνωρίζουμε, είναι το αποτέλεσμα της αντιπαλότητας των δύο μεγάλων δυνάμεων, ΗΠΑ και ΕΣΣΔ μετά το τέλος του Β'ΠΠ. Η πάλαι ποτέ Ιαπωνική αποικία διαμοιράσθηκε στα δύο μετά από τον αιματηρό πόλεμο του 1950-1953, στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας, τη Β. Κορέα υπό την επιρροή της Σοβιετικής Ένωσης και της Κίνας και στην Δημοκρατία της Κορέας, τη Ν. Κορέα, στη σφαίρα επιρροής της Δύσης και ιδιαίτερα των ΗΠΑ. Η ρωσική παρουσία στη Βόρεια Κορέα και η αμερικανική στη Νότια, διαμόρφωσε την *de facto* διχοτόμηση της χώρας στα δύο, παρά τις αντιρρήσεις και τη δυσaréσκεια των κορεατών. Η διείσδυση όμως των σοβιετικών στη Βόρεια Κορέα ήταν αποτελεσματική με αποτέλεσμα μέχρι την τυπική αποχώρησή τους το 1948, να έχουν συγκροτήσει ένα αμιγώς κομμουνιστικό κράτος με δομή και οργάνωση, πράγμα που δεν κατάφεραν να κάνουν οι ΗΠΑ στη Νότια Κορέα.

Η διατήρηση της ισορροπίας δυνάμεων μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης και ΗΠΑ αποτέλεσε την ασπίδα προστασίας για το Βορειοκορεατικό καθεστώς, το οποίο αν

²² Lee, Jongsoo, *The Partition of Korea after the World War II*, p.87

²³ John Wadrden, *North Korea's Nuclear Posture*, p.122

και επιθυμούσε την επανένωση της κορεατικής χερσονήσου, δεν το επεδίωκε υπό την καθοδήγηση της Μόσχας ώστε να αποφευχθεί μία γενικευμένη πυρηνική σύγκρουση. Εξάλλου, η υπερδύναμη ΕΣΣΔ εξασφάλιζε την ακεραιότητά της Β. Κορέας. Η πτώση του τείχους ανέτρεψε τις ισορροπίες, αφήνοντας πλέον εκτεθειμένη την Πιονγιάνγκ στις ορέξεις της Δύσης. Έτσι λοιπόν, ήταν αδήριτη η ανάγκη για το καθεστώς, η υιοθέτηση μιας στρατηγικής που θα αντιμετώπιζε τους αναδυόμενους κινδύνους στην νέα, μετά – σοβιετική εποχή.²⁴

Στο ευρύτερο παγκόσμιο «γίνεσθαι» και εξελισσόμενης της ψυχροπολεμικής περιόδου, διαμορφώνεται μία νέα κατάσταση και τάξη πραγμάτων μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία και χαρακτηρίζεται ως κατάσταση αμοιβαίας διασφαλισμένης καταστροφής (Mutually Assured Destruction/MAD). Η κατάσταση MAD επήλθε εξελικτικά ως πεπρωμένο και όχι ως επιλογή για τις Η.Π.Α. Αρχικά το αμερικανικό μονοπώλιο κατέστησε σαφή την υπεροχή των Ηνωμένων Πολιτειών στα πλαίσια του ψυχροπολεμικού ανταγωνισμού. Η γνώση κατοχής πυρηνικών όπλων μόνο από τις Η.Π.Α όχι μόνο περιόριζε τις σοβιετικές επιλογές αλλά αντίστοιχα διατηρούσε στην αμερικανική φαρέτρα τη δυνατότητα του πρώτου χτυπήματος. Το παραπάνω μονοπώλιο άρχισε να κλονίζεται το 1949, όταν η Σοβιετική Ένωση απέκτησε την ατομική βόμβα. Ακολούθως το 1953, έγινε ένα ακόμη βήμα, μεγαλύτερο του προηγούμενου, λόγω της επιτυχίας της Σοβιετικής Ένωσης να κατασκευάσει την πρώτη θερμοπυρηνική βόμβα, καταστρεπτικότερο όπλο από αυτό της ατομικής βόμβας.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναπτύχθηκε το 1953 το δόγμα μαζικής ανταπόδοσης που αποτελούσε την πυρηνική εκδοχή της αμερικανικής στρατηγικής της ανάσχεσης του κομμουνισμού. Αυτή είχε διαμορφωθεί ως αποτέλεσμα της επιρροής ενός τηλεγραφήματος που ο διπλωμάτης Τζων Κένναν είχε αποστείλει από τη Μόσχα στο State Department το 1947 αλλά και του εγγράφου NSC-68 του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας το 1950.²⁵ Το δόγμα μαζικής ανταπόδοσης αποσκοπούσε στο να αποτρέψει τυχόν σοβιετική επίθεση εναντίον δυτικών στόχων (κυρίως στη Δυτική Ευρώπη) μέσω της προβολής μίας απειλής αμέσου πυρηνικού χτυπήματος στη σοβιετική ενδοχώρα. Αν και προσπαθούσε να κεφαλαιοποιήσει το εν λόγω πραγματικό αμερικανικό πλεονέκτημα, εντούτοις η στρατηγική αυτή ήταν γνωστό ότι πολύ δύσκολα μπορούσε να τεθεί σε εφαρμογή, δεδομένης της επιθυμίας του τότε Αμερικανού Προέδρου Ντουάιτ Αϊζενχάουερ να αποτρέψει το ενδεχόμενο ενός τρίτου παγκόσμιου πολέμου.

Το αμερικανικό μονοπώλιο τερματίσθηκε οριστικά το 1957, όταν η Σοβιετική Ένωση κατόρθωσε να εκτοξεύσει το δορυφόρο Σπούτνικ σε τροχιά γύρω από τη γη. Σε επίπεδο διμερούς ανταγωνισμού ισχύος, το μήνυμα των Σοβιετικών προς τις Η.Π.Α ήταν ξεκάθαρο: αφού ένας σοβιετικός πύραυλος μπορεί να εξέλθει της

²⁴ Daniel Poneman, American Nuclear Diplomacy, Forging a New Consensus to Fight Climate Change and Weapons Proliferation, p.67

²⁵ Scott Sagan, The Korean Missile Crisis, p.90

γήινης ατμόσφαιρας, τότε κάλλιστα μπορεί να φτάσει στην αμερικανική ενδοχώρα. Συνεπώς ένας πύραυλος με πυρηνική κεφαλή θα μπορούσε να καταφέρει πλήγμα εντός της αμερικανικής επικράτειας. Εξέλιξη που παρείχε στη Σοβιετική Ένωση τη δυνατότητα του πρώτου και δευτέρου πλήγματος, με αποτέλεσμα το δόγμα της μαζικής ανταπόδοσης να χάσει το νόημα του. Ως συνέπεια η αμερικανική πυρηνική στρατηγική προσαρμόστηκε ανάλογα μέσω της υποχώρησης της προς το δόγμα της ευέλικτης ανταπόδοσης, το οποίο παρείχε την επιλογή ανταποδοτικών πληγμάτων μικρότερης καταστρεπτικότητας.²⁶ Παρά το γεγονός ότι η σοβιετική πυραυλική τεχνολογία δεν αναπτύχθηκε αρκετά γρήγορα, ώστε να μετουσιωθεί άμεσα η απειλή σε πραγματική ικανότητα πλήγματος, εντούτοις στην Ουάσιγκτον εδραιώθηκαν άμεσα οι αντιλήψεις περί σοβιετικής υπεροχής οι οποίες και τροφοδότησαν το φόβο και την ανησυχία των Αμερικανών για το ενδεχόμενο της πυρηνικής επίθεσης.

Ανάδυση Εργαλείων Πυρηνικής Διπλωματίας Β. Κορέας

Η αμερικανική προσέγγιση σε σχέση με τη Βόρεια Κορέα είχε παραδοσιακά ως πρωταρχικό στόχο την αποτροπή του καθεστώτος της ΠιονΓιάνγκ από την απόκτηση πυρηνικών όπλων, στη βάση της αρχής της μη διάδοσης, η οποία υλοποιήθηκε με τη διακήρυξη της αποπυρηνικοποίησης της Κορέας το 1992 και το συμφωνημένο πλαίσιο Ηνωμένων Πολιτειών – Βόρειας Κορέας του 1994.²⁷ Εντούτοις στις αρχές της δεκαετίας του 2000 η Βόρεια Κορέα ξεκινά την πολιτική διαδοχικών παραβιάσεων αυτής της συμφωνίας και πυροδοτεί την εφαρμογή ενός πυρηνικού προγράμματος, το οποίο σηματοδοτείται από την πρώτη πυρηνική δοκιμή της Χώρας το 2006.

Προκειμένου να προστατέψουν τους συμμάχους τους στην περιοχή (κυρίως τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία), αλλά και για τη δική τους προστασία, οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής δεν επιθυμούσαν να δουν το απρόβλεπτο και σκοταδιστικό καθεστώς να μετεξελίσσεται σε μία πυρηνική υπερδύναμη. Παρά ταύτα υιοθέτησαν μία στρατηγική υπομονής έναντι της ΠιονΓιάνγκ, η οποία επιχειρούσε να κρατήσει τους τόνους όσο πιο χαμηλά γινόταν, προς επίτευξη της περιφερειακής ισορροπίας στην κορεατική χερσόνησο και ευρύτερα στον Ασιατικό Ειρηνικό. Ενώ το πυρηνικό πρόγραμμα της Βόρειας Κορέας αναπτυσσόταν, οι Η.Π.Α διατηρούσαν την επιλογή της βίαιης καταστροφής του, μέσω του πρώτου (συμβατικού ή πυρηνικού) χτυπήματος.²⁸ Εντούτοις δεν το έπραξαν, όπως αναλογικά δεν επέλεξαν να προβούν σε πρώτο χτύπημα κατά της Σοβιετικής Ένωσης κατά την περίοδο του Αμερικανικού πυρηνικού μονοπωλίου. Διατηρούσαν κατά καιρούς την απειλή χρήσης βίας στο τραπέζι ως ένα υπαρκτό σενάριο, συνήθως, μέσω αινιγματικών ή ασαφών δηλώσεων αμερικανών αξιωματούχων.

²⁶ Stueck Williams, *The Korean War an International History*, p.100

²⁷ Congressional Research Service, *North Korea U.S. Relation and Nuclear Diplomacy*, p.41

²⁸ Κολιόπουλος Κωνσταντίνος, *Η Στρατηγική Σκέψη Από την Αρχαιότητα Έως Σήμερα*, σ.259

Στις 05 Ιανουαρίου 2016, πραγματοποιείται η τέταρτη πυρηνική δοκιμή (δεύτερη υπό τον Κιμ Γιονγκ Ουν) της Βόρειας Κορέας. Με απόλυτη στοχοπροσήλωση στις έννοιες «Counterforce/Countervalue», η Πιονγιανγκ εξελίσσει το πυρηνικό της πρόγραμμα πέρα από κάθε προσδοκία. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των βαλλιστικών πυραύλων ξεπερνά τους 1.000 με φονική ικανότητα επί του συνόλου των στόχων Νότιας Κορέας και Ιαπωνίας. Το 2014, από τα χείλη του Διοικητή Αμερικανικών δυνάμεων της Κορέας, διατυπώνεται η παραδοχή «.....έχουν την ικανότητα και δυνατότητα να ενεργοποιήσουν αυτά που λένε πως έχουν...». ²⁹

Το καλοκαίρι του 2017 η Βόρεια Κορέα προχώρησε σε δύο πολύ σημαντικά βήματα, υιοθετώντας με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα το σοβιετικό πρότυπο ανατροπής του αμερικανικού συγκριτικού πλεονεκτήματος του 1950. Συγκεκριμένα η Πιονγιάνγκ προχώρησε σε δύο διαδοχικές δοκιμές διηπειρωτικού βαλλιστικού πυραύλου τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του ίδιου έτους προέβη σε δοκιμή βόμβας υψηλής ισχύος, αρκετά ισχυρότερη από την αμέσως προηγούμενη πυρηνική δοκιμή του Σεπτεμβρίου 2016. Τα σεισμολογικά δεδομένα κατέδειξαν ως ισχυρή την πιθανότητα να πρόκειται για θερμοπυρηνική βόμβα, γεγονός που έφερε το βορειοκορεατικό πυρηνικό οπλοστάσιο σε κατάσταση αντίστοιχης καταστρεπτικότητας συγκρινόμενο με το αμερικανικό, τουλάχιστον από ποιοτικής άποψης. Ελάχιστες ημέρες πριν, είχαν διαρρεύσει στον αμερικανικό τύπο πληροφορίες των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών σύμφωνα με τις οποίες η Πιονγιάνγκ διέθετε την ικανότητα κατασκευής πυρηνικής κεφαλής – μινιατούρας, ικανής να τοποθετηθεί επί βαλλιστικού πυραύλου. Γεγονός το οποίο αποτελούσε το τελευταίο κατώφλι προκειμένου να είναι σε θέση το καθεστώς να καταφέρει πυρηνικά πλήγματα σε μακρινή απόσταση. Πλέον το αμερικανικό έδαφος βρισκόταν εντός βεληνεκούς του βορειοκορεατικού οπλοστασίου. ³⁰

Ενώ λοιπόν οι Ηνωμένες Πολιτείες παραδοσιακά ενεργούσαν εξισοροπητικά σε σχέση με το κορεατικό ζήτημα και με έμμεσα συμφέροντα που αφορούσαν στην προστασία των συμμάχων τους στην περιοχή, πλέον βρέθηκαν να εμπλέκονται άμεσα και με τα αμερικανικά συμφέροντα να διακυβεύονται. Η Βορειοκορεατική απειλή καθίσταται πασιδήλα πραγματική και τεχνολογικά υλοποιήσιμη ενώ οι κατά καιρούς επιθετικές δηλώσεις των αξιωματούχων της Πιονγιάνγκ μεγιστοποιούν την ανησυχία της Ουάσιγκτον. Μοιραία από την πολιτικής της μη διάδοσης μεταβήκαμε **σε μία σχέση αμοιβαίας πυρηνικής αποτροπής και ανάδυσης της πυρηνικής διπλωματίας της Πιονγιάνγκ**, με βασικούς πυλώνες:

- Τη διατήρηση του απολυταρχικού καθεστώτος στην κυβέρνηση.
- Την αποτροπή εγκαθίδρυσης ενός δημοκρατικού πολιτεύματος και

²⁹ Stemen Bradner, North Korea's Strategy, p.98

³⁰ John Wadrden, North Korea's Nuclear Posture, p.142

➤ Συμπληρωματικά, την ένωση των δύο κορεατικών χωρών, ή καλύτερα την αφομοίωση της Ν. Κορέας από τη Βόρεια και την ιστορική καταγραφή του Κιμ Γιονγκ Ουν ως ο ηγέτης που κατάφερε το ακατόρθωτο: να δημιουργήσει ξανά μετά από αιώνες το ενιαίο κορεατικό κράτος.³¹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο **Ακτινογραφία Πολιτικού, Διπλωματικού και Πυρηνικού Σκηνικού** **Πιονγιάνγκ**

Ο ρυθμός και η ρητορική των πυρηνικών και πυραυλικών προγραμμάτων της Βόρειας Κορέας καθώς και η έναυση της ακολουθούμενης πυρηνικής διπλωματίας, έχουν μετατοπίσει και μεταβάλλει «status quo» της ασφάλειας στη βορειοανατολική Ασία. Στις 22 Σεπτεμβρίου 2012, ο υπουργός Εξωτερικών της Βόρειας Κορέας Ri Yong-ho αύξησε περαιτέρω τις διεθνείς ανησυχίες για το πυρηνικό πρόγραμμα της χώρας του, υποδεικνύοντας ότι η Βόρεια Κορέα θα μπορούσε να διεξάγει «την πιο ισχυρή πυροδότηση βόμβας Η» πάνω στον Ειρηνικό Ωκεανό. Η δήλωση ήρθε λιγότερο από τρεις εβδομάδες μετά τη διεξαγωγή της 6^{ης} επιβεβαιωμένης πυρηνικής δοκιμής της Βόρειας Κορέας, η οποία ισχυρίστηκε ότι ήταν «βόμβα Η». Αν και η διαμόρφωση της συσκευής πυροδοτήθηκε στις 3 Σεπτεμβρίου παραμένει προς εξακρίβωση, μια ατμοσφαιρική δοκιμή οποιουδήποτε πυρηνικού εξοπλισμού θα μπορούσε να θεωρηθεί ιδιαίτερα προκλητική από την Ουάσινγκτον και τους συμμάχους της. Ο Ρι σημείωσε, ωστόσο, ότι αυτή ήταν μόνο μια επιλογή και ότι οποιαδήποτε απόφαση θα παρθεί τελικά από τον Ανώτατο ηγέτη της Βόρειας Κορέας, Kim Jong-un.³²

Αυτή η αύξηση της αντιλαμβανόμενης απειλής και η αναγκαιότητα στρατιωτικής ετοιμότητας και από τις δύο πλευρές μπορεί να εντοπιστεί μέχρι το 2013, όταν η Πιονγιάνγκ άρχισε να αυξάνει σημαντικά την κλίμακα, το ρυθμό και το πεδίο εφαρμογής των προγραμμάτων βαλλιστικών πυραύλων. Εκτός από την επίβλεψη περισσότερων εκτοξεύσεων πυραύλων τα τελευταία πέντε χρόνια από τους δύο προηγούμενους ηγέτες της Βόρειας Κορέας από το τέλος του κορεατικού πολέμου το 1953, ο Kim συνέχισε την ανάπτυξη νέων κινητήρων στερεών και υγρών καυσίμων, ενισχυμένης αεροπορικής και θαλάσσιας άμυνας ικανότητες και πρόσθεσε ένα ναυτικό σκέλος στη στρατηγική αποτροπής της Βόρειας Κορέας.³³

Παρόλα αυτά, η πυρηνική διπλωματία και αποτροπή απαιτεί κάτι περισσότερο από πυραύλους με πυρηνική απόληξη. Απαιτεί επίσης την αποτελεσματική επικοινωνία και την αξιοπιστία της πρόθεσης, η οποία υποστηρίζεται από την ικανότητα μιας δύναμης να διεξάγει και να επιβιώσει σε μια πυρηνική σύρραξη. Επί του παρόντος, η πυρηνική αποτροπή της Βόρειας Κορέας αντιμετωπίζει πολυάριθμες προκλήσεις σε καθένα από αυτά τα στοιχεία. Ωστόσο, η συμβατική ικανότητα πυροβόλων όπλων και υποτιθέμενων χημικών όπλων κατά

³¹ Jane's Military and Security Assessment Intelligence Centre, North Korea Bargains With Nuclear Diplomacy, p.86.

³² Michael Hickey, Ο Πόλεμος της Κορέας, σ.69

³³ John Warden, North Korea's Nuclear Posture. An Evolving Challenge for U.S. Deterrence, p.40

μήκος της αποστρατιωτικοποιημένης ζώνης (DMZ) που χωρίζει τη Βόρεια και Νότια Κορέα έχει αποτρέψει τις επιθέσεις, συμπεριλαμβανομένης μιας προγραμματισμένης επίδειξης αποτρεπτικής ισχύος από τις ΗΠΑ για το πυρηνικό συγκρότημα Yongbyon το 1994.³⁴ Η αποτροπή της τιμωρίας εξαρτάται από την απειλή να προκαλέσει πόνο σε αντίπαλο για να αποφευχθεί η επιθετικότητα, αλλά η Βόρεια Κορέα δεν μπορεί ακόμη να φτάσει ικανοποιητικά στις ΗΠΑ, το «λίκνο» ασφαλείας της Ιαπωνίας και της Νότιας Κορέας.

Διπλωματική και Διαπραγματευτική Στρατηγική

Διαπραγματευτική Στρατηγική

Εκτός από τις αποτρεπτικές του φιλοδοξίες, η Βόρεια Κορέα έχει χρησιμοποιήσει ιστορικά το πυρηνικό της πρόγραμμα για να αποκτήσει διπλωματικά και οικονομικά οφέλη. Για παράδειγμα, η πρώτη πυρηνική κρίση στη Βόρεια Κορέα το 1993-1994 προκλήθηκε μετά την ανακοίνωση της Πιονγιάνγκ να αποσυρθεί από τη Συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων στις 9 Μαρτίου 1993. Αυτό οδήγησε τελικά σε διμερείς συνομιλίες με τις ΗΠΑ και την ενδεχόμενη υπογραφή του συμφωνηθέντος πλαισίου του 1994.

Κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαοκτάμηνης περιόδου, η Βόρεια Κορέα διεξήγαγε μια εξελιγμένη διπλωματικό-στρατιωτική εκστρατεία, με διάφορες στρατιωτικές ενέργειες που προορίζονταν για την υποστήριξη της διπλωματικής προσπάθειας. Αυτές περιελάμβαναν την ανάπτυξη μεγάλου αριθμού βλημάτων πυροβολικού και πολλαπλών εκτοξευτών πυραύλων κοντά στην αποστρατιωτικοποιημένη ζώνη και μια προφανή ενίσχυση της ικανότητάς της για διεξαγωγή χημικού πολέμου.³⁵ Η Βόρεια Κορέα έβαλε επίσης τις ένοπλες δυνάμεις της σε επιφυλακή και διεξήγαγε τότε τη μεγαλύτερη έκθεση «Scud» στις 29-30 Μαΐου 1993, με τρεις πυραύλους τύπου «Scud» μικρής εμβέλειας και ένα «Nodong» μεγαλύτερης εμβέλειας.

Αυτή η σειρά πρωτοβουλιών και ενεργειών δείχνει πώς ο στρατός της Βόρειας Κορέας αποτελεί αναπόσπαστο εργαλείο της διπλωματίας. Χαρακτηριστική η μαρτυρία από πρώην βορειοκορεάτη διπλωμάτη - που ανέφερε ο Narushige Michishita στην Εφημερίδα των Στρατηγικών Μελετών το 2003³⁶ και η οποία δείχνει ότι είχε γίνει σημαντικότερη προετοιμασία για την πρώτη κρίση. Η προετοιμασία περιελάμβανε τη συνέλευση ειδικής «μόνιμης πυρηνικής ομάδας» (haek sangmu jo), συγκεντρώνοντας περίπου 20 υπαλλήλους από το Κορεατικό Εργατικό Κόμμα (KWP), το Υπουργείο Ατομικής Ενέργειας, το Υπουργείο Εξωτερικών Υπουργείο Εθνικών Ένοπλων Δυνάμεων και άλλες υπηρεσίες ασφαλείας.

³⁴ Stemen Bradner, North Korea's Strategy, p.110

³⁵ Jane's Military and Security Assessment Intelligence Centre, North Korea Bargains With Nuclear Diplomacy, p.90.

³⁶ www.foreignaffairs.org, Mary Beth, North Korea and Nuclear Diplomacy, March 2018

Το συμφωνημένο πλαίσιο που υπεγράφη τον Οκτώβριο του 1994 ήταν εξαιρετικά επιτυχημένο για τη Βόρεια Κορέα. Σε αντάλλαγμα για την αδρανοποίηση (πάγωμα) του πυρηνικού προγράμματος της Πιονγκιάνγκ, κέρδισε δύο νέους αντιδραστήρες ελαφρού ύδατος (LWR) και μια συμφωνία των ΗΠΑ για την προμήθεια πετρελαίου εν αναμονή της κατασκευής τους. Η Βόρεια Κορέα κέρδισε επίσης μια νέα διεθνή προβολή και οι κοινές στρατιωτικές ασκήσεις ΗΠΑ-Νότια Κορέα "Team Spirit" ακυρώθηκαν κατά την περίοδο διαπραγματεύσεων 1994-1996. Η θεσμοποιημένη στρατηγική του Πιονγκιάνγκ είναι διακριτή και αντιληπτή και σε άλλες προκλήσεις. Για παράδειγμα, το 2010 βύθισε το «ROKS Cheonan» τον Μάρτιο και έκλεισε το νησί «Yeonpyeong» τον Νοέμβριο. Παρά την παρέλευση μηνών μεταξύ τους, η μαρτυρία που σχετίζεται με τον πρώην αξιωματούχο υψηλού επιπέδου υπερασπιστή «Jang Jin-Sung» στο βιβλίο του «Αγαπητέ Ηγέτη» (Μάιος 2011) εναρμονίζεται πλήρως με την υποψία ότι αυτές οι ενέργειες συνδέονταν.³⁷

Επαναξιολόγηση Διπλωματίας

Λαμβάνοντας υπόψη αυτό το μοντέλο θεωρητικής συμπεριφοράς, η τρέχουσα κλιμάκωση της Βόρειας Κορέας, αποτελεί πιθανότατα μέρος μιας πολύπλοκης ευρύτερης στρατηγικής «win-win».³⁸ Βραχυπρόθεσμα, κάθε νέα δοκιμασία συμβάλλει στην υλοποίηση μιας συγκεκριμένης επιχειρησιακής ανάγκης και σηματοδοτεί την αυξανόμενη αξιοπιστία αποτροπής της. Μακροπρόθεσμα, η αυξανόμενη κλίμακα και η συχνότητα των πυρηνικών και πυραυλικών προγραμμάτων της Βόρειας Κορέας εκπέμπουν ξεχωριστά μηνύματα και συμβάλλουν στην αυξανόμενη πίεση στις ΗΠΑ και τους συμμάχους της στη Βορειοανατολική Ασία.

Η Βόρεια Κορέα θα είναι πιθανότατα έτοιμη να διατηρήσει τους επιταχυνόμενους ρυθμούς εκτόξευσης πυραύλων και δοκιμών τους επόμενους μήνες, με την ελπίδα το εν λόγω πυρηνικό οπλοστάσιο να αποτελέσει το πυρηνικό εκείνο διπλωματικό εργαλείο τυχόν μελλοντικών διαπραγματεύσεων, περιλαμβανομένων των «διεξαγόμενων ανεπίσημων» με στόχο την επίτευξη της Βορειοκορεατικής ατζέντας και του οράματος του Κιμ Γιονγκ Ουν. Με βάση την υπόθεση ότι δεν υπάρχουν αξιόπιστες στρατιωτικές επιλογές στη διάθεση των ΗΠΑ για ακριβείς θέσεις όπλων της Βόρειας Κορέας, είναι πιθανό η Βόρεια Κορέα να επιδιώξει να βελτιώσει τη θέση της σε τυχόν μελλοντικές διαπραγματεύσεις και να περιορίζοντας εισέτι περαιτέρω τις όποιες παραχωρήσεις προς τις ΗΠΑ. Μακροπρόθεσμα, η πολιτική του Κίμπιντ Ρονσον (που προβλέπει ένα πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης παράλληλα με την πυρηνική ανάπτυξη) υποδεικνύει ότι η Βόρεια Κορέα θα αναζητήσει διπλωματικά εξωτερική βοήθεια ή / και την άρση κυρώσεων για την ενίσχυση της οικονομικής ευημερίας. Ωστόσο, οι στόχοι αυτοί παραμένουν υποδεέστεροι της εθνικής τους ασφάλειας.³⁹

³⁷ Stemen Bradner, North Korea Strategy, p.90

³⁸ Ηλίας Κουσκουβέλης, Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις, σ.58

³⁹ Bermudez S, North Korea's Development of a Nuclear Weapons Strategy, p.99

Δεδομένων των αυξανόμενων κυρώσεων, οι πρόσφατες δοκιμές φαίνεται να έρχονται σε αντίθεση με τις οικονομικές επιταγές της παράλληλης αναπτυξιακής πολιτικής. Η αναδυθείσα αναγκαιότητα της σημερινής κυβέρνησης να περιορίσει τη φυγή προσωπικού και επιστημόνων (Braindrain) στο εξωτερικό και να παραμείνει στην εγχώρια αγορά, ενδέχεται να οδηγήσει στην αναθεώρηση της πολιτικής της εντασσόμενο στη φράση «Πίεση για διαπραγματεύσεις με ευνοϊκότερους όρους». Αυτό το βορειοκορεατικό διπλωματικό σχέδιο ήταν ορατό το 2017 με ξεκάθαρη την πρόθεση της Πιονγκγιάνγκ για προκλητικότερες ενέργειες που συνέπιπταν με την πορεία προς την ετήσια κοινή άσκηση των Αμερικανών-Νότιας Κορέας [Ulchi-Freedom Guardian (UFG)] στις 21-31 Αυγούστου. Οι εν λόγω ασκήσεις περιλάμβαναν εκτοξεύσεις πυραύλων Hwasong-12 (KN-17) και Hwasong-14 (KN-20) πριν από την υπόψη άσκηση και έκρηξη πυρηνική δοκιμή στις 3 Σεπτεμβρίου.⁴⁰

Η Βόρειος Κορέα πρώτη δοκίμασε με επιτυχία το βαλλιστικό πύραυλο μεσαίου βεληνεκούς Hwasong-12 (IRBM) στις 14 Μαΐου 2017 και το HWasong-14 στις 4 Ιουλίου 2017. Παρόλο που οι δοκιμές αυτές διεξήχθησαν σε μεγάλο διαδρομικό βεληνεκές για να μειωθούν οι σχετικές αποστάσεις, ήταν ιδιαίτερα απειλητικές, λόγω του νέου τύπου κινητήρα και του αυξημένου δυναμικού του προαναφερθέντος πυραύλου. Στοιχείο ειδικής βαρύτητας, το οποίο σηματοδότησε πλέον την υπαρκτή και ουσιαστική απειλή της Αμερικανικής ενδοχώρας από τον πυρηνική οπλική δεξαμενή της Πιονγκγιάνγκ.⁴¹

Εκπεμπόμενα Μηνύματα και Διπλωματικοί Ελιγμοί

Η προαναφερθείσα στρατηγική της Βόρειας Κορέας επιτείνει περαιτέρω την πρόκληση και συνακόλουθη κλιμάκωση, προϊόν του ευρύτερου σχεδιασμού και έγκρισης της Βορειοκορεατικής Ηγεσίας και ειδικότερα του υπουργού Εξωτερικών Ri και Gen Kim. Η εν λόγω πρακτική παράλληλα παρουσιάζει τον Kim Γιονγκ Ουν ως ανοιχτό και δεκτικό σε διαπραγματεύσεις αλλά καθολικά με τους δικούς του όρους. Παρέχει επίσης τη δυνατότητα στη Βόρεια Κορέα να παρουσιάσει τις όποιες προκλήσεις ως απάντηση σε ενδεχόμενη ξένη επίθεση και να μετρήσει την έκταση οποιουδήποτε «συμβιβασμού» στις μελλοντικές ενέργειες. Επιπλέον, η ακολουθητέα τακτική των ΗΠΑ υποδηλώνει ότι η κυβέρνηση και στρατός της Βόρειας Κορέας διαχειρίζονται τα μηνύματά τους και επεξεργάζονται σενάρια περαιτέρω κλιμάκωσης και όξυνσης. Οι προσπάθειες της Βόρειας Κορέας ανάπτυξης και επαύξησης της παραγωγής στρατιωτικών πυρηνικών μέσων και οπλοστασίου, σηματοδοτεί ξεκάθαρα πλέον την συντεταγμένη πρόθεση της για ανάληψη στρατιωτικής δράσης και περαιτέρω κλιμάκωσης.⁴² Αυτό ενισχύθηκε από την πρόσφατη εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ στην προεδρία των Ηνωμένων Πολιτειών, το απρόβλεπτο της προσωπικότητας και του χαρακτήρα του Αμερικανού Ηγέτη σε συνδυασμό με την βαθύτατη πεποίθηση του Υπουργού

⁴⁰ Jane's Military and Security Assessment Intelligence Centre, North Korea Bargains With Nuclear Diplomacy, p.102.

⁴¹ Stephen Bradner, North Korea Strategy, p.121

⁴² Scott Sagan, The Korean Missile Crisis, p.109

Άμυνας Η.Π.Α James Mattis ότι η Βόρεια Κορέα δεν μπορεί να αποθαρρυνθεί και να μεταβάλλει την στάση και τις προθέσεις της

Το φάσμα της πλανώμενης έντασης πάνω από την Κορεατική χερσόνησο, επηρεάζει τις γειτονικές χώρες, αυξάνοντας τις πιθανότητες εσφαλμένου χειρισμού και ατυχούς συμβάντος. Αυτός ο κίνδυνος είναι ιδιαίτερα οξύς υπό το πρίσμα της κοινής παραδοχής πλέον, ότι οι ΗΠΑ στερούνται αξιόπιστων στρατιωτικών επιλογών και βούλησης να τις υλοποιήσει. Παρόλο που δεν υπάρχουν απτές αποδείξεις, ο Mattis υπογράμμισε στις 19 Σεπτεμβρίου 2017, ότι οι ΗΠΑ εξετάζουν στρατιωτικές επιλογές εναντίον της Βόρειας Κορέας ωστόσο σε καμία των περιπτώσεων δεν θα άφηναν τη Σεούλ σε κίνδυνο καταστροφικών αντιδράσεων, εχθροπραξιών και δυνητικής εμπόλεμης σύρραξης. Η Πιονγιάνγκ αναφέρει επίσης ότι άλλες δράσεις των ΗΠΑ - συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης πρόσθετων αμερικανικών στρατευμάτων στην Ιαπωνία και τη Νότια Κορέα - θα την αναγκάσουν να εξετάσει την ενεργοποίηση των προληπτικών χτυπημάτων.

Το πυρηνικό πρόγραμμα της Βόρειας Κορέας είναι πολύ στενά συνδεδεμένο με την κυριαρχία του καθεστώτος και την μακροπρόθεσμη επιβίωση του.⁴³ Επιπρόσθετα, ο ηγέτης της χώρας δεν αρκείται στην εξασφάλιση της ησυχίας του. Επιθυμεί διακαώς την ένωση των δύο κορεατικών χωρών, ή καλύτερα θα λέγαμε, επιθυμεί την αφομοίωση της Ν. Κορέας από τη Βόρεια. Έτσι, η ισχύς που του παρέχει το πυρηνικό οπλοστάσιο εκτιμά ότι θα λειτουργήσει πειθαναγκαστικά προς τις ΗΠΑ, για να τις υποχρεώσει να απομακρυνθούν από την κορεατική χερσόνησο, γεγονός που θα ανοίξει διάπλατα τον δρόμο για την επανένωση υπό τους όρους του Κιμ Γιονγκ Ουν, ο οποίος και θα καταγραφεί στην ιστορία ως ο ηγέτης που κατάφερε το ακατόρθωτο: να δημιουργήσει ξανά μετά από αιώνες το ενιαίο κορεατικό κράτος. Σε περίπτωση πυρηνικής προσβολής των ΗΠΑ, ασφαλώς και ο ηγέτης της Β. Κορέας έχει πολύ λιγότερα να χάσει από ότι μια αντίστοιχη επίθεση της Β. Κορέας από τις ΗΠΑ. Όπως πολύ καλά γνωρίζουμε, η ανθρώπινη ύπαρξη έχει πολύ μεγαλύτερη αξία στα δυτικά από ότι στα ολοκληρωτικά καθεστώτα και η αμερικανική κοινωνία δεν είναι πιθανότατα διατεθειμένη να σπαταλήσει ούτε μία ζωή για μια μακρινή, άγνωστη για τους περισσότερους, περιοχή της Ασίας.

Σύνοδα επιδιώκεται από τη Β. Κορέα, η ενίσχυση της διεθνούς διαπραγματευτικής της θέσης (Ο.Η.Ε) και εξαγνισμός επίρριψης κάθε ευθύνης, για τα ενδογενή αντιδημοκρατικά συμβάντα. Στο ίδιο πλαίσιο, ενισχύεται η πίεση προς την πλευρά της Αμερικής για την επίτευξη βραχυμεσοπρόθεσμων (αρχικά) στόχων με την εναλλάξιμη στρατηγική «κλιμάκωσης – αποκλιμάκωσης», διακηρύσσοντας τη σκαιά βούληση του Βορειοκορεάτη ηγέτη για «έναρξη» διαπραγματεύσεων υπό προαπαιτούμενα.⁴⁴

⁴³ Stenhen Bradner, North Korea Strategy, p.143

⁴⁴ Congressional Research Service, North Korea U.S, Relations, Nuclear Diplomacy and internal Situation, p.34

Πλέον των προαναφερθέντων, η Βόρεια Κορέα διατηρεί έντονες επιφυλάξεις για την αξιοπιστία των ΗΠΑ ως εταίρου διαπραγμάτευσης, δεδομένης της στάσης του Τραμπ απέναντι στο κοινό ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης (JCROA) που υπεγράφη μεταξύ του Ιράν και των πέντε μόνιμων συμβουλίων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (η Κίνα, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ρωσία, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ) τον Ιούλιο του 2015.

Παρόλο που αυτό θεωρήθηκε σημαντικό βήμα στην αποτροπή του Ιράν να αποκτήσει πυρηνικά όπλα από την προηγούμενη κυβέρνηση του Μπαράκ Ομπάμα τον Οκτώβριο του 2017, ο Τραμπ αρνήθηκε να πιστοποιήσει ότι το JCROA πληρούσε το ευρύτερο κριτήριο της ύπαρξης «ζωτικού εθνικού συμφέροντος των ΗΠΑ» παρά τον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) και άλλους παρατηρητές που επιβεβαίωσαν ότι το Ιράν ήταν σύμφωνο με τη συμφωνία διασφαλίσεων.⁴⁵ Προς επίρρωση των παραπάνω **στις 08 Μαΐου 2018 ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών αποφάσισε να αποσύρει τις ΗΠΑ από το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν αφιερώνοντας μεγάλο μέρος των δηλώσεών του, εξαπολύοντας επίθεση στην Τεχεράνη και περιγράφοντας με εμπρηστική ρητορική τις ενέργειες του Ιράν μετά την υπογραφή της συμφωνίας, το 2015.** Ο Ντ. Τραμπ επικαλέστηκε τα έγγραφα που παρουσίασε ο πρωθυπουργός του Ισραήλ Νετανιάχου πριν από λίγες ημέρες, τα οποία ανέφερε πως καιρό τώρα έκρυβε το Ιράν, για να υποστηρίξει ότι «στην καρδιά αυτής της συμφωνίας κρυβόταν η επιθυμία ενός δολοφονικού καθεστώτος να αποκτήσει πυρηνικά όπλα».

Ανάλυση Πυρηνικών Δυνατοτήτων

Πυρηνικά Όπλα

Η Βόρεια Κορέα έχει ενεργοποιημένα προγράμματα πυρηνικών, βιολογικών και χημικών όπλων. Ο Γενικός Διευθυντής της Αμερικανικής Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (DNI) για το 2015 δήλωσε: "Λόγω ελλείψεων στις συμβατικές στρατιωτικές τους δυνάμεις, οι ηγέτες της Βόρειας Κορέας επικεντρώνονται στην ανάπτυξη ικανοτήτων παραγωγής όπλων μαζικής καταστροφής, ιδίως στην κατασκευή πυρηνικών όπλων."⁴⁶

Αναλυτές των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, εξακολουθούν να ανησυχούν για το ρυθμό και έκταση ανάπτυξης των πυρηνικών όπλων της Βόρειας Κορέας. Η Βόρεια Κορέα έχει δηλώσει ότι δεν πρόκειται να απαλλαγεί από τα πυρηνικά της όπλα μέχρι να το κάνουν όλα τα άλλα πυρηνικά Κράτη. Παράλληλα ανακοίνωσε στις 6 Ιανουαρίου 2016 ότι δοκιμάστηκε επιτυχώς μια «βόμβα υδρογόνου» (τέταρτη δοκιμή πυρηνικών όπλων από το 2006 και από τον Φεβρουάριο του 2013).⁴⁷ Η αμερικανική κυβέρνηση επιβεβαίωσε ότι η υπόγεια έκρηξη ήταν

⁴⁵ Jane's Military and Security Assessments Intelligence Centre, North Korea Bargains With Nuclear Diplomacy, p.49

⁴⁶ Congressional Research Service, North Korea U.S. Relations, Nuclear Diplomacy and Internal Situation, p.49

⁴⁷ Daniel Poneman, American Nuclear Diplomacy, Forging a New Consensus to Fight Climate Change and Weapons Proliferation, p.76

πυρηνική δοκιμή, ενώ παράλληλα εκπρόσωπος του Λευκού Οίκου δήλωσε ότι τα αρχικά δεδομένα δεν ήταν «τα προσδοκώμενα» των αξιώσεων της Πιονγιάνγκ, σε ότι αφορά στην κατασκευή της θερμοπυρηνικής βόμβας υδρογόνου. Τα πρώτα τρία τεστ πυρηνικών όπλων της Βόρειας Κορέας ήταν συσκευών σχάσης. Πρακτικά, οι Χώρες δοκιμάζουν αρχικά ένα ενισχυμένο όπλο σχάσης ως πρώτο βήμα, στη συνέχεια προβαίνουν στη δοκιμή των όπλων διάσπασης και καταληκτικά προχωρούν στην ανάπτυξη της βόμβας υδρογόνου.

Αυτός ο τύπος συσκευής είναι ελαφρύτερος και μικρότερος σε μέγεθος από ένα όπλο σχάσης με συγκρίσιμη απόδοση. Η αμερικανική υπηρεσία πληροφοριών έχει πει ότι πρωταρχικός στόχος του προγράμματος πυρηνικών όπλων της Βόρειας Κορέας είναι να αναπτυχθεί μια πυρηνική κεφαλή που είναι "μικροσκοπική" ή αρκετά μικρή για να τοποθετηθεί σε βαλλιστικούς πυραύλους μεγάλης εμβέλειας, αλλά οι εκτιμήσεις της προόδου διαφέρουν. Η επίσημη θέση του Υπουργείου Πυρηνικής Ενέργειας, είναι ότι "η Βόρεια Κορέα δεν έχει ακόμη αποδείξει το πλήρες φάσμα δυνατοτήτων που απαιτούνται για ένα οπλισμένο πυρηνικό πύραυλο."⁴⁸ Η μικρογραφία μπορεί να απαιτήσει επιπλέον πυρηνικές δοκιμές και δοκιμές πυραύλων. Ίσως η πιο οξεία βραχυπρόθεσμη απειλή για τα άλλα Κράτη, είναι από το μεσαίου φάσματος πύραυλο «Nodong», ο οποίος θα μπορούσε να φτάσει σε όλη την Κορεατική Χερσόνησο και στην Ιαπωνική ενδοχώρα. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες εκτιμούν ότι η Βόρεια Κορέα έχει πιθανώς την ικανότητα και δυνατότητα να τοποθετήσει πυρηνική κεφαλή στον πύραυλο «Nodong».

Το πυρηνικό πρόγραμμα της Βόρειας Κορέας ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1950 με συμφωνίες συνεργασίας με τη Σοβιετική Ένωση για ένα πυρηνικό ερευνητικό πρόγραμμα κοντά στο Yongbyon. Ο πρώτος ερευνητικός αντιδραστήρας άρχισε να λειτουργεί το 1967. Η Βόρεια Κορέα χρησιμοποίησε την εγχώρια τεχνογνωσία και τις ξένες προμήθειες για την κατασκευή ενός μικρού πυρηνικού αντιδραστήρα στο Yongbyon (5 MWe). Ήταν ικανή να παράγει περίπου 6 χιλιόγραμμα πλουτωνίου ανά έτος και άρχισε να λειτουργεί το 1986. Λίγο αργότερα, οι δορυφόροι και οι υπηρεσίες πληροφοριών των ΗΠΑ ανίχνευσαν υψηλές δοκιμές εκρηκτικών και ένα νέο εργοστάσιο για το διαχωρισμό του πλουτωνίου από το αναλωμένο καύσιμο του αντιδραστήρα (μονάδα χημικής επανεπεξεργασίας).

Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, η εγκατάσταση αντιδραστήρων και επανεπεξεργασίας υλοποιούνταν περιοδικά και ετίθεντο σε «ύπνωση» μετά από διαβεβαιώσεις που τέθηκαν σε ισχύ ως αποτέλεσμα του συμφωνηθέντος πλαισίου του 1994 και συνακόλουθα το 2007, στο πλαίσιο των εξαμερών συνομιλιών μεταξύ Η.Π.Α, Β. Κορέας, Ν. Κορέας, Κίνας, Ρωσίας και Ιαπωνίας.⁴⁹ Μετά την κατάρρευση της υπόψη διπλωματικής προσπάθειας το

---

⁴⁸ Congressional Research Service, North Korea U.S, Relations, Nuclear Diplomacy and internal Situation, p.49

⁴⁹ Jane's Military and Security Assessments Intelligence Centre, North Korea Bargains With Nuclear Diplomacy, p.89

2008, η Βόρεια Κορέα προέβη στην επανεργοποίηση του πυρηνικού της οπλοστασίου, έλαβε μέτρα για την επανεκκίνηση του εργοστασίου επανεπεξεργασίας, ανέπτυξε ανοιχτά εργοστάσιο εμπλουτισμού ουρανίου για μια εναλλακτική πηγή όπλου και ξεκίνησε την κατασκευή ενός νέου πειραματικού αντιδραστήρα ελαφρού ύδατος. Γενικά εκτιμάται ότι η Βόρεια Κορέα έχει ήδη παραγάγει μεταξύ 30 και 40 χιλιόγραμμων διαχωρισμένου πλουτωνίου, αρκετό για ικανοποιητικό και επαρκή αριθμό πυρηνικών όπλων.

Ενώ το πρόγραμμα όπλων της Βόρειας Κορέας είχε ως βάση το πλουτώνιο, οι συλλέγουσες πληροφορίες συνέτειναν στην ανάπτυξη και παρασκευή μίας δεύτερης βόμβας βασιζόμενη στη χρήση εμπλουτισμένου ουρανίου. Η Βόρεια Κορέα αναγνώρισε την ύπαρξη των εν λόγω προγράμματος εμπλουτισμού ουρανίου το 2009, αλλά δήλωσε ότι σκοπός της είναι η παραγωγή καυσίμων για πυρηνική ενέργεια. Τον Νοέμβριο του 2010, σε επίσκεψη ομάδας Αμερικανών εμπειρογνομόνων η Πιονγιάνγκ παρουσίασε τις εγκαταστάσεις ενός αντιδραστήρα ελαφρού ύδατος 100 MWT και ενός νεοσύστατου εργοστασίου εμπλουτισμού ουρανίου φυγοκεντρική, στην τοποθεσία Yongbyon.⁵⁰ Με το πέρας της επίσκεψης η Αμερικανική αντιπροσωπεία δήλωσε πως πιθανότατα υφίστανται και άλλες παράνομες εγκαταστάσεις εμπλουτισμού, για την παραγωγή υλικού για πυρηνικά όπλα ή για καύσιμα για αντιδραστήρες ισχύος. Μια ανάλογη δυνατότητα, θα μπορούσε ενδεχομένως να παράσχει στη Βόρεια Κορέα έναν ταχύτερο τρόπο να κατασκευάσει πυρηνικό υλικό για όπλα και για το λόγο αυτό προκάλεσε τη σοβαρή ανησυχία και ένταση στους ισχυρούς διεθνείς δρώντες.

Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η κεφαλή και τα υλικά αποθέματα λόγω έλλειψης έγκυρων, αξιόπιστων και επιβεβαιωμένων πληροφοριών και στοιχείων, σχετικά με το σχεδιασμό των όπλων. Οι επίσημες δηλώσεις των Ηνωμένων Πολιτειών δεν έδωσαν συνολικές εκτιμήσεις, αλλά πρόσφατες επιστημονικές αναλύσεις και εκτιμήσεις κάνουν λόγο για το μέγεθος του σχάσιμου υλικού που θα μπορούσε να παράγει η Βόρεια Κορέα μέχρι το 2020 και επομένως για τον πιθανό αριθμό πυρηνικών κεφαλών. Σύμφωνα με αυτές, υπολογίζεται ότι η κυβέρνηση της Πιονγιάνγκ δύναται να προβεί στην κατασκευή (ανάπτυξη) έως 20 πυρηνικών κεφαλών μέχρι το 2020 με τον υπόψη αριθμό να φτάνει τις 100 στο τέλος του 2030.⁵¹

Χημικά - Βιολογικά Όπλα

Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Κογκρέσου του Curtis Scaparrotti, Διοικητή των δυνάμεων των ΗΠΑ, Κορέα, η Βόρεια Κορέα έχει "ένα από τα μεγαλύτερα αποθέματα χημικών όπλων στον κόσμο."⁵² Η Χώρα του λαοπρόβλητου ηγέτη Κιμ αναφέρθηκε ότι διαθέτει ένα μεγάλο οπλοστάσιο χημικών όπλων, συμπεριλαμβανομένου φωσγένιου και αερίων τύπου «Σαρίν».

⁵⁰ Stenhen Bradner, North Korea Strategy, p.153

⁵¹ Daniel Poneman, American Nuclear Diplomacy, Forging a New Consensus to Fight Climate Change and Weapons Proliferation, p.90

⁵² The Washington Times, March 2018, North Korea's Nuclear Threat

Συγκεκριμένα εκτιμάται ότι η διατηρεί περίπου 12 εγκαταστάσεις όπου παράγονται ή/και αποθηκεύονται χημικές ουσίες και όπλα, έξι μεγάλες αποθήκες χημικών όπλων και δυνατότητα παραγωγής χημικών όπλων έως 4.500 μετρικούς τόνους/ έτος και έως 12.000 σε περίοδο έντασης ή πολεμικής σύγκρουσης. Σχετικές μελέτες υπογραμμίζουν πως "1 τόνος του χημικού προϊόντος τύπου «ΣΑΡΙΝ» θα μπορούσε να προκαλέσει δεκάδες χιλιάδες θανάτους «αναδεικνύοντας τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία ως τους πλέον πιθανούς στόχους».⁵³ Υπό το φως της μη υπογραφείσας σύμβασης για τη χρήση των Χημικών όπλων από την πλευρά της Πιονγιάνγκ, αξιολογείται ότι η εν λόγω Χώρα διαθέτει τη βιοτεχνολογική υποδομή για να υποστηρίξει μια τέτοια ικανότητα με παράλληλη δυνατότητα παραγωγής πυρομαχικών που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη μαζική κατασκευή «Βιολογικών Όπλων».

Πυραυλικό Πρόγραμμα Πιονγιάνγκ

Η Βόρεια Κορέα διαθέτει οπλοστάσιο περίπου 700 βαλλιστικών πυραύλων μικρής εμβέλειας σχεδιασμένων από τη Σοβιετική Ένωση, σύμφωνα με ανεπίσημες εκτιμήσεις και παράλληλα ένα επιπρόσθετο μικρό αριθμό πυραύλων (30-50) που θα μπορούσαν να φθάσουν στην Ιαπωνία και τις αμερικανικές βάσεις. Μετά την πρώτη δοκιμή πυραύλων μεγάλης εμβέλειας το 1998, η Βόρεια Κορέα και οι Ηνωμένες Πολιτείες διεξήγαγαν αρκετούς γύρους συνομιλιών σχετικά με ένα μορατόριουμ για δοκιμές πυραύλων μεγάλης εμβέλειας σε αντάλλαγμα της υπόσχεσης της κυβέρνησης Κλίντον να άρει ορισμένες οικονομικές κυρώσεις. Παρά τις υποσχέσεις του Kim Jong-il προς την υπουργό Εξωτερικών Madeleine Albright, δεν κατέστη εφικτή η σύναψη ακόλουθης συμφωνίας.

Οι διαπραγματεύσεις αυτές εγκαταλείφθηκαν στην αρχή της κυβέρνησης Μπους, η οποία έδωσε μεγαλύτερη προτεραιότητα στο πυρηνικό πρόγραμμα της Βόρειας Κορέας (εξαμερείς συνομιλίες). Το 2006, το ψήφισμα "1718" του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών εμπόδισε τη Βόρεια Κορέα να διεξάγει οιοσδήποτε πυραυλικές δραστηριότητες, ωστόσο η κυβέρνηση της Πιονγιάνγκ παραβίασε αυτό το ψήφισμα τον Απρίλιο του 2009.⁵⁴ Στη συνέχεια, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ανταποκρίθηκε με το ψήφισμα 1874, το οποίο αύξησε περαιτέρω τους περιορισμούς στο πρόγραμμα βαλλιστικών πυραύλων, φτάνοντας έτσι σε ένα μορατόριουμ δοκιμών το 2012.

Η δυνητική ικανότητα της Βόρειας Κορέας να μικρογραφεί πυρηνικές κεφαλές και να τη συνδυάσει με έναν βαλλιστικό πύραυλο, αποτελούσε βασικό μέλημα των Ηνωμένων Πολιτειών. Η Υπηρεσία Πυρηνικών Πληροφοριών δήλωσε τον Απρίλιο του 2013 ότι "η Βόρεια Κορέα δεν έχει ακόμη αποδείξει το πλήρες φάσμα των δυνατοτήτων που απαιτούνται για πυρηνικό οπλοστάσιο πυραύλων".⁵⁵ Ωστόσο,

⁵³ Daniel Poneman, American Nuclear Diplomacy Forging a New Consensus for Climate Change and Weapons Proliferation, p.82

⁵⁴ Congressional Research Service, North Korea U.S. Relations, Nuclear Diplomacy and internal Situation, p.55

⁵⁵ Scott Sagan, The Korean Missile Crisis, Council of Foreign Affairs, p.34

εμπειρογνώμονες του Ινστιτούτου Επιστήμης και Διεθνούς Ασφάλειας εκτιμούν τον Φεβρουάριο του 2013 ότι "η Πιονγιάνγκ έχει πιθανώς τη δυνατότητα να διοχετεύσει μια πυρηνική κεφαλή με βάση το πλουτώνιο στον πύραυλο "Nodong" μικρότερης εμβέλειας [800 μιλίων]. Ταυτόχρονα για πρώτη φορά από επίσημες στρατιωτικές πηγές και συγκεκριμένα από το Στρατηγό Curtis Scaparrotti, διοικητής των αμερικανικών δυνάμεων Κορέας, αναφέρεται ότι «..... Δεν ξέρω αν [η Βόρεια Κορέα έχει λειτουργική, μικροσκοπική ή μεγαλύτερη πυρηνική συσκευή] .... Αυτό που λέω είναι ότι νομίζω ότι με δεδομένες τις τεχνολογικές δυνατότητές τους, δύναται να την ενεργοποιήσει άμεσα».⁵⁶

Συμβατικές Δυνάμεις και Κυβερνοεπίθεση ως Συμπληρωματικά «Πυρηνικά» Εργαλεία

Οι συμβατικές στρατιωτικές δυνατότητες της Βόρειας Κορέας έχουν ατροφήσει σημαντικά από το 1990, λόγω των απαρχαιωμένων συστημάτων όπλων και της ανεπαρκούς εκπαίδευσης. Προς αντιστάθμισμα των παραπάνω, η Πιονγιάνγκ προσπαθεί την τελευταία δεκαετία να βελτιώσει τις ασύμμετρες δυνατότητές της, όπως τα μη επανδρωμένα εναέρια οχήματα (UAVs), και τις ειδικές δυνάμεις επιχειρήσεων. Η Βόρεια Κορέα διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα στρατεύματα στον κόσμο, υπολογιζόμενο σε 1,2 εκατομμύρια ενεργό Στρατό και άλλες 600.000 ως εφεδρείες.⁵⁷ Οι αμυντικές δαπάνες αντιστοιχούν σήμερα στο 24% του εθνικού εισοδήματος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κορέας με βάση την αγοραστική της δύναμη. Ο Βορειοκορεατικός στρατός έχει αναπτύξει περίπου το 70% των επίγειων δυνάμεών του και το 50% των αεροπορικών και ναυτικών δυνάμεων του εντός 100 χιλιομέτρων από τα σύνορα της αποστρατιωτικοποιημένης ζώνης (DMZ), επιτρέποντάς έτσι την ταχύτατη και αποτελεσματικότερη ανάπτυξη του σε περίπτωση σύγκρουσης με τη Νότια Κορέα.

Οι αναλυτές εκτιμούν ότι οι βορειοκορεατικές δυνάμεις πυροβολικού, θα μπορούσαν να πλήξουν με εκατοντάδες βλήματα τη μητροπολιτική Σεούλ κατά την πρώτη ώρα του πολέμου. Ωστόσο, τα πλείστα οπλικά συστήματα της Βόρειας Κορέας είναι απαρχαιωμένα και σαφώς κατώτερα των Ηνωμένων Πολιτειών και της Νότιας Κορέας. Με λίγες εξαιρέσεις, μαχητικά αεροσκάφη, ΤΟΜΠ και ναυτικές δυνάμεις βασίζονται σε σοβιετικές οπλικές και κατασκευαστικές παραγωγές δεκαετίας 1950 έως και 1970. Κρίνεται επίσης σκόπιμο να υπογραμμισθεί η εγγενής αδυναμία του τακτικού στρατού της Βόρειας Κορέας εξαιτίας του ολοκληρωτικού κυβερνητικού συστήματος εδραιωμένη στη συγκεντρωτική και εξαρτώμενη δομή διοίκησης και ελέγχου της Βόρειας Κορέας. Επαγωγικά, η γενική έλλειψη πόρων της Χώρας επηρεάζει τη στρατιωτική ετοιμότητα και ικανότητα της Πιονγιάνγκ και ειδικότερα τους πυλώνες Διοικητικής Μέριμνας, υλικοεφοδιαστικής αλυσίδας και αποθεματικής στάθμης ανταλλακτικών.⁵⁸

⁵⁶ The Washington Times, North Korea's Nuclear Threat. Assessment, Global Responses and Solutions, March 2016

⁵⁷ Michael Hickey, Ο Πόλεμος της Κορέας, σ.99

⁵⁸ Lee, Jongsoo, The Partition of Korea After the World War II, p.81

Παρόλο που η Βόρεια Κορέα δεν διαθέτει πόρους για τον εκσυγχρονισμό ολόκληρου του στρατού της, έχει επενδύσει επιλεκτικά σε ασύμμετρες δυνατότητες για να μετριάσει το ποιοτικό πλεονέκτημα των δυνάμεων των Η.Π.Α. και της Νότιας Κορέας. Όπως περιγράφεται παραπάνω, η Βόρεια Κορέα κατέστησε ως πρώτη προτεραιότητα την ανάπτυξη πυρηνικών όπλων και βαλλιστικών πυραύλων μεγάλης εμβέλειας, επενδύοντας σε ένα μεγάλο απόθεμα χημικών και βιολογικών όπλων και επαύξησης της δυνατότητας διεξαγωγής κυβερνοπολέμου, χαμηλότερη ωστόσο των άλλων Κρατών. Παρά τη οικονομική τρωτότητα εκσυγχρονισμού του στρατού του, στρατηγική επιλογή του Κιμ Γιονγκ Ουν αποτελεί η διαρκής προβολή σημαίας, με μεγάλο αριθμό ασκήσεων μικρής και μεσαίας κλίμακας.⁵⁹

Έχοντας απόλυτη επίγνωση του ρόλου της στρατιωτικής ισχύος και με δεδομένη την υλικοτεχνική κατωτερότητα έναντι των Η.Π.Α, επικεντρώνεται διαρκώς στις ασύμμετρες απειλές, τη προμήθεια μη επανδρωμένων αεροσκαφών και τη μεγιστοποίηση της μαχητικής ικανότητας των ειδικών δυνάμεων, προς επίτευξη του «φονικού πρώτου πλήγματος». Επιπρόσθετα, οι στρατιωτικές μυστικές υπηρεσίες, διάσπαρτες εντός του κοινωνικού ιστού, συνεργούν στην υποταγή των πολιτών στο καθεστώς.

Οι ειδικοί ασφαλείας και οι αξιωματούχοι των ΗΠΑ εκφράζουν απερίφραστα πλέον την αυξανόμενη ανησυχία τους για τις δυνατότητες της Βόρειας Κορέας στο πεδίο του Κυβερνοπολέμου. Τον Μάρτιο του 2013, μια επίθεση στα υπολογιστικά συστήματα αρκετών νοτιοκορεατικών μέσων ενημέρωσης και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων διατάραξε τη λειτουργία τους επί ημέρες, ενώ αναγνωρίστηκαν βορειοκορεάτες χάκερς ως υπεύθυνοι της Κυβερνοεπίθεσης το Νοέμβριο του 2014 στη «Sony Pictures Entertainment», με αποτέλεσμα τη διατάραξη των συστημάτων επικοινωνίας της εταιρείας, την δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων εργαζομένων και τη διαρροή διαβαθμισμένων εγγράφων.⁶⁰

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Μελλοντική Πυρηνική Στρατηγική και Προθέσεις Β. Κορέας

Υπάρχουν τέσσερις δυνητικοί μελλοντικοί πυλώνες αξιοποίησης του πυρηνικού προγράμματος της Β. Κορέας από τη Στρατηγική εθνικής ασφάλειας της Πιονγκγιάνγκ:

✓ Πρωταρχικά ως βασικό της όχημα, η συνέχιση και περαιτέρω ενίσχυση της πυρηνικής της διπλωματίας. Σε αυτή την περίπτωση, η Πιονγκγιάνγκ θα διευρύνει το πυρηνικό της οπλοστάσιο, όχι επειδή επιδιώκει να το αναπτύξει, αλλά επειδή προσβλέπει στην χρήση της πυρηνικής της ισχύος, ως μοχλό πίεσης, χειραγώγησης των αντιπάλων της και επίτευξης των προσδοκώμενων στόχων και σκοπών της.

⁵⁹ Stemen Bradner, North Korea Strategy, p.75

⁶⁰ Korea Economic Institute of America, North Korea Policy - Recommendations for Trump's Administration, p.23

✓ Δευτερευόντως, η Βόρεια Κορέα θα μπορούσε να δει τις πυρηνικές της δυνάμεις ως κεντρικό συντελεστή βαρύτητας ικανοποίησης των αιτημάτων και της πολιτικής της στην εγγύς γεωπολιτική σκηνή και πλαίσιο της Κορεατικής Χερσονήσου, σε ειρηνική περίοδο, δια της «επιρροής».⁶¹ Με τον τρόπο αυτό, θα αύξανε τις πιθανότητες υποστήριξης από την Κίνα, θα πολλαπλασίαζε τη πολιτικοστρατιωτική συνδρομή της Ρωσίας σε περίοδο κρίσης και θα απέτρεπε την περαιτέρω ανάμειξη της Αμερικής στην γεωγραφική «γειτονιά» της.

✓ Τρίτον, η Βόρεια Κορέα θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί την πυρηνική της ισχύ, για την επανένωση της Κορεατικής χερσονήσου υπό τους δικούς του όρους και χωρίς να δέχεται κανενός είδους διαπραγματεύση. Ο Κιμ Γιονγκ Ουν γνωρίζει πολύ καλά ότι, η Ν. Κορέα με τους ρυθμούς ανάπτυξης που έχει θα την ξεπεράσει κατά πολύ (ήδη την έχει ξεπεράσει) και ότι οι πολίτες της Β. Κορέας θα εναντιωθούν όταν διαπιστώσουν την τεράστια αυτή διαφορά. Επίσης, στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων η Πγιογκ – Γιανγκ δεν θα μπορέσει να αποφύγει τον εκδημοκρατισμό του πολιτεύματος της.

✓ Τέταρτον, δυνητική μελλοντική πρόθεση της Πιογιάνγκ αναφορικά με την πυρηνική της ισχύ, αποτελεί ο προσπορισμός της επί ενδογενών/εσωτερικών ανθρωπογενών και φυσικογενών καταστροφών.⁶² Οι πυρηνικές ικανότητες για την καταπολέμηση της πυρκαγιάς για παράδειγμα, θα μπορούσαν να υποκαταστήσουν τις συμβατικές δυνάμεις στο τακτικό πεδίο και πλαίσιο κατάσβεσης, εκπέμποντας ταυτόχρονα και στο εξωτερικό της Χώρας, το μήνυμα της ειρηνικής και πολυδιάστατης αξιοποίησης της πυρηνικής ενέργειας για κοινωνικούς και αναπτυξιακούς σκοπούς.

Καταληκτικά, θα μπορούσε (το πυρηνικό οπλοστάσιο) να αποτελέσει αποτρεπτικό παράγοντα σε περίοδο κρίσης ή πολέμου δια της «προβολής ισχύος» και «εφαρμογής ισχύος», επιτυγχάνοντας με τον υπόψη τρόπο τα φιλόδοξα σχέδια της, την εξασφάλιση της κυριαρχίας της, την πρόκληση ζωτικών πληγμάτων στους δυνητικούς της αντιπάλους και την εξασφάλιση του επιδιωκόμενου «τετελεσμένου πλεονεκτήματος» στο διαπραγματευτικό πεδίο αν αυτό απαιτηθεί.⁶³ Η Βόρεια Κορέα γνωρίζει ότι δεν μπορεί να δύναται να αντιπαρατεθεί σε τακτικό πλαίσιο με το στρατό των Ηνωμένων Πολιτειών και ως εκ τούτου πρέπει να βασιστεί στον πειθαναγκασμό για να επιτύχει τους πολιτικούς και στρατιωτικούς στόχους του. Δηλαδή στη στρατηγική που επιδιώκει την αλλαγή του «status quo» με την απειλή χρήσης βίας. Θεμελιώδεις πυλώνες της εν λόγω στρατηγικής από το Βορειοκορεάτη ηγέτη, προς ενσάρκωση του ακατόρθωτου, (με τους δικούς του όρους και προϋποθέσεις), αποτελούν οι μη συμβατικές (ειδικές και πυρηνικές) δυνάμεις της Χώρας.

⁶¹ Αμυντική Πολιτική και Αμυντική Διπλωματία σε Εθνικό και Συμμαχικό Περιβάλλον, Ιωάννης Ραγιές, Ημερίδα ΓΕΕΦ, Απρίλιος 2018

⁶² Daniel Poneman, American Nuclear Diplomacy Forging a New Concesus for Climate Change and Weapons Proliferation, p.95

⁶³ Stemhen Bradner, North Korea Strategy, p.82

Υπό το φως των παραπάνω, ο ρόλος που αποδίδει η Πιονγιάνγκ στα πυρηνικά του όπλα δεν είναι μονοσήμαντος, ούτε και τα πυρηνικά όπλα εξυπηρετούν μόνο μία διάσταση της στρατηγικής και Εθνικής της Ασφάλειας. Αυτή εγκολπώνεται σε ένα σύνολο παραγόντων μεταξύ των οποίων, το περιβάλλον της ασφάλειας, η οικονομική κατάσταση, η ενάσκηση της «εγχώριας» πολιτικής του και ικανότητα του ηγέτη χειραγώγησης του πλήθους και του Λαού του. Το περιβάλλον ασφαλείας της Βόρειας Κορέας καθορίζει τη σημαντική αξία που δίνει ο Kim Jong Un στις πυρηνικές του δυνάμεις. Ως εκ τούτου, αποτελεί αδήριτη ανάγκη για την Πιονγιάνγκ, η ύπαρξη πυρηνικών δυνάμεων ικανών να επιφέρουν το πρώτο καταστροφικό ή ισοδύναμο εξοντωτικό χτύπημα και αντίτιμο φονικό κόστος.⁶⁴ Προς επίρρωση τούτου, απαιτείται αξιοπιστία, ακρίβεια και βελτίωση των πυρηνικών ικανοτήτων από την πλευρά της Βόρειας Κορέας. Συμπερασματικά, η διατήρηση και επαύξηση της πυρηνικής δραστηριότητας, καθιστά τη Β. Κορέα, ως κυρίαρχο μελλοντικό ρυθμιστή και διαπραγματευτή τόσο στο εγγύς όσο και το ευρύτερο γεωπολιτικό περιβάλλον.

Σενάρια Σύγκρουσης στην Κορεατική Χερσόνησο και Σύνοδοι Αντικειμενικοί Σκοποί

Η κυβέρνηση του Kim Γιονγκ Ουν εξακολουθεί να εστιάζει σε 2 κυρίαρχους αντικειμενικούς σκοπούς: Την επιβιωσιμότητα του καθεστώτος, της οικογενειοκρατίας του Ηγέτη της Βόρειας Κορέας και των υποστηρικτών αυτής και παράλληλα την επανένωση της Κορέας κάτω από τους όρους του Βορειοκορεάτη Ηγέτη.⁶⁵ Για να το επιτύχει αυτό η Πιονγιάνγκ έχει προσπαθήσει να εξαλείψει τελείως τον εσωτερικό κίνδυνο του πολιτεύματος, να διατηρήσει ένα στρατό ικανό να επιτύχει την επανένωση και να αποτρέψει την επιθετικότητα της Αμερικής και της Δημοκρατίας της Κορέας (Νότια Κορέα) με ένα συνδυασμό δράσης και στρατιωτικών ικανοτήτων.

Το 1950 η Πιονγιάνγκ κατέδειξε με τον πιο emphaticό τρόπο ότι ήταν πρόθυμη να χρησιμοποιήσει τις στρατιωτικές της δυνατότητες και να αναλάβει το αναγκαίο ρίσκο προκειμένου να επιτύχει την επανένωση, αλλά αυτή η προσπάθεια έτυχε της κατάλληλης αποτροπής τα τελευταία εξήντα χρόνια. Το Αμερικανικό υπουργείο Άμυνας εκτιμά ότι η Βόρεια Κορέα εκμεταλλεύεται την «προσπάθεια επανένωσης», ως εργαλείο υλοποίησης της στρατηγικής και της πολιτικής της δικαιολογώντας παράλληλα στο εσωτερικό της τα ληφθέντα μέτρα και κατευνάζοντας ενδογενείς αντιδράσεις.⁶⁶ Η Βορειοκορεατική Κυβέρνηση έχει περιοδικά προσπαθήσει να χρησιμοποιήσει την στρατιωτική απειλή και τις βίαιες προβοκατόρικες ενέργειες για την ισχυροποίηση της εσωτερικής της ισχύς, την πολιτική της επιρροή της Νότιας Κορέας και την αποκόμιση διπλωματικών πλεονεκτημάτων και οικονομικών – πολιτικών παραχωρήσεων.

⁶⁴ The Washington Times, March 2018, North Korea's Nuclear Threat, p.72

⁶⁵ Korea Economic Institute of America, North Korea Policy - Recommendations for Trump's Administration, p.40

⁶⁶ Stephen Bradner, North Korea Strategy, p.100

Παρά την ομόθυμη άποψη και εκτίμηση της διεθνούς κοινότητας, ότι η πολιτική του Κιμ αναθεωρείται και επικαιροποιείται συνεχώς (**χαρακτηριστικό παράδειγμα η πρόσφατη αλλαγή πλεύσης στην ατλαντική προσέγγιση και η οποία αναλύεται στο συνακόλουθο εδάφιο της παρούσας διατριβής**), αναδύονται ερωτηματικά αναφορικά με το δυνητικό εύρος και την βάθος αυτών των αλλαγών. Υπάρχει επίσης ένας συμπαγής πυρήνας αναλυτών, κατά τον οποίο η μελλοντική πολιτική της Πιονγιάνγκ θα επικεντρωθεί στην αποφυγή του κινδύνου, επιδιώκοντας την υιοθέτηση μίας αμυντικής θεωρίας και στρατηγικής με κέντρο βάρους της διατηρησιμότητα του καθεστώτος και την αποτροπή κάθε εχθρικής εισβολής ή παρεμβολής στο εσωτερικό της Χώρας.⁶⁷ Σε αυτή την περίπτωση η πυρηνική διπλωματία και στρατηγική της Βόρειας Κορέας θα κατευθυνθεί στην αποτροπής της Αμερικής και Νότιας Κορέας από οιαδήποτε προσπάθεια εκδημοκρατισμού του πολιτεύματος. Τούτου δοθέντος, η Βόρεια Κορέα εκτιμάται ότι θα επιδιώξει την περαιτέρω στρατιωτική της ισχύ και την βελτιστοποίηση της πολεμικής της μηχανής προκειμένου να υποστηρίξει την αποτρεπτική της πολιτική δια της «προβολής ισχύος».⁶⁸

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν αυτοί που ισχυρίζονται ότι η Βορειοκορεατική κυβέρνηση, δεδομένης της περιορισμένης δυνατότητας κινήσεων για επανενοποίηση της Κορέας υπό τους δικούς τους όρους και της αδυναμίας εκδήλωσης βίαιων προκλήσεων έναντι των διεθνών δρώντων και αντιπάλων, θα επιδείξει ισχυρότερη θέληση ανάληψης ρίσκου για την επίτευξη των αναθεωρητικών αντικειμενικών τους στόχων. Σε αυτή την περίπτωση το υφιστάμενο πυρηνικό τους πρόγραμμα θα αποτελέσει δίχως άλλο, συγκριτική στρατηγική ικανότητα. Οι υποστηρικτές αυτής της προσέγγισης εστιάζουν στην επαναστατική ιδεολογία της Βόρειας Κορέας, η οποία συμπορεύεται με την πρόδηλη πολιτική ανάληψης ρίσκου και τις συχνότερες πυρηνικές απειλές της υπόψη Χώρας. Σε αυτή την περίπτωση, η Βόρεια Κορέα θα εστιάσει σε μία μελλοντική πολιτική διατήρησης και ενίσχυσης της πυρηνικής της θέσης και στάσης, λειτουργώντας αποτρεπτικά και απαγορευτικά σε οιαδήποτε σκέψη επίθεσης ή ένοπλης εισβολής, ενώ παράλληλα θα συνεχίσει να υποστηρίζει και να διακηρύσσει προς πάσα κατεύθυνση και σε όλα τα εσωτερικά και διεθνή φόρα την αποτελεσματικότητα της αναθεωρητικής της πολιτικής.⁶⁹ Μία στρατηγική, δια της οποίας ως όχημα, επιδιώκεται η τελεσίδικη αλλαγή της πολιτικής και εδαφικής διευθέτησης και επίλυσης του θέματος της Κορεατικής χερσονήσου δια της καταναγκαστικής διπλωματίας, στρατιωτικού πειθαναγκασμού και τελικής κυριαρχίας και επικράτησης.

⁶⁷ Korea Economic Institute of America, North Korea Policy - Recommendations for Trump's Administration, p.43

⁶⁸ Αμυντική Πολιτική και Αμυντική Διπλωματία σε Εθνικό και Συμμαχικό Περιβάλλον, Ιωάννης Ραγιάς, Ημερίδα ΓΕΕΦ, Απρίλιος 2018

⁶⁹ Stemen Bradner, North Korea Strategy, p.85

Θεωρία της Βορειοκορεατικής «Νίκης» και Επαγωγικές Επιπτώσεις

Η διαρκώς αναπτυσσόμενη πυρηνική ικανότητα της Βόρειας Κορέας, εναρμονίζεται πλήρως με την ευρύτερη αποτρεπτική στρατηγική της (έναντι της Αμερικής και Νότιας Κορέας) για εκδημοκρατισμό του πολιτεύματος της και προσπάθεια ρυμούλκησης των παραπάνω Κρατών συμπεριλαμβανομένου της Ιαπωνίας, στις επιδιώξεις και προθέσεις της Πιονγιάνγκ. Η Βόρεια Κορέα όλα τα προηγούμενα χρόνια έχει μελετήσει την μεθοδολογία σχεδίασης και διεξαγωγής των πολεμικών και ψυχολογικών επιχειρήσεων της Αμερικής και έχει αναπτύξει αποτελεσματικά αντίμετρα διαχείρισης και αντιμετώπισης τους. Με ένα διαρκώς αναπτυσσόμενο πυρηνικό οπλοστάσιο, η Πιονγιάνγκ αποκτά αενάως επιλογές αντιμετώπισης των στρατιωτικών και πολιτικών προκλήσεων από τις Η.Π.Α και τους συμμάχους τους.⁷⁰ Με αυτά ως βάση καλλιεργείται ολοένα και εντονότερα η όσμωση περί «υπαρκτής περίπτωσης εκπλήρωσης των αντικειμενικών στόχων της Βορείου Κορέας» παράλληλα με τον έλεγχο περεταίρω κλιμάκωσης: Με άλλες λέξεις, επικράτησης της «Θεωρίας της Νίκης».⁷¹

Στις αρχές του 1990, διπλωμάτες της Πιονγιάνγκ είχαν αναφέρει σε αμερικανούς συναδέλφους τους, τη γνώση τους περί της προσπάθειας των Η.Π.Α για ανάπτυξη δυνάμεων προ επικείμενης εισβολής στην πατρίδα τους. Συγχρόνως διατύπωσαν ξεκάθαρα πως κάτι τέτοιο δεν θα το επέτρεπαν ποτέ. Το Αύγουστο του 2016, ο Βορειοκορεάτης υπουργός εξωτερικών προειδοποίησε πως «...αν οι Ηνωμένες Πολιτείες διακινδυνεύσουν υποτιμώντας την πραγματική κατάσταση και τη στρατηγική θέση της Βόρειας Κορέας, όλες οι αμερικανικές στρατιωτικές βάσεις στο θέατρο επιχειρήσεων του ειρηνικού ωκεανού θα καταστραφούν...».⁷² Ερμηνεύοντας τα παραπάνω και το λεκτικό διπλωματικό παιχνίδι της Πιονγιάνγκ, καθίσταται ορατός ο επιδιωκόμενος στόχος, που δεν ήταν άλλος από την καθυστέρηση της αμερικανικής μετακίνησης δυνάμεων, αναχαίτιση προσέγγισης των ναυτικών δυνάμεων των Η.Π.Α και αμφισβήτηση της αμερικανικής αεροπορικής κυριαρχίας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι η Βόρεια Κορέα έχει αναπτύξει δυνάμεις, ξεπερνώντας κατά πολύ την αποστρατικοποιημένη ζώνη. Εστιάζει κυρίως στην ανάπτυξη μέσου βεληνεκούς βαλλιστικών πυραύλων προς στοχοποίηση εγκαταστάσεων όπως το λιμάνι του Μπουσάν στη Νότια Κορέα, στρατιωτικές βάσεις των Ηνωμένων Εθνών στην Ιαπωνία και διηπειρωτικούς πυραύλους προσανατολισμένους στην Αμερικανική ήπειρο. Χρησιμοποιώντας πυρηνικά παρά συμβατικά φορτία, θα μπορούσε η Πιονγιάνγκ να καταστρέψει και να προκαλέσει σε εκτάσεις και περιοχές φονικότατα «ραδιολογικά» αποτελέσματα για τους κατοίκους και την πληττόμενη Χώρα. Ακόμη σημαντικότερο, θεωρείται το γεγονός ότι, ένα τέτοιο πυρηνικό οπλοστάσιο θα ήταν ευθέως στρεφόμενο προς όλους τους δυνητικούς αντιπάλους της Βόρειας Κορέας που αμφισβητούν και

⁷⁰ Μιχάλης Κοντός, Αμοιβαία Πυρηνική Αποτροπή και Σταθερότητα. Η Περίπτωση της Βόρειας Κορέας, σ.43

⁷¹ Bermudez S. North Korea's Development of a Nuclear Weapons Strategy, p.87

⁷² Μιχάλης Κοντός, Αμοιβαία Πυρηνική Αποτροπή και Σταθερότητα. Η Περίπτωση της Βόρειας Κορέας, σ.53

αντιτάσσονται των Βορειοκορεατικών συμφερόντων. Εξαιρούμενης της Κίνας η οποία μόνιμα ισχυρίζεται ότι τα πυρηνικά της όπλα υπηρετούν αποκλειστικά το αποτρεπτικό Εθνικό Απαραβίαστο στόχο, η Πιονγιάνγκ βλέπει την πυρηνική της ικανότητα ως εργαλείο αποτροπής κάθε διεθνούς προσπάθειας αλλαγής του καθεστώτος της και περάτωσης των ενδεχόμενων συμβατικών συγκρούσεων επ' ωφελεία της Βορειοκορεατικής Χώρας.⁷³ Συναφώς και σε περίπτωση ανεπάρκειας δυνητικών «συμβατικών» επιχειρήσεων, η βούληση της Β. Κορέας θα συνέτεινε στη «περιορισμένη – στοχευμένη» χρήση των πυρηνικών όπλων, προκειμένου να καταδείξει ξεκάθαρα τη στάση της ότι κάθε προσπάθεια «εκτοπισμού του Ηγέτη της», είναι καταδικασμένη στην αποτυχία και τη συντριβή.

Σε μία ανάλογη περίπτωση, η Πιονγιάνγκ θα έχει ικανό αριθμό επιλογών σταδιακής κλιμάκωσης της στάσης της, όπως πυραυλικά χτυπήματα, επίδειξη θαλάσσιας πυρηνικής ισχύος, καταστροφή απομονωμένου εχθρικού στρατιωτικού στόχου ή χτύπημα σε αστική περιοχή μεγάλης πυκνότητας, αναλόγως των καταστάσεων και των συνθηκών. Και καθώς θα κλιμακώνεται η δράση της Βόρειας Κορέας, Αμερική και σύμμαχοι θα πρέπει να αποφασίσουν αν θα εμμένουν στους αρχικά τεθέντες στόχους ή θα διευρύνουν (αναθεωρήσουν) αυτούς. Αντανακλαστικά, και για την περίπτωση του Κιμ Γιονγκ Ουν μία τέτοια κατάσταση θα απαιτούσε διαφοροποίηση στρατηγικής προς διατήρηση της διαμορφούμενης δύσκολης ισορροπίας. Η Πιονγιάνγκ θα απαιτηθεί:

- Να αυξήσει αξιόπιστα το ρίσκο πιθανού κόστους, συμπεριλαμβάνοντας τη χρήση πυρηνικών όπλων σε περιοχές μεγάλης αστικοποίησης.
- Να αναπτύξει την πολεμική της ικανότητα σε τέτοιο βαθμό ώστε να είναι ρεαλιστική η διατήρηση της απειλής εναντίον στόχων της Νότιας Κορέας, Ιαπωνίας και Αμερικής.
- Να υπογραμμίσει την πεποίθηση και βούληση της για πυρηνικά χτυπήματα εναντίον εχθρικών συμβατικών δυνάμεων και στόχων.

Σε περίπτωση που η Βόρεια Κορέα αποφασίσει να διέλθει της «οριακής γραμμής»⁷⁴, αυτό πιθανότατα θα προκαλέσει τον έντονο εκνευρισμό της Σεούλ, Ουάσινγκτον και Τόκυο, δυναμιτίζοντας το κλίμα και θα αποτελέσει το έναυσμα σειράς ενεργειών της Διεθνούς Κοινότητας προς αλλαγή του πολιτεύματος της Πιονγιάνγκ, ακόμα και με το κόστος ενός πιθανού πυρηνικού χτυπήματος.

Σήμερα η Βόρεια Κορέα, συμπεριφέρεται ως αποφασισμένη για την εδραίωση και ενίσχυση της πυρηνικής της θέσης και της αποτρεπτικής της πυρηνικής της διπλωματίας. Ταυτόχρονα, καταγράφονται μέχρι στιγμής, περιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία και πληροφορίες που πιστοποιούν το γεγονός ότι η ενίσχυση του πυρηνικού προγράμματος της Πιονγιάνγκ εξυπηρετεί τα τακτικά πολεμικά σχέδια του Ηγέτη της. Σε αυτή την περίπτωση η Βόρεια Κορέα θα

⁷³ Congressional Research Service, North Korea U,S, Relations, Nuclear Diplomacy and internal Situation, p.75

⁷⁴ Scott Sagan, The Korean Missile Crisis, Council of Foreign Affairs, p.54

ανάπτυξε πυρηνικά όπλα μικρής εμβέλειας προκειμένου να καταδείξει σε Ουάσιγκτον και Σεούλ, ότι κάθε πιθανή συμβατική σύρραξη θα μπορούσε να μετεξελιχθεί σε πυρηνική εμπλοκή. Μία επιπλέον εξήγηση είναι, ότι η κυβέρνηση του Κιμ Γιονγκ Ουν δεν πιστεύει πως η μεγάλη αναπτυξιμότητα των πυρηνικών όπλων τακτικού πεδίου μάχης θα είχε ενδιαφέρον και θα έχριζε θετικών αποτελεσμάτων. Η ανάπτυξη και γενικευμένη παραγωγή ενός τακτικού πυρηνικού όπλου, θα απαιτούσε συνετή και λελογισμένη διοίκηση και έλεγχο, διευρύνοντας το αριθμό των κυβερνητικών εκπροσώπων και στρατιωτικών Διοικητών, μειώνοντας ακόλουθα την επιχειρησιακή και διοικητική επιρροή του Κιμ Γιονγκ Ουν επί της αξιολογότερου πυλώνα ισχύος και εμπιστοσύνης των πολιτών της Χώρας, τη **Στρατιωτική Πολεμική Ικανότητα**.⁷⁵ Ανασκοπώντας τα παραπάνω, μία ενδεχόμενη ανάπτυξη τακτικού πυρηνικού οπλοστασίου θα μπορούσε να επαυξήσει την αποτρεπτική δύναμη της Β. Κορέας αλλά ταυτόχρονα θα απομείωνε την δυνατότητα της Πιονγιάνγκ να ελέγξει την επαγωγική πυρηνική κατασκευαστική έκρηξη, εκτροχιάζοντας καθολικά τη διαχείριση του κλιμακωμένου εγγενούς και διεθνούς κινδύνου.

Αναθεωρητικός Διπλωματικός Πυρετός Β. Κορέας Πολιτικός Ρεαλισμός ή Μαθήματα Διπλωματίας

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε παραπάνω, το τελευταίο χρονικό διάστημα παρουσιάζεται μία αναθεωρητική, ριζοσπαστική για άλλους, στάση του Κιμ Γιονγκ Ουν που σχετίζεται όχι μόνο με τη πυρηνική ρητορική του, αλλά αντανάκλα τόσο στις σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, όσο και στις «μεταβληθείσες» επιδιώξεις ειρηνικής συνύπαρξης και γειτνίασης της Πιονγιάνγκ στην Κορεατική χερσόνησο. Συγκεκριμένα και υπό το πρίσμα της:

α. Ανακοίνωσης και υλοποίησης της πρόσφατης ιστορικής συνόδου κορυφής μεταξύ των ηγετών της Βόρειας και της Νότιας Κορέας, (Κιμ Γιονγκ Ουν και Μουν Τζε Ιν), στις 27 Απριλίου 2018, την πρώτη μετά το διχοτόμηση της Κορεατικής χερσονήσου.

β. Προ ημερών επίσκεψης του υπουργού εξωτερικών της Η.Π.Α Μάικ Πομπέο, στη Βόρεια Κορέα στις 09 Μαΐου 2018 και συνάντησης του με τον βορειοκορεάτη ηγέτη Κιμ Γιονγκ Ουν, συνδυαζόμενη με την απελευθέρωση 3 έγκλειστων αμερικανών αιχμαλώτων.

γ. Οριστικής απόφασης πραγματοποίησης της σημαντικότερης διεθνούς συνάντησης κορυφής των τελευταίων 40 ετών, μεταξύ του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ και του ηγέτη της Βόρειας Κορέας, Κιμ Γιονγκ Ουν, στις 12 Ιουνίου 2018 στη Σιγκαπούρη και της επακόλουθης υλοποιούμενης απόφασης της Πιονγιάνγκ για άμεση έναρξη των εργασιών καταστροφής του κέντρου πυρηνικών δοκιμών της (έχει ξεκινήσει από τις 23 Μαΐου 2018).

⁷⁵ Αμυντική Πολιτική και Αμυντική Διπλωματία σε Εθνικό και Συμμαχικό Περιβάλλον, Ιωάννης Ραγιάς, Ημερίδα ΓΕΕΦ, Απρίλιος 2018

Ο Κιμ Γιονγκ Ουν επιδιώκει μια διπλωματική και πολιτική νίκη που ουδείς των προγόνων του δεν θα μπορούσε ούτε να ονειρευτεί, ήτοι την ένταξη στη διεθνή κοινότητα με τους όρους της Πιονγκγιάνγκ.⁷⁶ Πολλά μπορεί να πάνε στραβά. Αλλά ο δρόμος που ακολουθεί ο Κιμ είναι σαφής. Το πρώτο βήμα είναι η ταχεία προσέγγιση με τη Νότια Κορέα. Η κατάρρευση της συντηρητικής κυβέρνησης στη Σεούλ έφερε στην εξουσία έναν άνθρωπο, το Μουν Τζε Ιν, που τάσσεται υπέρ της βελτίωσης των σχέσεων με τον Βορρά. Ο Κιμ απάντησε με τη βιαστική ολοκλήρωση των διηπειρωτικών βαλλιστικών του πυραύλων ώστε να κάνει εγκαίρως ένα ειρηνευτικό άνοιγμα συνδεδεμένο με τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς κοντά στην αποπυρηνικοποιημένη ζώνη. Αυτό οδήγησε με τη σειρά του σε μια σπάνια επίσκεψη απεσταλμένων του νοτιοκορεάτη προέδρου στην Πιονγκγιάνγκ.⁷⁷

Σύμφωνα με τον σύμβουλο εθνικής ασφαλείας του Μουν, οι Βορειοκορεάτες προτείνουν μορατόριουμ στις πυρηνικές και πυραυλικές τους δοκιμές με αντάλλαγμα την έναρξη «εγκάρδιων» συνομιλιών με τις ΗΠΑ. Το καθεστώς Κιμ σκέπτεται μάλιστα να εγκαταλείψει εντελώς το πυρηνικό του πρόγραμμα αν υπάρξουν εγγυήσεις για την ασφάλεια και την εθνική κυριαρχία της Βόρειας Κορέας.⁷⁸ Ο πρόεδρος Τραμπ απάντησε προσεκτικά και αποδέχθηκε την «πρόσκληση». Ωστόσο η πραγματικότητα είναι ότι ο αμερικανός πρόεδρος δεν έχει πολλές επιλογές. Η εναλλακτική λύση στην παροχή εγγυήσεων για ασφάλεια και εθνική κυριαρχία είναι η απειλή στρατιωτικών μέτρων. Αυτό προϋποθέτει όμως βοήθεια από τους συμμάχους που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή. Και η Σεούλ δεν ανταποκρίνεται. Ο Κιμ μοιάζει να καταλαβαίνει ότι οι ΗΠΑ δεν μπορούν να εκθέσουν τη Νότια Κορέα σε έναν καταστροφικό πόλεμο χωρίς τη στήριξη του Μουν.⁷⁹ **Φαίνεται λοιπόν ότι η τήξη των πάγων μεταξύ Βορρά και Νότου οδηγεί σε συνομιλίες. Και όταν συμβεί αυτό, θα έχουν υπάρξει τρεις θεμελιώδεις αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη κατάσταση.** Αναλυτικότερα:

α. Οι πύραυλοι της Βόρειας Κορέας αποτελούν πλέον μια πραγματικότητα, όχι ένα ενδεχόμενο που πρέπει να αποτραπεί. Η διαπραγματευτική θέση του Κιμ **έχοντας αξιοποιήσει υποδειγματικά την πυρηνική διπλωματία**, είναι τώρα πιο ισχυρή. Μπορεί λοιπόν να επιδιώξει μια μόνιμη διευθέτηση, όχι απλώς έναν χώρο για να αναπνεύσει.

β. Ο Κιμ βλέπει στην Κίνα ένα πρότυπο για το δικό του μέλλον. Η οικογένειά του θεωρούσε πάντα πως ο εκσυγχρονισμός απειλεί την εξουσία της κι έτσι τον απέκλειε. Αντιθέτως ο ηγέτης της Β. Κορέας δείχνει να αντιλαμβάνεται ότι μπορεί να διατηρήσει την εξουσία χωρίς την απομόνωση της Χώρας του.

⁷⁶ Μιχάλης Κοντός, Αμοιβαία Πυρηνική Αποτροπή και Σταθερότητα. Η Περίπτωση της Βόρειας Κορέας, σ.63

⁷⁷ CNN Newsroom: Αναθεώρηση Πολιτικής και Στάσης Β. Κορέας, Μάιος 2018

⁷⁸ CNN Newsroom: Αναθεώρηση Πολιτικής και Στάσης Β. Κορέας, Μάιος 2018

⁷⁹ www.kathimerini.gr, Αναθεωρητισμός Βόρειας Κορέας, Απρίλιος 2018

γ. Ο ηγέτης της Β. Κορέας, βλέπει μια προοπτική για μεγαλύτερη ασφάλεια που δεν υπήρχε μέχρι τώρα. Ο Βλαντίμιρ Πούτιν ανυπομονεί να κατασκευάσει έναν αγωγό φυσικού αερίου που θα περνά από τη Βόρεια Κορέα και θα τροφοδοτεί την πεινασμένη για ενέργεια μηχανή στον Νότο. Η σχιστολιθική επανάσταση στην Αμερική αναγκάζει την Gazprom να αναζητήσει νέους πελάτες για το φυσικό της αέριο και η Νότια Κορέα είναι μια πολλά υποσχόμενη αγορά. Αν όμως οι συνομιλίες με τις ΗΠΑ οδηγήσουν σε άρση των περιορισμών, είναι βέβαιο ότι τα σχέδια του ρώσου προέδρου για τον αγωγό θα έρθουν και πάλι στο προσκήνιο. Και ένας τέτοιος αγωγός θα λειτουργήσει ως ομπρέλα για την προστασία του καθεστώτος της Πιονγκγιάνγκ από εξωτερικές απειλές.⁸⁰

Συνοψίζοντας, παρά την αρχική έκπληξη, οι ραγδαίες αλλαγές και τεκτονικές εξελίξεις εξυπηρετούν και ενισχύουν τη θέση και στάση του Κιμ. Ο ηγέτης της Β. Κορέας πιθανότατα διακρίνει ότι δεν έχει να κερδίσει τίποτα περισσότερο, **βραχυμεσοπρόθεσμα**, από τις προκλήσεις. Αντιδιαμετρικά, η αποκλιμάκωση της κρίσης υπό την παρούσα χρονική και διεθνής συγκυρία, ισχυροποιεί την παρουσία του ως Ηγέτη, παρατείνει επαρκώς την πολιτική του επιβίωση και ενσαρκώνει την έναρξη των πολυπόθητων προσπαθειών επανένωσης της Χερσονήσου, με τον ίδιο σε ρόλο διαμορφωτή και όχι παρακολουθητή των εξελίξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ως Πυλώνες Επιρροής και Πυρηνικής Αποτροπής

Στην περίπτωση που η Βόρεια Κορέα αποκτήσει ένα ολοκληρωμένο προηγμένο σύστημα πυρηνικού οπλοστασίου, ικανό να πλήττει και να καταστρέφει στόχους στη Νότια Κορέα, Ιαπωνία, Γκουάμ, και στην ηπειρωτική ενδοχώρα των Ηνωμένων Πολιτειών, αυτό θα αποτελέσει μία εξαιρετικά ρισκοβόρα στρατηγική πρόκληση για τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους συμμάχους της. Για όσο χρονικό διάστημα η Αμερική εμμένει, εμπιστεύεται και διακηρύσσει προς όλους τη σημαντικότητα και άρρηκτες συμμαχικές της σχέσεις με τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία, θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι η εκτεταμένη γεωγραφικά αναληφθείσα δέσμευση αποτροπής, είναι αξιόπιστη και προσηκόντως αποτελεσματική.⁸¹ Πριν την ολοκλήρωση και πλήρη ανάπτυξη του βαλλιστικού οπλοστασίου της Βόρειας Κορέας σε μία πυρηνική ομπρέλα, ικανή να σκορπίσει τη φονικότητα και καταστρεπτικότητα σε στόχους εντός του μαλακού υπογαστρίου των Η.Π.Α, οφείλει η Αμερική, συνδυαστικά με την Νότια Κορέα και Ιαπωνία να αναπτύξουν μία ικανή, ρεαλιστική και υλοποιήσιμη αποτρεπτική απαντητική στρατηγική έναντι των στόχων και της διπλωματίας της Βόρειας Κορέας.

Θεμελιώδες συστατικό της εν λόγω αποτρεπτικής στρατηγικής, πρέπει να αποτελεί μεσομακροπρόθεσμα η με κάθε τρόπο απαγόρευση της Πιονγιάνγκ να

⁸⁰ Μιχάλης Κοντός, Αμοιβαία Πυρηνική Αποτροπή και Σταθερότητα. Η Περίπτωση της Βόρειας Κορέας, σ.63

⁸¹ Korea Economic Institute of America, North Korea Policy - Recommendations for Trump's Administration, p.54

επιτεθεί, καταλάβει και τελικώς κυριαρχήσει στη Νότια Κορέα. Παράλληλα, οφείλει να λάβει όλα εκείνα τα προπαρασκευαστικά μέτρα και πρωτοβουλίες διαγραφής και απαλοιφής κάθε σκέψης από την Βορειοκορεατική πλευρά, διεξαγωγής σημειακών (γεωγραφικά και χρονικά) επιχειρήσεων και έναρξης – κλιμάκωσης δυνητικών στρατιωτικών προκλήσεων. Επιπρόσθετα, ακόμη και στην περίπτωση που η Αμερική και σύμμαχοι της στην ευρύτερη Κορεατική χερσόνησο, αποτύχουν να λειτουργήσουν αποτρεπτικά έναντι της Πιονγιάνγκ, απαιτείται να είναι έτοιμοι να εμποδίσουν ή θα ακυρώσουν κάθε σκέψη χρήσης πυρηνικών όπλων ή βαλλιστικών πυραύλων έναντι του πληθυσμού ή των στρατιωτικών τους εγκαταστάσεων.⁸²

Το κυρίαρχο ερώτημα που χρήζει άμεσης απάντησης και προηγείται ακόμη και της επιλογής – λήψης κατάλληλων μέτρων αποτροπής της Βόρειας Κορέας είναι αν κάτι τέτοιο είναι όντως υποστατό ως πιθανότητα και τρόπος ενεργείας. Δεδομένης της ελλιπούς πληροφόρησης και συλλογής αποδεικτικών στοιχείων και ευρημάτων αναφορικά με την Πιονγιάνγκ, μερικοί περιγράφουν τον Κιμ Γιονγκ Ουν ως ένα ρισοκίνδυνο και επιπόλαιο ηγέτη ο οποίος δε δύναται να ερμηνευθεί και να αναλυθεί.⁸³ Υπό αυτό το πρίσμα, αξίζει να αναφέρουμε ότι αν ο ηγέτης της Βόρειας Κορέας ήταν παράλογος και παρορμητικός, δε θα απαιτούσε τη εκ βαθέως μελέτη του χαρακτήρα και προσωπικότητας του προκειμένου να βρεθούν τρόποι αντιμετώπισης και τελικής του ήττας.

Σε μια τέτοια περίπτωση, τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες όσο και οι σύμμαχοι της θα προχωρούσαν σε ένα συμβατικό περιορισμένο πόλεμο προς σημειακή επικράτηση και τελική (το δυνατό ηπιότερη) επίτευξη της πολιτειακής και πολιτικής αλλαγής του καθεστώτος της Βόρειας Κορέας.⁸⁴ Με δεδομένο όμως ότι η Πιονγιάνγκ, επιδεικνύει συχνά τη βούληση και αποφασιστικότητα της στην υλοποίηση των προκλήσεων και απειλών της εύκολα γίνεται αντιληπτή η βασική και ζωτική επιδίωξη του ηγέτη της Βόρειας Κορέας, που δεν είναι άλλη από την διατήρηση του πολιτικού και πολιτειακού «status quo» της Βόρειας Κορέας.

Ενδεικτικά κρίνεται σκόπιμο και εξόχως χρήσιμο στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι αμερικανοί αναλυτές οι οποίοι έχουν ασχοληθεί, και συνεχίζουν να το πράττουν, με τη συμπεριφορά της Βόρειας Κορέας από ανάρρησης του Κιμ Γιονγκ Ουν στην εξουσία, κατέληξαν πως «.....σε πείσμα και κόντρα του επιμελώς κατασκευασμένου πορτραίτου του ηγέτη της Βόρειας Κορέας το οποίο προκαλεί ποικίλα αισθήματα και συναισθήματα, **αποδεικνύεται ότι πρόκειται περί ενός πραγματιστή και ρεαλιστή πολιτικού άνδρα...», το οποίο επεξηγεί και την πρόσφατη (παραπάνω αναλυθείσα) ριζοσπαστικοποίηση (μεταστροφή) των πολιτικών του θέσεων σε σχέση με τη Νότια Κορέα, Αμερική και συνέχιση/διακοπή του προγράμματος πυρηνικών δοκιμών-κατασκευής βαλλιστικών όπλων.**

⁸² Scott Sagan, The Korean Missile Crisis, Council of Foreign Affairs, p.64

⁸³ Korea Economic Institute of America, North Korea Policy - Recommendations for Trump's Administration, p.53

⁸⁴ Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Αμερικανικό Σύστημα και Εξωτερική Πολιτική, σ.65

Διατήρηση Δυνατότητας «Περιορισμένου Πολέμου»

Σε περίπτωση που τα σχέδια αποτροπής ενός συμβατικού πολέμου αποτύχουν και η σύγκρουση με τη Βόρεια Κορέα εκκινήσει και αλυσιδωτά κλιμακώνεται, η Πιονγιάνγκ πιθανότατα θα προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί το πυρηνικό της οπλοστάσιο απειλώντας να το χρησιμοποιήσει «σε περιορισμένο χώρο, εύρος και έκταση» για την ευδοκίμηση των στόχων της, χωρίς τη γενίκευση της σύρραξης σε ένα γενικευμένο πόλεμο αντιπόινων. Οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής επομένως, οφείλουν να είναι έτοιμες από άποψης στρατηγικής ώστε να αποτρέψουν και παράλληλα να εμποδίσουν τη Βόρεια Κορέα από τη χρήση πυρηνικών όπλων κατά τη διάρκεια μίας συμβατικής σύγκρουσης και στην περίπτωση της δυσμενέστατης εξέλιξης να περιορίσουν την καταστροφή, επιτυγχάνοντας παράλληλα τους αντικειμενικούς σκοπούς τους, σε ενδεχόμενη χρήση πυρηνικού οπλοστασίου της Πιονγιάνγκ.

Οι τρόποι ενεργείας, σε περίπτωση συμβατικών επιχειρήσεων, για τις Η.Π.Α και τις συμμαχικές της Χώρες θα είναι δύο οι οποίοι απαιτούν προπαρασκευή και προετοιμασία των στρατιωτικών δυνατοτήτων τους και στρατηγικών προκειμένου να είναι αξιόπιστοι.⁸⁵ Ο πρώτος τρόπος θα εστιάζει στην επιδίωξη αλλαγής του πολιτικού καθεστώτος της Πιονγιάνγκ με ταυτόχρονη απομόνωση των πυρηνικών και βαλλιστικών δυνάμεων της. Ο δεύτερος τρόπος ενεργείας θα αποσκοπεί στην επίτευξη περιορισμένων στρατιωτικών επιδιώξεων και σκοπών με παράλληλη επιστροφή στο προηγούμενο «status quo» ή/και απομειώνοντας τις στρατιωτικές δυνατότητες και ικανότητες της Βόρειας Κορέας. Θα είναι πραγματικά πρόκληση για την Αμερική δημοσίως να απολέσει την δυνατότητα διεξαγωγής ενός περιορισμένου πολέμου με μία πυρηνική δύναμη όπως τη Βόρεια Κορέα και αντ' αυτού να προσπαθεί να αποτρέψει την Πιονγιάνγκ εμπλοκής της σε μία σύρραξη προβάλλοντας τον κίνδυνο περαιτέρω κλιμάκωσης ή πιθανότητας μεταβολής του καθεστώτος.

Σε μία προσπάθεια περαιτέρω μελέτης μίας μελλοντικής περιορισμένης σύγκρουσης, η Πιονγιάνγκ δύναται να θεωρήσει ότι είναι περισσότερη πιθανή η υποστήριξη της από συγκεκριμένους διεθνείς δρώντες και δεύτερον ότι η ανάληψη πρωτοβουλιών διακινδύνευσης συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της. Υπό το πρίσμα του υπάρχοντος – αναδυόμενου κινδύνου και τη σφοδρότητα των αντιπόινων της Βόρειας Κορέας, υφίσταται βάσιμη πιθανότητα η Αμερική και οι σύμμαχοι της να μη επιδείξουν την απαιτούμενη ισχυρή πολιτική θέληση αλλαγής του πολιτικού καθεστώτος των αντιπάλων και εγκλωβισμού του πυρηνικού του οπλοστασίου.⁸⁶ Με βάση τα παραπάνω, πιθανολογείται ότι η Βόρεια Κορέα ίσως γνωρίζει πως η Αμερική θα μπορούσε να καταστρέψει ένα μεγάλο μέρος της ισχύς της, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί ερωτηματικό, αν Ουάσιγκτον και Σεούλ θα υλοποιούσαν την απειλή τους συνεκτιμώντας τα παράλληλα κόστη μίας τέτοιας ενέργειας η οποία θα συμπεριλάμβανε τη διεθνή καταδίκη, σημαντικές ανθρώπινες

⁸⁵ Korea Economic Institute of America, North Korea Policy - Recommendations for Trump's Administration, p.74

⁸⁶ Jane's Military and Security Assessment Intelligence Centre, North Korea Bargains With Nuclear Diplomacy, p.112.

απώλειες και ένα πιθανό ανταποδοτικό χτύπημα στο μαλακό αστικό υπογάστριο Αμερικής και Νότιας Κορέας.

Αποτελεί αδήριτη ανάγκη για τις Η.Π.Α η ύπαρξη μία αξιόπιστης επιλογής διεξαγωγής «περιορισμένου πολέμου» εναντίον του συγκεκριμένου αντιπάλου. Σε αντίθετη περίπτωση εκτιμάται πως:

α. Οι Η.Π.Α και σύμμαχοι της θα εμπλακούν σε μία σύγκρουση στην οποία η Βόρεια Κορέα θα έχει συγκεκριμένους επιτεύξιμους αντικειμενικούς σκοπούς.

β. Η Αμερική θα κληθεί να επιλέξει μεταξύ της επίτευξης περιορισμένου καταστρεπτικού χτυπήματος και αλλαγής καθεστώτος. Συνακόλουθα και εφόσον οι Η.Π.Α επιλέξουν να αφοπλίσουν το πυρηνικό οπλοστάσιο της Βόρειας Κορέας, ίσως καταφέρουν το στόχο τους, αλλά όχι χωρίς την ανάληψη μείζονος ρίσκου με όποιο επαγωγικό ανθρώπινο και οικονομικό κόστος τούτο συνεπάγεται.

γ. Ενέχει ο κίνδυνος να βρεθούν (Αμερική και σύμμαχοι), αντιμέτωποι με τη αναγκαιότητα διεξαγωγής γενικευμένης σύρραξης, εφόσον οι περιορισμένοι επιχειρησιακοί στόχοι τους δεν γίνουν αντιληπτοί από την Πιονγιάνγκ και θεωρήσουν ότι οι αμερικανικές προθέσεις δεν ήταν σημειακές και συγκεκριμένες.

δ. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις η Πιονγιάνγκ θα αντιδράσει σαν να απειλείται η βιωσιμότητα του καθεστώτος, ενεργοποιώντας το σύνολο του πυρηνικού της οπλοστασίου, ενώ από την άλλη πλευρά οι Η.Π.Α έχοντας αυτοπεριορίσει τις στρατιωτικές αναλαμβανόμενες δράσεις, θα αδυνατούσαν να ανταπαντήσουν με ένα ισχυρό βαλλιστικό – πυρηνικό πλήγμα.

Από τα παραπάνω πασίδηλα συνάγεται ότι, η Αμερική και οι σύμμαχοι της οφείλουν να καταστήσουν σαφή και ξεκάθαρη τη βούληση και αποφασιστικότητα τους είτε να διεξάγουν ένα περιορισμένο συμβατικό πόλεμο με την πυρηνική δύναμη που ονομάζεται Βόρεια Κορέα, είτε να επιδιώξουν παντοιοτρόπως την αλλαγή του πολιτεύματος της Πιονγιάνγκ ξεκαθαρίζοντας και προβάλλοντας πειθήνια και έμπρακτα τις στρατιωτικές τις προθέσεις και τις δυνατότητες επιλογής της Βόρειας Κορέας. Την ίδια στιγμή πρέπει να τονισθεί με όλους τους τρόπους στη Βόρεια Κορέα, πως εάν προκληθεί η Αμερικανική ενδοχώρα, τα συμμαχικά ενδιαφέροντα, ή διαπιστωθεί ανευθυνότητα και απαράδεκτη συμπεριφορά, η αλλαγή του πολιτεύματος θα αποτελέσει τη κύρια και βασική στρατηγική και διπλωματική επιλογή της Ατλαντικής πλευράς.

Συμπερασματικά και στην περίπτωση που η Αμερική, Ιαπωνία και Νότια Κορέα αποφασίσουν από κοινού την περιορισμένη διεξαγωγή πολέμου διά της χρήσης συμβατικών δυνάμεων, δέον να θέσουν εξ αρχής τα όρια αποτροπής και

πυροδότησης ενός καταστροφικού πυρηνικού (αν απαιτηθεί) χτυπήματος.⁸⁷ Ως εκ τούτου θα πρέπει να αναπτύξουν επαρκώς τις στρατιωτικές τους ικανότητες και μέσα καθώς και τη στρατηγική προκειμένου, αφενός η Πιονγιάνγκ να αμφιβάλλει για τις πιθανότητες δικής της τελικής νίκης και αφετέρου να μεγιστοποιήσει την πεποίθηση Ουάσιγκτον, Σεούλ και Τόκιο ότι μπορούν να υλοποιήσουν τους στόχους τους σε ένα πόλεμο εναντίον της Βόρειας Κορέας και με ένα τέτοιο κόστος το οποίο θα επιτρέψει τους Ηγέτες των εν λόγω Χωρών να εκτιμήσουν ως αποδεκτό και εύληπτο αλλά και εύπεπτο από το κοινωνικό σύνολο.

Τρωτότητα Θεωρίας «Νίκης» της Β. Κορέας

Για να αποτρέψουν αποτελεσματικά μια πυρηνικά οπλισμένη Βόρεια Κορέα, οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι σύμμαχοι χρειάζονται μια στρατηγική αλυσιδωτής αποτροπής. Η αποτροπή της Πιονγιάνγκ πρέπει να ξεκινήσει με την επίδειξη ενός ισχυρού πολιτικού δεσμού μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχους της. Η κατανόηση ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες εκτιμούν και είναι πρόθυμες να επωμιστούν υψηλό κόστος για να υπερασπιστούν τους συμμάχους τους, θα καταστήσουν την Πιονγιάνγκ περισσότερο εφεκτική στην πυροδότηση μιας σύγκρουσης.

Επιπλέον σε τοπικό - συμβατικό επίπεδο, οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να συνεργαστούν με τη Νότια Κορέα για να διατηρήσουν μια ισχυρή, στρατιωτική παρουσία συμβατικών δυνάμεων, να ενισχύσουν τη αναπτυγμένη διακλαδική Διοίκηση Δυνάμεων Ηνωμένων Εθνών, και να προετοιμαστούν καλύτερα για περιορισμένο πόλεμο.⁸⁸ Πρέπει (οι Η.Π.Α) επίσης να δώσουν στη Νότια Κορέα μεγαλύτερη ελευθερία προκειμένου να ανταποκριθεί δυναμικά σε χαμηλού επιπέδου προκλήσεις, ώστε η Βόρεια Κορέα να μην θεωρεί δεδομένη την ύπαρξη πλεονεκτήματος οιασδήποτε λύσης. Ουάσιγκτον και Σεούλ χρειάζονται να εντοπίσουν και να απειλήσουν εμπράκτως με την εκδήλωση ανταποδοτικών και ισοδύναμων αντίποινων ενεργειών που θα ενοχλούσαν το καθεστώς Κιμ. Εάν η Βόρεια Κορέα αμφιβάλλει για την επιτυχία των στόχων της εντός αποδεκτού κόστους εντός περιορισμένων και τοπικών συγκρούσεων, θα επανεξετάσει με προσοχή και λεπτομέρεια οιαδήποτε αρχική σκέψη ανάληψης στρατιωτικής πρωτοβουλίας ή δράσης.

Ακόλουθα, οι Αμερικανικές δυνάμεις και σύμμαχοι, πρέπει λελογισμένα να πλήξουν την ικανότητα της Βόρειας Κορέας να διεξάγει περιορισμένα πυρηνικά χτυπήματα. Σε περίπτωση που η επίδειξη πυρηνικής ισχύος και διπλωματίας από την πλευρά της Πιονγιάνγκ αποτύχει, η Βόρεια Κορέα εκτιμάται ότι θα προβεί στην εκτόξευση ενός πυρηνικού χτυπήματος με περιορισμένο αριθμό βαλλιστικών πυραύλων σε μία απομονωμένη στρατιωτική περιοχή ή βάση δυνάμεων στην Ιαπωνία. Ένα τέτοιο χτύπημα θα είχε σοβαρές επιπτώσεις και θα αναδείκνυε την αποφασιστικότητα της Πιονγιάνγκ και των κυβερνώντων της Χώρας. Η ανάπτυξη

⁸⁷ Scott Sagan, The Korean Missile Crisis, Council of Foreign Affairs, p.74

⁸⁸ Korea Economic Institute of America, North Korea Policy - Recommendations for Trump's Administration, p.84

και μεθοδική διαστρωμάτωση των πυραυλικών δυνάμεων Αμερικής και συμμάχων προς προστασία των εμπλεγμένων στρατιωτικών τους δυνάμεων στην Κορεατική χερσόνησο, θα αποτελούσε ανασχετικό οπλικό τείχος και στρατηγική τρωτότητα για την Πιονγιάνγκ, γνωρίζοντας την περιορισμένη (αριθμητικά) δική της βαλλιστική διαθεσιμότητα πυροδότησης και επίτευξης ισχυρούς εξουθενωτικού και εξοντωτικού πυρηνικού χτυπήματος.

Ισοδύναμης βαρύτητας και σημαντικότητας παράμετρο επαύξησης της τρωτότητας της Πιονγιάνγκ, αποτελεί η επίδειξη από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού, της υπαρκτής και μετρήσιμης ικανότητας απειλής και προσβολής της «πυρηνικής εφεδρείας». Προς επίρρωση αυτού, οφείλει η Αμερική και οι σύμμαχοι της να παράγουν και να αναπτύξουν τέτοιες στρατιωτικές ικανότητες και πλεονεκτήματα, ώστε να τίθενται «εν αμφιβόλω» η επιβιωσιμότητα των εφεδρειών της. Αναντίρρητα, ο συγκεκριμένος στόχος αποδεικνύεται εξαιρετικά δύσκολος, δεδομένης της ποιότητας και ποσότητας των κατασκευαζόμενων βαλλιστικών πυραύλων και των αντίστοιχων οχημάτων μεταφοράς τους. Στη διαχείριση της προαναφερθείσας κατάστασης συντελεί κομβικά η ανίχνευση, συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών μυστικών υπηρεσιών της Αμερικής ως μέσο αναζήτησης, παρακολούθησης και καταστροφής των εν λόγω οχημάτων μεταφοράς. Δεν θα πρέπει να υποβαθμίζεται η ανάγκη ενίσχυσης και υποστήριξης της Νότιας Κορέας σε ότι αφορά στην ανάπτυξη συμβατικών βαλλιστικών πυραύλων από την δική της πλευρά στην περιοχή εγγύς της αποστρατικοποιημένης ζώνης με πολλαπλά άμεσα και έμμεσα οφέλη.

Η θεωρία «Νίκης» της Βόρειας Κορέας, είναι θεμέλια εδραιωμένη στην καλλιέργεια της πεποίθησης σύμφωνα με την οποία η Πιονγιάνγκ είναι περισσότερο πρόθυμη και αποφασισμένη εναύσματος μίας πυρηνικής διακινδύνευσης και αν απαιτηθεί απορρόφησης του όποιου πυρηνικού κόστους, συγκριτικά με την Ουάσιγκτον, Σεούλ και Ιαπωνία. Για την κατάρριψη ή την αντιμετώπιση της εν λόγω «ψευδαίσθησης», τόσο οι Η.Π.Α όσο και οι σύμμαχοι οφείλουν να καταστήσουν ξεκάθαρη την ικανότητα και πρόθεση τους να επικρατήσουν ακόμη και στην περίπτωση μετεξέλιξης ενός συμβατικού σε πυρηνικό πόλεμο, χρησιμοποιώντας και αξιοποιώντας κάθε διαθέσιμο τρόπο, μέσο και ενισχύοντας τα μέτρα ενεργητικής - παθητικής άμυνας προσωπικού (εκπαίδευση επιβίωσης σε ραδιενεργό περιβάλλον, αντιμετώπισης πυρηνικής επίθεσης, χρήσης μέτρων ατομικής προστασίας) και των ευπαθών αμυντικών εγκαταστάσεων και στρατιωτικών υποδομών (αντοχή στη ραδιενέργεια, ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, κλπ).⁸⁹ Κριτήριο επιτυχίας προς αυτή την κατεύθυνση, αποτελεί η αξιοποίηση της διπλωματίας, της στρατηγικής επιρροής και της «πειθαρχημένης χειραγώγησης» - σύναψης συμμαχίας με τους διεθνείς οργανισμούς και τα ουδέτερα κράτη.

Για την κεφαλαιοποίηση των προαναφερθέντων και την διάρρηξη της «Θεωρίας Νίκης» της Βόρειας Κορέας, καταλύτης θεωρείται ο παράγοντας που

⁸⁹ Nicolas Eberstadt, From the Engagement to Threat Reduction, Moving Towards a North Korea Strategy that Works, p.66

ονομάζεται «ΚΙΝΑ». Για το λόγο αυτό και από τον καιρό της ειρήνης, Αμερική και σύμμαχοι απαιτείται να πείσουν το Πεκίνο, προκειμένου αν και όποτε αυτό απαιτηθεί, η Κίνα να καταδικάσει οιαδήποτε προσπάθεια της Πιονγιάνγκ να χρησιμοποιήσει την πυρηνική της δύναμη σε ένα συμβατικό πόλεμο πολύ δε περισσότερο την «πρώτη χρήση του πρώτου πυρηνικού όπλου». Υπό αυτές τις συνθήκες και με την παραδοχή μίας «δεδομένης δέσμευσης» από την πλευρά του Πεκίνου, ακόμη και στην περίπτωση πυρηνικής ρήξης (πυροδότησης) της Πιονγιάνγκ θα είναι πολιτικά, ευκολότερο και διπλωματικά επιτεύξιμο η «απομόνωση» της Βόρειας Κορέας και ο αφορισμός του λαοπρόβλητου (μέχρι τότε) Ηγέτη της.

Συντονισμός Συμμαχικής Δράσης ως Στρατηγικό Κέντρο Βάρους

Η αποτελεσματικότητα της συνεργασίας μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών, της Νότιας Κορέας, και η Ιαπωνία είναι πιθανό να καθορίσει κατά πόσον η αποτροπή μίας πυρηνικά οπλισμένης Βόρειας Κορέας θα επιτύχει ή θα αποτύχει. Ο θεωρητικός της αντίληψης αποτροπής "Thérèse Delpech" υποστηρίζει: "Δεν γνωρίζω καν τι είναι πρόθυμος ο Κιμ να κάνει, ωστόσο αυτό και μόνο αυτό τον καθιστά επικίνδυνο. Η παρούσα αβεβαιότητα στη σημερινή δυτική ηγεσία μπορεί να δημιουργήσει νέους πυρηνικούς εκβιασμούς ή αιφνιδιαστικές επιθέσεις". Για να αντιμετωπιστεί αυτή η αντίληψη, οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να συνεργαστούν με τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία, μεμονωμένα και τριμερώς, προκειμένου να αναπτύξουν μια κοινή στρατηγική, υποστηριζόμενη και ενισχυόμενη από συμπληρωματικές δυνατότητες και σχέδια. Τα τελευταία οκτώ χρόνια η Ουάσιγκτον έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο σε αυτό το πλαίσιο, καθιερώνοντας τακτικούς διπλωματικούς μηχανισμούς εκτεταμένης συζήτησης περί «αποτρεπτικών μέτρων και θωράκισης» τόσο με τη Σεούλ όσο και το Τόκιο. Η τριμερής αυτή σχέση, κατέγραψε σημαντική πρόοδο, όταν η Σεούλ και το Τόκιο υπέγραψαν μια διευρυμένη συμφωνία «ανταλλαγής πληροφοριών». Ωστόσο, η εν λόγω επιτυχία μένει να αποδειχθεί και «εν τοις πραγμασι», καθώς η Βόρεια Κορέα αποκτά διαρκώς και πιο εξελιγμένο πυρηνικό οπλοστάσιο.

Υπάρχουν τομείς πιθανής διαφωνίας που θα μπορούσαν να προκαλέσουν προβλήματα κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης με μια πυρηνικά οπλισμένη Βόρεια Κορέα. Πρώτον Ουάσιγκτον, Σεούλ και Τόκιο θα μπορούσαν να διαφωνήσουν για τους στόχους του πολέμου. Η Σεούλ, ιδιαίτερα αν η Πιονγιάνγκ τηρήσει ολιστικά αμυντική στάση, μπορεί να έχει πολύ μεγαλύτερα κίνητρα επιδίωξης της ένωσης της Κορεατικής Χερσονήσου, από την Ουάσιγκτον ή το Τόκιο. Εναλλακτικά, εάν η Βόρεια Κορέα χρησιμοποιούσε εξ αρχής πυρηνικά όπλα σε μία εκκολαπτόμενη σύγκρουση, η Ουάσιγκτον θα μπορούσε να επικεντρωθεί στην αλλαγή καθεστώτος στα πλαίσια της θεωρίας του «προηγούμενου τετελεσμένου», ενώ η Σεούλ και το Τόκιο μπορεί να προτιμήσουν τη διατήρηση μίας περιορισμένης σύγκρουσης, προς αποφυγή περαιτέρω καταστροφής.

Συμπληρωματικά, η Ουάσιγκτον, η Σεούλ και το Τόκιο θα μπορούσαν να διαφωνήσουν για την αποτροπή και στρατηγικές διαχείρισης κλιμάκωσης. Η Σεούλ, για παράδειγμα, έχει αναπτύξει στρατιωτική στρατηγική η οποία εντάσσεται στην προσπάθεια αποτροπής μίας Βορειοκορεατικής συμβατικής ή βαλλιστικής επίθεσης εγείροντας την τακτική των αντιποίνων επιθέσεων εναντίον της Ηγεσίας της Βόρειας Κορέας. Υπάρχουν επίσης ενδείξεις ότι το Τόκιο και Σεούλ πιστεύουν ότι μια πυρηνική ενέργεια της Πιονγιάνγκ, πρέπει να αντιμετωπιστεί καίρια και αποφασιστικά με μια ανταποδοτική – φονικότατη αμερικανική πυρηνική αντίδραση. Ωστόσο, είναι πιθανό ότι κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, οι Ηνωμένες Πολιτείες προτιμούν να ανταποκριθούν σε έναν Βορειοκορεατικό περιορισμένο συμβατικό ή/και βαλλιστικό χτύπημα με μία επικεντρωμένη και εξαιρετικά στοχευμένη απάντηση, αποφεύγοντας τη χρήση πυρηνικών ή χτυπήματα κατά της ηγεσίας.⁹⁰ Γεγονός που θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως ένα πρελούδιο προσπάθειας αλλαγής του καθεστώτος και διαμόρφωσης νέων πολιτικών ισορροπιών.

Η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων της θα έστελνε ασαφή και συγκεχυμένα μηνύματα στη Βόρεια Κορέα, υπονομεύοντας παράλληλα την αποτρεπτική τους ισχύ και διπλωματία. Αρχικά, αυτό θα ενθάρρυνε τη Βόρεια Κορέα. Η πιθανότερη πορεία της Βόρειας Κορέας προς τη νίκη σε μια μελλοντική σύγκρουση είναι η χρήση του πυρηνικού εξαναγκασμού και η διάτρηση - διάσπαση του αραγούς μετώπου μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Νότιας Κορέας και Ιαπωνίας. Στην περίπτωση που οι τρεις αυτές Χώρες παρουσιάζονται ενωμένες, προσηλωμένες και πειθαρχημένες, τότε η Βόρεια Κορέα θα είναι λιγότερο πιθανό να αμφισβητήσει τη συλλογική τους αποφασιστικότητα και ισχύ. Αλλά εάν είναι εμφανείς οι ρωγμές, τότε οι δυνατότητες ελιγμού και επιτυχίας από την πλευρά της Πιονγιάνγκ θα διευρυνθούν. Ολοκληρώνοντας τέλος, σε περίπτωση που οι Η.Π.Α, η Νότια Κορέα και η Ιαπωνία εργάζονται σε αντίθετες, αμφίδρομες και άτεμνες κατευθύνσεις η εφιαλτική πιθανότητα περαιτέρω κλιμάκωσης και πυρηνικού πολεμικού σύμπλοκου θα μετεξελιχθεί σε οδυνηρή πραγματικότητα.⁹¹

---

⁹⁰ Daniel Poneman, American Nuclear Diplomacy Forging a New Consensus for Climate Change and Weapons Proliferation, p106

⁹¹ Μιχάλης Κοντός, Αμοιβαία Πυρηνική Αποτροπή και Σταθερότητα. Η Περίπτωση της Βόρειας Κορέας, Έκδοση Ιστορίας ΕΦ, Απρίλιος 2018, σ.43

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Γενική Ανασκόπηση

Η αυξανόμενη πυρηνική προκλητικότητα που επιδεικνύει η Βόρεια Κορέα, αγνοώντας τις παραινήσεις της διεθνούς κοινότητας για αυτοσυγκράτηση και διαλλακτικότητα και εσχάτως των απειλών των ΗΠΑ, δημιουργεί ένα παγκόσμιο αίσθημα ανασφάλειας το οποίο και επηρεάζει τη συμπεριφορά κρατικών οντοτήτων και των παγκοσμίων δυνάμεων, οι οποίες αναζητούν τρόπους αποφυγής ενός πυρηνικού πολέμου και την συνακόλουθη αποκατάσταση της δημοκρατικής κανονικότητας και πολιτικής κανονικοποίησης της Βόρειας Κορέας.

Οι υποστηρικτές των πυρηνικών δυνάμεων δικαιολογούν την ύπαρξη τους μέσω της συνεισφοράς τους στο παιχνίδι της σταθερότητας της στρατηγικής ισορροπίας. Όσο περισσότερα είναι τα αυτόνομα κέντρα πυρηνικών αποφάσεων, λόγω της διασποράς των ατομικών όπλων, τόσο πιο σύνθετη είναι η δομή της πυρηνικής αποτροπής, με την έννοια ότι ο στρατηγικός υπολογισμός του επιτιθέμενου γίνεται αβέβαιος και ενίοτε παρακινδυνευμένος. Αντί, λοιπόν, να αποσταθεροποιείται επικίνδυνα η διπολική πυρηνική ισορροπία, οι πυρηνικές δυνάμεις συμβάλλουν αντίθετα στη γενική αποτροπή, καθιστώντας την ισορροπία του τρόμου πολύπλοκη και πολυπολική, με αποτέλεσμα οι πρωταγωνιστές να επιδεικνύουν μια πιο μετριοπαθή στάση. Το επιχείρημα αυτό έρχεται σε αντίθεση με το παραδοσιακό επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο ο πολυπολικός χαρακτήρας των συμβατικών όπλων (στη πολυπολική ισορροπία δυνάμεων) αποτελεί αποσταθεροποιητικό παράγοντα.

Στην παρούσα διατριβή, κατεβλήθη προσπάθεια μέσα από μία λεπτομερή, και πολυδιάστατη επεξεργασία των γεγονότων, να διερευνηθεί ιστορικά, να αναλυθεί γεωπολιτικά και να τεκμηριωθεί υβριδικά η επανεμφανιζόμενη πυρηνική διπλωματία ως θεμελιακός διπλωματικός πυλώνας και επιχειρησιακός άξονας στρατηγικής ισχύος υπό το πρίσμα της στρατηγικής της Βόρειας Κορέας και των πρόσφατων ριζοσπαστικών εξελίξεων και αλλαγών της Πυρηνικής και πολιτικής διπλωματίας της Ηγεσίας της.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτό το αναλυθέν μοντέλο στρατηγικής και διπλωματικής συμπεριφοράς της Βόρειας Κορέας, η εμμονή και επιμονή της (τουλάχιστο μέχρι πρόσφατα), αποτελεί μέρος μιας πολύπλοκης ευρύτερης στρατηγικής «win-win». Βραχυπρόθεσμα, κάθε νέα δοκιμασία και ασκούμενη διπλωματική πολιτική συμβάλλει στην εκπλήρωση μιας συγκεκριμένης επιχειρησιακής ανάγκης και σηματοδοτεί την αυξανόμενη αξιοπιστία της

αποτροπής της. Μακροπρόθεσμα, η αυξανόμενη κλίμακα και η συχνότητα των πυρηνικών και πυραυλικών προγραμμάτων της Βόρειας Κορέας φανερώνουν ξεχωριστά μηνύματα και συμβάλλουν στην εντεινόμενη πίεση στις ΗΠΑ και στους συμμάχους της στη Βορειοανατολική Ασία.

Η πρόσφατη αναθεωρητική, αιφνιδιαστική, απρόβλεπτη και «άδηλα ειρηνική» στάση του Κιμ Γιονγκ Ουν, σχετιζόμενη με τη μεταστροφή της πυρηνικής ρητορικής του, την καταστροφή του πυρηνικού κέντρου δοκιμών και τις νεοπαγείς σχέσεις «αμοιβαίας κατανόησης» με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και τη Νότια Κορέα, απαιτείται να αναγνωσθεί με προσοχή και επιφύλαξη. Καθόσον μία επιμελής ακτινογραφία αυτής της αλλαγής, σηματοδοτεί και αποκαλύπτει τη συνέχιση της πυρηνικής διπλωματίας από τον ηγέτη της Πιονγιάνγκ ως Χώρα και δύναμη ανήκουσα πλέον στο «κλαμπ» των πυρηνικών δυνάμεων και Κρατών του πλανήτη.

Συμπεράσματα

Από τη συμπύκνωση των παραπάνω, μπορούμε να καταλήξουμε στα ακόλουθα γενικά συμπεράσματα:

Παρά την λήξη του Ψυχρού πολέμου, η πυρηνική διπλωματία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία πολιτικής ισχύος και θα εξακολουθεί να αποτελεί καθοριστικό στρατηγικό εργαλείο των διεθνών δρώντων στο μεσομακροπρόθεσμο μέλλον.

Η ακολουθητέα πολιτική των Η.Π.Α, επέτρεψε στην Πιονγιάνγκ να ελέγχει τη γεωστρατηγική κατάσταση στην περιοχή και να αναπτύξει το βαλλιστικό πυρηνικό πρόγραμμά και την κατά γενική ομολογία επιτυχή πυρηνική διπλωματία.

Η πεπερασμένη συμβατική στρατιωτική δυνατότητα της Πιονγιάνγκ, στρέφει ολιστικά το στρατηγικό κέντρο βάρους της Χώρας, στην μεγιστοποίηση και βελτιστοποίηση των «μη συμβατικών» δυνάμεων και της μαζικής χρήσης τους για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων.

Η ακολουθούμενη στρατηγική του Κιμ Γιονγκ Ουν δομημένη στη διασφάλιση της πολιτικής επιβίωσης του καθεστώτος, επανένωσης της Χερσονήσου υπό τους όρους της Πιονγιάνγκ, εξουδετέρωσης της εσωτερικής απειλής και εκμηδένισης επιθετικότητας Η.Π.Α με κάθε μέσο, εδράζεται στο κάτωθι τετράπτυχο στρατηγικών εργαλείων: Εσωτερική Νομιμοποίηση (Λατρεία Ηγέτη) – Πειθαναγκασμός – Υψηλή Στρατηγική (Πυρηνική Διπλωματία) - Ηγετικό όπλο (Πυρηνικά όπλα).

Η ενδεχόμενη κατάλυση του παρόντος καθεστώτος της Βόρειας Κορέας δεν αποσοβεί τον κίνδυνο χρήσης των πυρηνικών όπλων και μάλιστα ανεξέλεγκτα, αφού η απόκτησή τους από τρομοκρατικές οργανώσεις, αποτελεί υπαρκτό

σενάριο, το οποίο και πρωτοεμφανίστηκε ως πιθανότητα με τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης.

Η ουσιαστική επίδειξη δύναμης και κλονισμός της «θεωρίας νίκης» της Πιονγκ Γιανγκ, αποτελεί για τις Η.Π.Α και τους συμμάχους της, ιδιαίτερα ρισκοβόρο αλλά πιθανότατα μοναδιαίο αποτρεπτικό γεωστρατηγικό εργαλείο την παρούσα χρονική στιγμή.

Η πρόσφατη αναθεωρητική και αιφνιδιαστική στάση του Κιμ Γιονγκ Ουν, σχετιζόμενη με τη μεταστροφή της πυρηνικής ρητορικής του, την καταστροφή του πυρηνικού κέντρου δοκιμών και τις νεοπαγείς σχέσεις «αμοιβαίας κατανόησης» με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και τη Νότια Κορέα, σηματοδοτεί υποδειγματική περίπτωση μελέτης ενάσκησης πυρηνικής διπλωματίας μίας Χώρας. Οι εν λόγω ανακοινώσεις της Πιονγιάνγκ υποδηλώνουν ξεκάθαρα, ότι η Βόρεια Κορέα ανήκει στο «κλαμπ» των πυρηνικών Κρατών. Εξακολουθούν να διατηρούν τα πυρηνικά τους όπλα, να επαναλάβουν τις πυρηνικές δοκιμές ανά πάσα στιγμή και καταληκτικά να διατηρούν αμετάβλητο και άτρωτο το «Ηγετικό τους Όπλο και Στρατηγική». Ενδεικτική η φρασεολογία (λίστα 6 σημείων) του Βορειοκορεάτη ηγέτη στο κρατικό δίκτυο KCNA (02 Μαΐου 2018): «...Δε θα κάνουμε ξανά χρήση πυρηνικών όπλων **εκτός αν υπάρξει πυρηνική απειλή** ή πρόκληση προς τη χώρα μας».

Προτάσεις

Με βάση τα παραπάνω συμπεράσματα, προτείνονται τα εξής:

Εφαρμογή συντονισμένης, σκληρής, συμπαγούς και αποτελεσματικής δράσης των Η.Π.Α και των συμμάχων τους για «άμεση αποτροπή» της Βόρειας Κορέας από τη ακολουθούμενη πυρηνική πειθαναγκαστική της πολιτική.

Δημιουργία διεθνούς, αρραγούς μετώπου κατά της πολιτικής της Πιονγιάνγκ, με την πλήρη συμμετοχή της Ρωσίας και της Κίνας, ώστε να γίνει κατανοητό από το καθεστώς της Β. Κορέας ότι σύσσωμη η διεθνής κοινότητα επιθυμεί τον ειρηνικό εκδημοκρατισμό της χώρας.

Χρησιμοποίηση από πλευράς Β. Κορέας, του σταδιακού πυρηνικού αφοπλισμού της ως μέσο με σκοπό την εξασφάλιση των απαραίτητων εκείνων εγγυήσεων που θα εξασφαλίζουν την χρηματοδότηση της χώρας αλλά και τη σταδιακή μετάβασή της στην κανονικότητα.

Ανάθεση - ανάληψη ουσιαστικού ρόλου από την Κίνα, δεδομένης της γεωστρατηγικής της θέσης, αλλά και της βαθειάς εξαρτώμενης, ειδικά στους τομείς οικονομίας και εμπορίου, σχέσης της με την Πιονγιάνγκ.

Η πρόσφατη απροσδόκητη πρωτοβουλία και «στρατηγική ανοίγματος» της Βόρειας Κορέας εκτιμάται ότι θα τύχει της απολύτου εφεκτικής και επιφυλακτικής στάσης της Διεθνούς Κοινότητας. Για το λόγο αυτό θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο η συνέχιση μελέτης της εξελισσόμενης διπλωματίας και πολιτικής της Πιονγιάνγκ συνδυαστικά των λαμβανόμενων αντιδράσεων και αποφάσεων των διεθνών δρώντων, προς διακρίβωση των πραγματικών κινήτρων αυτής, εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και εμβάθυνση των ανακουπτώντων διδαγμάτων διπλωματίας.

Στυλιανός Λαμπάκης
Σχης (ΕΜ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- «Α» Βιβλιογραφία
- «Β» Οργάνωση Ενόπλων Δυνάμεων Βόρειας Κορέας
- «Γ» Εξέλιξη Εδαφικής Κατανομής Δυνάμεων Κορεατικής Χερσονήσου
- «Δ» Διηπειρωτική Τροχιακή Εμβέλεια Βαλλιστικών Πυραύλων
- «Ε» Διπλωματική και Στρατιωτική Επίδειξης Ισχύος ΗΠΑ – Βόρειας Κορέας
- «ΣΤ» Διαγραμματικός Πίνακας Πυραυλικών Δοκιμών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΥ ΣΧΗ (ΕΜ) ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΛΑΜΠΑΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΗ

- Δημόσια Διπλωματία και Στρατηγική, Ιωάννης Ραγιές, Σταμούλης, 2014.
- Αμυντική Πολιτική και Αμυντική Διπλωματία σε Εθνικό και Συμμαχικό Περιβάλλον, Ιωάννης Ραγιές, Ημερίδα ΓΕΕΦ, Λευκωσία, Απρίλιος 2018.
- Γενικό Επιτελείο Στρατού/Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, «Το Εκστρατευτικό Σώμα Ελλάδος εις Κορέαν», Αθήνα, 1977 (ανατύπωση 2007).
- Κολιόπουλος Κων/νος, «Η Στρατηγική Σκέψη από την Αρχαιότητα έως Σήμερα», Ποιότητα, Αθήνα, 2010.
- Κονδύλης Παναγιώτης, «Θεωρία του πολέμου», Θεμέλιο, Αθήνα, 1998.
- Κονδύλης Παναγιώτης, «Πλανητική Πολιτική Μετά το Ψυχρό Πόλεμο», Θεμέλιο, Αθήνα, 2011.
- Μιχάλης Κοντός, «Αμοιβαία Πυρηνική Αποτροπή και Σταθερότητα . Η Περίπτωση της Κορεατικής Κρίσης». Εθνική Φρουρά και Ιστορία, 2014.
- Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, «Αμερικανικό Σύστημα και Εξωτερική Πολιτική», Ποιότητα, 2003.
- Ηλίας Κουσκουβέλης, «Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις», Ποιότητα, 2007.

ΑΓΓΛΟΦΩΝΗ

- Daniel Poneman, “American Nuclear Diplomacy. Forging a New Consensus to Fight Climate Change and Weapons Proliferation”, Harvard Kennedy School, 2016.
- Jane's Military & Security Assessments Intelligence Centre, “North Korea Bargains With Nuclear Diplomacy”, 2017.

- Congressional Research Service, “North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation” 2016.
  - Nikolas Eberstadt, “From “Engagement” to Threat Reduction: Moving Toward a North Korea Strategy That Works”, American Enterprise Institute, 2017.
  - Scott Sagan, “The Korean Missile Crisis”, Council of Foreign Affairs, 2017
  - Korea Economic Institute Of America, “North Korea Policy. Recommendations for Trump’s Administration”, David Straub, 2016.
  - Campbell Joel R., «The Wrong War: The Soviets and the Korean War, 1945-1953», International Social Science Review: Vol. 88: Iss. 3, Article 1.
  - Cumings. Bruce, «The Origins of the Korean War: The Roaring of the Cataract, 1947-1950», Princeton University Press, 1990, Vol. 2.
  - Hickey Michael, «Ο Πόλεμος της Κορέας» (τίτλος πρωτοτύπου The Korean War, 1999, μετάφραση Δ. Π Κωσταλένος), Γκοβόστη, Αθήνα, 2002.
  - Lee, Jongsoo, «The partition of Korea after World War II: A Global History», Palgrave Macmillan, 2006.
  - Paret Peter (επιμ.), «Οι δημιουργοί της Σύγχρονης Στρατηγικής: Από τον Μακκιαβέλλι στην Πυρηνική Εποχή», μτφ. Ευ. Κατσάνης, Εκδόσεις Κωνσταντίνου Τουρίκη, Αθήνα, 2004.
  - Stueck William, «The Korean War, An International History», Princeton University Press, 1995.
- Stemphen Bradner, «North Korea’s Strategy», Strategic Studies Institute, July 2011.
- Bermudez S.Joseph Jr., «North Korea’s Development of a Nuclear Weapons Strategy», US-Korea Institute at SAIS, www.uskoreainstitute.org, πρόσβαση 25/11/2017.
  - The Washington Times, A Special Section Prepared by Advocacy Department, «North Korea’s Nuclear Threat: Assessment, Global Responses And Solutions», Thursday March 31 2016.
  - Warden John K., «North Korea’s Nuclear Posture. An Evolving Challenge for U.S. Deterrence», Etudes de l’Ifri, Proliferation Papers, March 2017, www.ifri.org, πρόσβαση 25/11/2017.

- Bepko Center Social Report, « North Korea Nuclear Diplomacy», Harvard Kennedy School, March 2016.
- Rinehart E. Ian and Nikitin D. Mary Beth, « North Korea: U.S. Relations, Nuclear Diplomacy, and Internal Situation», Congressional Research Service, Jan 15, 2011.
- Homer Hodge, North Korea's Military Strategy, 2003.

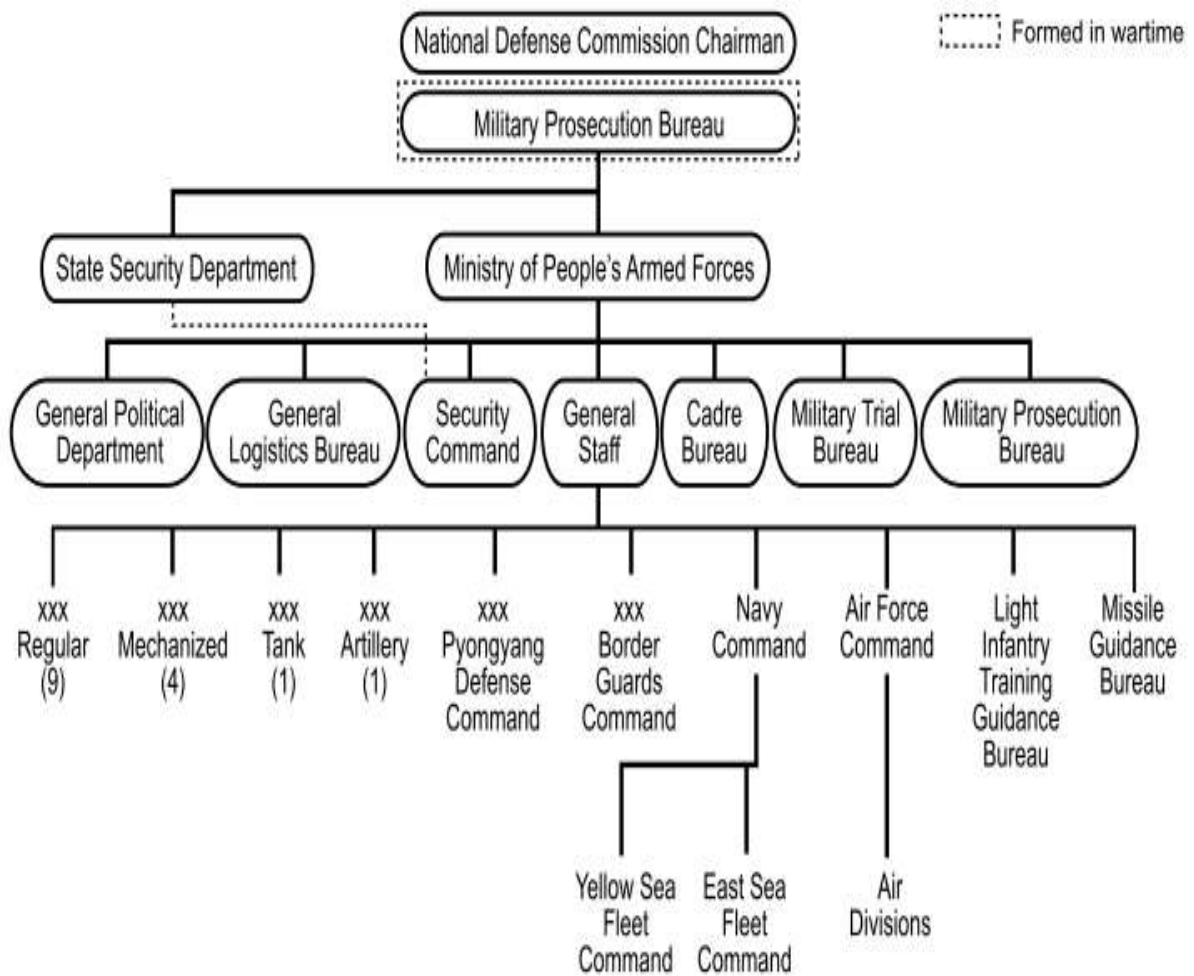
ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

- <https://www.cfr.org>
- <http://www.foreignaffairs.org>
- <http://www.gloriacenter.org>
- <http://www.foreignpolicy.com>
- <http://www.atimes.com>
- <http://nautilus.org>
- <http://www.nyt.com>
- <https://www.38north.org>
- <http://www.kena.kp>
- <http://www.keia.org>
- <http://www.reuters.com>

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
8^η Ε.Σ. ΔΙ.ΜΑ.
01 Ιουν 2018

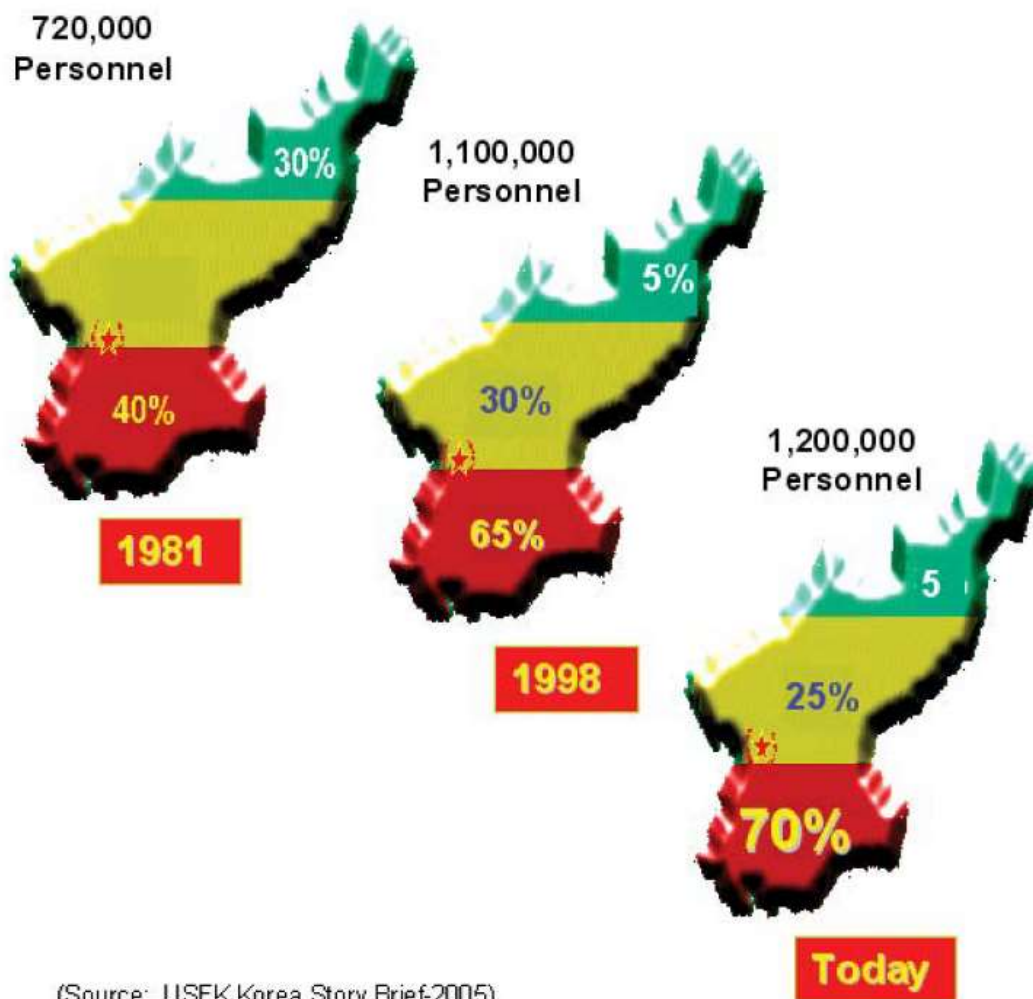
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΥ ΣΧΗ (ΕΜ) ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΛΑΜΠΑΚΗ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΥ ΣΧΗ (ΕΜ) ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΛΑΜΠΑΚΗ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ

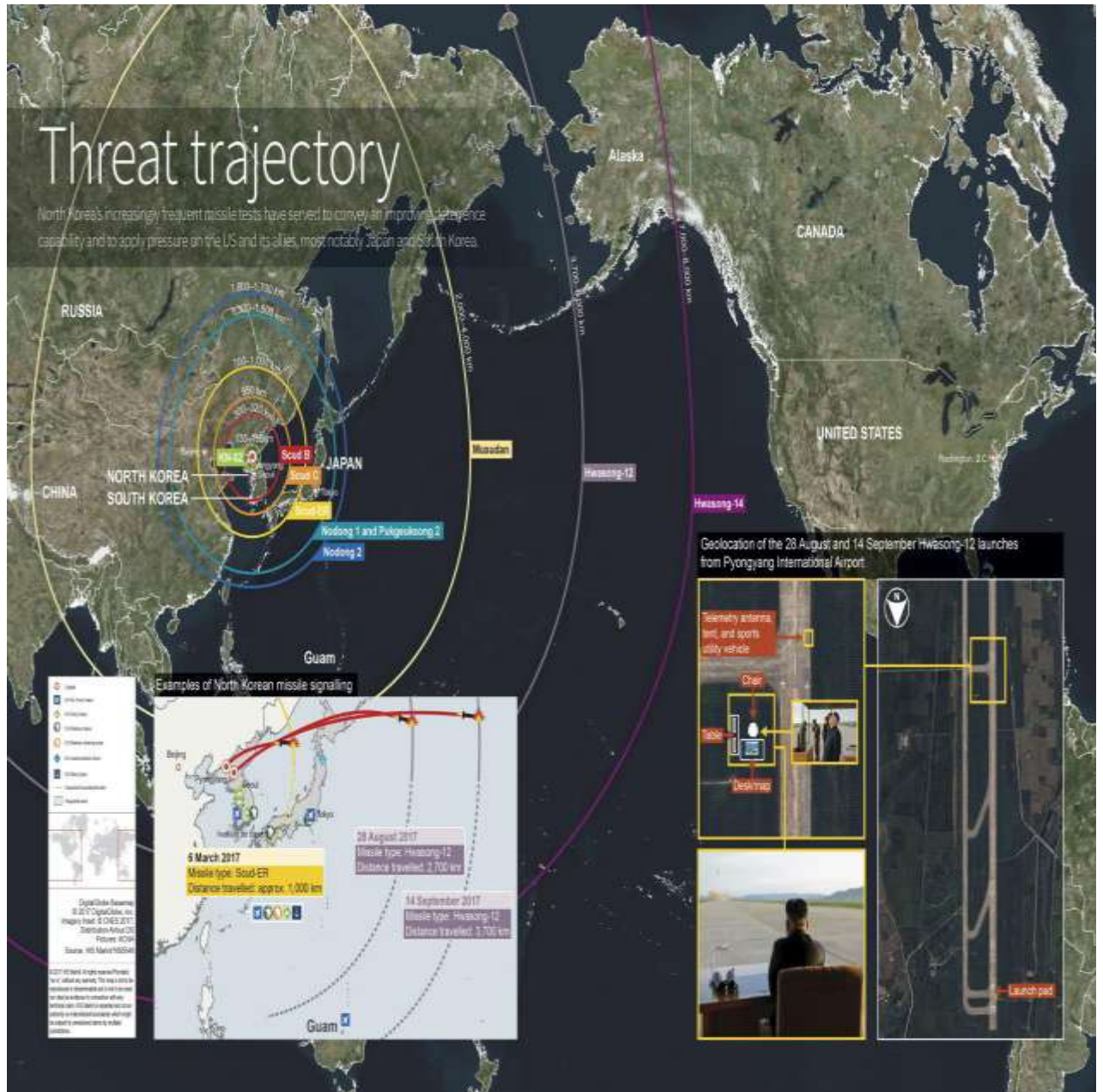

(Source: USFK Korea Story Brief-2005)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΥ ΣΧΗ (ΕΜ) ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΛΑΜΠΑΚΗ

ΔΙΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΤΡΟΧΕΙΑΚΗ ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΒΑΛΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΥΡΑΥΛΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
8^η Ε.Σ. ΔΙ.ΜΑ.
01 Ιουν 2018

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΥ ΣΧΗ (ΕΜ) ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΛΑΜΠΑΚΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΙΣΧΥΟΣ
Η.Π.Α – ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ» ΣΤΗΝ
ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΤΟΥ ΣΧΗ (ΕΜ) ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΛΑΜΠΑΚΗ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΥΡΑΥΛΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ

